

บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญญาดิตถ์ (นวล ปรีสุตโธ) ในการพัฒนาชุมชน

THE ROLES OF PHRAKHRUWISUTTHIBUNYADIT (NUAL
PARISUTTHO) IN COMMUNITY DEVELOPMENT

พระณัฐนันท์ คุณากโร (เพชรสวัสดิ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๖๑

บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการพัฒนาชุมชน

พระณัฐนันท์ คุณากโร (เพชรสวัสดิ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Roles of Phrakhruwisutthibunyadit (Nual Parisuttho) in
Community Development

Phra Natthanan Gunakaro (Phetsawat)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Social Development)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ในการพัฒนาชุมชน” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

.....
(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ประธานกรรมการ

(.....)

.....กรรมการ

(.....)

.....กรรมการ

(.....)

.....กรรมการ

(.....)

.....กรรมการ

(.....)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ.สมบุรณ์ บุญฤทธิ์ ประธานกรรมการ

รศ.สมเกียรติ ต้นสกุล กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....

(พระณัฐนันท์ คุณากร (เพชรสวัสดิ์))

ชื่อวิทยานิพนธ์ : บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ในการพัฒนาชุมชน

ผู้วิจัย : พระณัฐนันท์ คุณากร (เพชรสวัสดี)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

กรรมการคุมวิทยานิพนธ์

: รศ.สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ กศ.บ.(สังคมศึกษา), ศศ.ม.(ไทยคดีศึกษา)

: รศ.สมเกียรติ ต้นสกุล ว.ทบ.(จิตวิทยาคลินิก), สค.ม.(สังคมวิทยา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

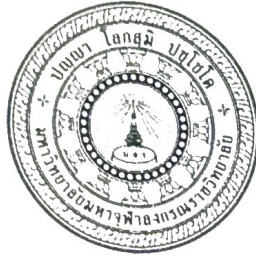
การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ในการพัฒนาชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ๒) เพื่อวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๙ รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึง บทบาทและผลงานการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ได้แก่ ด้านการสงเคราะห์ชุมชน, ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา, ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน, ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, ด้านการสาธารณูปการในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ในครอบครัวเกษตรกรที่บ้านไสหริ้ว ตำบลบางรูป อำเภอกุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้อุปสมบทเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ที่อุโบสถวันภูเขาหลัก ตำบลทุ่งสัง อำเภอกุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีพระครูถาวรบุญรัตน์ (บุญคง) พุทธกรชิโต เป็นพระอุปัชฌาย์ และหลวงพ่อแดง อีสสระ เจ้าอาวาสวัดภูเขาหลักพระกรรมาจารย์ หลังจากบรรพชาจำวัดที่วัดประดิษฐาราม ตำบลบางรูป อำเภอกุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดชีวิตของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ท่านมีผลงานทางการปกครองคณะสงฆ์อย่างโดดเด่น ได้รับการแต่งตั้งสมณศักดิ์และตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์มาตามลำดับ คือ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ และในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ในพระราชทินนามเดิม คือ “พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์” ทางด้านการปกครองคณะสงฆ์ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้า

คณะตำบลทุ่งสัง ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดประดิษฐาราม (วัดไสหร้า) ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปถัมภ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ พระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (นวล ปรีสุทโธ) ได้มรณภาพหลังจากเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ สิริอายุรวม ๙๐ ปี ๗๐ พรรษา มีผลงานทั้งด้านการปกครองคณะสงฆ์และด้านการพัฒนาชุมชนเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย

๒. พระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (นวล ปรีสุทโธ) มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนจำแนกเป็น ๘ บทบาท คือ ๑) บทบาทการเป็นผู้นำทางจิตใจ ๒) บทบาทการพัฒนาจิตใจ ๓) บทบาทการเป็นผู้เรียนรู้ ๔) บทบาทการเป็นผู้สอนศีลธรรม ๕) บทบาทการเป็นที่ปรึกษา ๖) บทบาทเป็นผู้ปลุกจิตสำนึก ๗) บทบาทการเป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ๘) บทบาทการเป็นผู้รวมกลุ่ม มีผลงานในการพัฒนาชุมชนจากบทบาททั้ง ๘ จำแนกได้ ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน ได้ก่อตั้งมูลนิธิพ่อท่านนวล และให้การช่วยเหลือชุมชนในด้านต่างๆ ๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้จัดตั้งศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดตั้งโรงเรียนเอกชนการกุศล และศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๓) ด้านการศึกษาและเผยแพร่หลักคำสอนพระพุทธศาสนา ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกสติปัญญา ๔ ศูนย์อบรม คุณธรรมจริยธรรม ๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้ส่งเสริมคนในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ทั้งในงานบุญประเพณีต่างๆ เพื่อรักษาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ดูกัน เช่น งานเทศกาล เดือนสิบ งานทานไฟ งานตำข้าวเม่า ๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยการร่วมกับชุมชน ช่วยกันปลูกสวนป่ารอบบริเวณโรงเรียนวัดประดิษฐาราม และสวนยางในชุมชน ปลูกแซมด้วยพันธุ์ไม้ต่างๆ และท่านยังได้พัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรอบๆ บริเวณวัดจนเป็นผลที่ทำให้วัดได้เป็นอาราม ๖) บทบาทด้านการสาธารณูปการในชุมชน โดยเป็นผู้ริเริ่มในการบริจาค และชักชวนชาวบ้านผู้มีฐานะในการบริจาคเพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในชุมชน เช่น ถนน สะพาน และโรงพยาบาล เป็นต้น ผลงานการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (นวล ปรีสุทโธ) ปรากฏต่อชุมชนทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และสังคม เป็นที่ประจักษ์แก่ศิษยานุศิษย์ และคนในชุมชน จะเห็นว่าเกิดประโยชน์กับบุคคล ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมะสำหรับการดำเนินชีวิต ส่งเสริมความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประโยชน์ที่เกิดกับสังคม เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในชุมชน ทำให้ชุมชนและสังคมมีความรักสามัคคี ช่วยสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ และช่วยสร้างสาธารณูปการในวัดต่างๆ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา ทำให้ประชาชนมีความมั่นคงในพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสฺฐโธ) ในการพัฒนาชุมชน” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระครูอรุณสุตาลังการ, ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.กัณตภณ หนูทองแก้ว)

กรรมการ

(พระครูวิรัตธรรมโชติ, ดร.)

กรรมการ

(รศ.สมบุรณ์ บุญฤทธิ์)

กรรมการ

(รศ.สมเกียรติ ตันสกุล)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.สมบุรณ์ บุญฤทธิ์

ประธานกรรมการ

รศ.สมเกียรติ ตันสกุล

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระณัฐนันท์ คุณากโร)

Thesis Title : The role of Phra Khru Wisutthibunyadit (Nuan Parisuddho) in
Community Development

Researcher : Phra Natthana Gunakaro (Petsawat)

Degree : Master of Arts (Social development)

Thesis Supervisory Committee

: Assoc.Prof.Somboon Bunrit, B.Ed. (Social Study),
M.A. (Thai Studies)

: Assoc.Prof.Somgkiat Tansaokul, B.S (Clinical Psychology)
M.A. (Sociology)

Date of Graduation : 2018

Abstract

The study entitled on “The role of Phra Khru Wisutthibunyadit (Nuan Parisuddho) in Community Development” aimed to study life and work of Phra Khru Wisutthibundit (Nuan Parisuddho) and to analyze the role of Phra Khru Wisutthibunyadit (Nuan Parisuddho) in community development. In this study, the qualitative research was conducted based on data from research and In-depth Interview from 9 key informants focusing on Phra Khru Wisutthibunyadit’s (Nuan Parisuddho) the role and works in community development i.e. community assistance, human resources development, education and propagation of Buddhist doctrine, promotion and development of folk wisdom, conservation of resources and environment, and community facilities.

Findings revealed the followings:

1. Phra Khru Wisutthibundit was born in May 13, 2465 (B.E.) to the peasant family in Saira village, Bangrup subdistrict, Toongyai district, Nakornsithammarat Province and was ordained in May 24, 2485 (B.E.) at Uposatha Hall of Wat Khaolak, Toongsang subdistrict, Toongyai district, Nakonsithammarat Provicne in which Phra Khru Thawonbunrat (Bunkong Buddharakitto) was the preceptor and Luangpodaeng, the abbot of Wat Phukhaolak, was the act announcing teacher. After ordination, Phra Khru Wisutthibunyadit spent his life in Wat Pradittharam, Bangrup sub-district, Toongyai district, Nakonsithammarat Province. Throughout his life, Phra Khru Wisutthibunyadit (Nuan Parisuddho) had outstanding monastic administration till he had been appointed to do Sangha administrative posts in consecutive times, that is the Phrakhrusanyabat chantri titled ‘Phra Khru Wisutthibundit’ in 2505 (B.E.) and in 2526 (B.E.) Phrakhrusanyabat chan-tho under the same title conferred by the king ‘Phra Khru Wisutthibunyadit. In his Sangha administrative post, he was appointed as the Ecclesiastical chief of the village of Toonsang sub-district in 2508 (B.E.), as the abbot of Wat Pradittahram (Wat Saira) in 2515 (B.E.), as the preceptor in 2518 (B.E.). He was hospitalized at Bamroongrat Hospital, Bangkok and passed away on May 11, 2555 (B.E.) at the age of 90 and 70 years

(year of ordination) with recognized and outstanding Sangha administrative works and community development works.

2. Phra Krua Witsuthabundit (Nual Parisuddho) played the role in community development, classified into 8 roles as follows: 1) the role of mental leadership, 2) the role of mental development, 3) the role as a learner, 4) the role as a morality teaching, 5) the role of the consultant, 6) the role of the awareness raiser, 7) the role of the conservation of natural resources and the environment, and 8) the role as a grouper with 6 types of community development activities, namely, 1) community assistance by establishing Portan Nuan Foundation to assist community in various ways, 2) human resources development by establishing a pre-school children center in the temple, establishing a charity school of Buddhist temple and Buddhist Sunday school, 3) Education and propagation of Buddhist doctrines and Mindfulness Training center, 4) setting up training center for moral education, 4) the promotion and development of folk wisdom encouraging people in the community to do activities together in the traditional activities to preserve them for the younger generation, such as the Tessakanduansip festival, Tanfai and Khaomao festival, 5) the conservation of resources and environment by joining with the community to do plant forest plantation around Wat Pradittharam school and rubber plantations in the community. Also, Phra Krua Witsuthabunyadit (Nual Parisuddho) developed the resources and environment around, 6) the role of community facilities by initiating the donation persuaded the rich villagers to donate to construct useful public facilities such as roads, bridges, and hospitals. Phra Kru Wisutthibunyadit's community development is known to the community at individual, community, and society. His works are beneficial to people in terms of dhamma understanding for daily life and also promotes faith in Buddhism and people are supported to unite and correctly follow the Buddha's teaching.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการพัฒนาชุมชน สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความเมตตาของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย รศ.สมบุญ บุญฤทธิ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.สมเกียรติ ต้นสกุล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณ พระครูโฆสิตวัฒนานุกูล, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขต นครศรีธรรมราช และคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ในด้านต่างๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมาเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ที่ได้เอื้ออำนวยในการ สืบค้นข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณพระครูพิสิฐบุญญากร เจ้าอาวาสวัดประดิษฐาราม พระครูสมุห์ ยม จิตตสัวโร พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรต นายสมปอง เกลี้ยงเกลา และขอขอบคุณ นายณรงค์ ชัย หินแก้ว นายธีระศักดิ์ เจริญรูป นายวิญญา พูลสวัสดิ์ และนายเฉลิมพร กามูณี ที่สละเวลาให้สัมภาษณ์ และความเมตตาสนับสนุนการศึกษา ประโยชน์ใดๆ อันอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชา เป็นกตเวทิตาคุณแก่ครูปาอาจารย์บิดามารดาญาติสนิทมิตรสหายที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยเล่มนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระณัฐนันท์ คุณากโร (เพชรสวัสดิ์)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำย่อและสัญลักษณ์	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๓๗
๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๘
๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓๘
บทที่ ๒ ชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)	๓๙
๒.๑ ประวัติพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)	๓๙
๒.๒ ผลงานพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)	๔๔
บทที่ ๓ บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)	๕๒
๓.๑ บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)	๕๒
๓.๒ ผลงานในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)	๕๖
๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน	๕๖
๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	๕๙
๓) ด้านการศึกษาและการเผยแพร่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา	๖๑
๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน	๖๓
๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	๖๔
๖) ด้านการสาธารณสุขในการในชุมชน	๖๕

บทที่ ๔ ผลของการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ)	๗๐
๔.๑ ผลที่เกิดจากการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ)	๗๐
๔.๒ ผลของการพัฒนาชุมชนระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับสังคม	๗๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๘๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๓
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๙๑
บรรณานุกรม	๙๓
ภาคผนวก	๙๘
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๙๙
ภาคผนวก ข ภาพการสัมภาษณ์	๑๐๘
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ)	๑๑๓
ประวัติผู้ทำวิจัย	๑๑๗

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

วิทยานิพนธ์นี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙ ซึ่งมีจำนวน ๔๕ เล่ม ในการวิจัยได้ใช้ชื่อย่อ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.(ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ (ภาษาไทย)

วิ.ม.(ไทย) = วินัยปิฎก มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.(ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีชนิกาย ปาฐกวรรค (ภาษาไทย)

ช.ช.(ไทย) = สุตตันตปิฎก ชุททกนิกาย ชุททกปาฐะ (ภาษาไทย)

ช.อิต.(ไทย) = สุตตันตปิฎก ชุททกนิกาย อิติวุตตกะ (ภาษาไทย)

อง.เอกก.(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกกนิบาต (ภาษาไทย)

อง.ติก.(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต (ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.ส.(ไทย) ๙/๑๙๘/๑๖๑. หมายความว่า ระบุถึงสุตตันตปิฎกทีชนิกาย สีสันธวรรค ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ข้อที่ ๑๙๘ หน้า ๑๖๑ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคม คนไทยส่วนใหญ่ต่างให้การยอมรับนับถือมาตั้งแต่โบราณกาลและมีการสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙ ได้กล่าวว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาประมาณร้อยละ ๙๔.๕๗^๑ และสถาบันศาสนาเป็นระบบย่อยของสังคมไทยซึ่งมีวัดเป็นศาสนสถาน มีพระสงฆ์เป็นศาสนบุคคล ถือเป็นตัวแทนในการดำเนินกิจกรรมศาสนา ที่จะทำให้พระพุทธศาสนาช่วยการพัฒนาชุมชนสังคม และประเทศชาติอย่างสำคัญยิ่ง

สถาบันสงฆ์ถือเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความแนบแน่น คนไทยให้การยอมรับพระพุทธศาสนาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๒ และได้ถือเป็นศาสนาของชาติ ทำให้พุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน แต่เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้สูญเสียบทบาทในช่วงหลายปี ที่ผ่านมาเอง กล่าวคือ เดิมระบบการศึกษาอยู่ที่วัด พระมีบทบาทเป็นผู้นำ แต่ต่อมาได้ย้ายศูนย์กลางการศึกษาออกจากการดูแลของวัด ทำให้ด้านการให้การศึกษาระดับน้อยลงนำไปสู่ผลกระทบต่อด้านอื่นๆ อีกด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม วัดไม่ได้สูญเสียบทบาทไปทั้งหมด ยังคงรักษาสถานการณ์บทบาทที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นที่พึ่งทางใจแก่พุทธศาสนิกชนอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ขับเคลื่อนบทบาทดังกล่าว^๒

พระสงฆ์ถือว่าเป็นศาสนทายาท และเป็นหนึ่งในพระรัตนตรัยซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับพุทธศาสนาซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชน ในฐานะเป็นผู้มีบทบาท ดังกล่าว พระสงฆ์นอกจากต้องทำหน้าที่เพื่อขัดเกลาจิตใจของตนเอง ยังต้องทำหน้าที่เพื่อสังคมหรือชุมชนอีกด้วย เพราะในความเป็นจริงแล้ว ชีวิตของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับชุมชนทั้งด้านการเป็นอยู่ และความช่วยเหลืออื่น ๆ ในขณะเดียวกัน พระสงฆ์ต้องทำหน้าที่ตอบ

^๑พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), *ชีวประวัติและวิทยาคมหลวงปู่อินทร์ ลีริทโตโต พระเถระผู้ทรงวิทยาคมเรืองนาม*, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔๖.

^๒พระมหาสุระพงษ์ สุรวโร (สีหมอก), “ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา พระครูโพธิ์วิรุณ วัดโพธิ์การาม ตำบลโพนสูง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)*, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕), หน้า ๑.

แทนชุมชนตามนโยบายที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่มหาชน เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก^๓”

นอกจากนั้น ยังทรงเน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนว่า “ภิกษุทั้งหลาย พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลายเป็นผู้มีอุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้งหลายอยู่ด้วยจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และยารักษาโรค แม้เธอทั้งหลาย ก็จงเป็นผู้มีอุปการะมากแก่พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถ พยัญชนะที่บริสุทธฺิ สิ้นเชิงแก่เขาเหล่านั้น ชาวบ้านและนักบวชทั้งหลาย ต่างอาศัยกันและกันด้วยอำนาจอามิสทานและธรรมทาน อยู่ประพฤติพรหมจรรย์นี้ เพื่อต้องการสลัดโอฆะเพื่อทำความสิ้นทุกข์โดยชอบด้วยอาการอย่างนี้” จะเห็นได้ว่า พระสงฆ์ไม่สามารถจะประกอบอาชีพอย่างคลุกคลีได้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิต ในขณะที่คฤหบดีไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาเล่าเรียนก็ได้อาศัยพระสงฆ์ให้คำแนะนำ โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม พระสงฆ์ซึ่งเป็นศาสนทายาทจึงต้องขับเคลื่อน และรักษาความสัมพันธ์ดังกล่าวให้สังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนเพราะปัจจุบัน งานพัฒนาส่วนมาก มีรัฐเป็นเจ้าของในกระบวนการขับเคลื่อนในฐานะเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ความคิด ทรรศนคติอื่น ๆ ประกอบกับโลกทัศน์ของคนในสังคมต่อพระสงฆ์ได้เปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก โดยเห็นความสำคัญของวัดน้อยลงไปทุกที จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาทบทวนและให้การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ซึ่งมีอยู่แล้ว ให้ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ปัจจุบันในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ส่วนใหญ่จะเน้นที่ชนบทมากกว่าในเมือง ด้วยเหตุที่สภาพสังคมในชนบทนั้นยังมีแบบเก่าอยู่เป็นจำนวนมากคือ เป็นสังคมที่มีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมแทบทุกด้านของหมู่บ้าน มีภิกษุเป็นผู้นำที่สำคัญของชุมชน ดังนั้น พระสงฆ์จึงมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโดยปริยาย กิจกรรมใดที่เป็นไปเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่หมู่บ้าน พระสงฆ์ก็มักเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ โดยยึดหลักว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือโดยเมตตากรุณาโดยพื้นฐานความจริงที่ว่าท่านเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนแห่งนั้น และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยปัจจัยการดำรงชีพจากชาวบ้าน ซึ่งความเป็นอยู่ที่สุขสมบูรณ์ของหมู่บ้านก็ย่อมมีผลต่อความเป็นอยู่ของตัวท่านเองด้วย จึงเป็นที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปว่า ก่อนที่รัฐบาลจะได้เริ่มพัฒนาชุมชนชนบท และวางแผนโครงการเข้าไปถึงท้องถิ่นชนบททางไกลนั้น พระสงฆ์ซึ่งจำพรรษาอยู่ในหมู่บ้านแต่ละแห่งก็ได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำการพัฒนาหมู่บ้านนั้นๆ อย่างไม่เป็นทางการอยู่แล้ว จนเป็นปกติวิสัย และเมื่องานพัฒนาดังกล่าวเข้าไปถึงหมู่บ้าน ท่านก็ได้เข้าร่วมงานเหล่านั้นด้วยความ

^๓ ฉลอง พันธุ์จันทร์และคณะ, “การส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนบ้านท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๑ (๒๕๕๓): ๓.

เต็มใจ เช่น เป็นผู้นำในการเสนอความคิดริเริ่ม และเป็นที่ปรึกษาและเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาเรียกความร่วมมือจากชาวบ้านในการสร้างสาธารณสมบัติและสิ่งสาธารณูปโภค เป็นต้น^๕

พระสงฆ์มีบทบาทเป็นอย่างมากสำหรับชุมชนแบบชนบท และหากรู้จักดำเนินการให้ดี พระสงฆ์นั้นเองจะเป็นผู้ที่สามารถนำชนบทไปสู่ความเจริญได้โดยวิถีทางที่เหมาะสม และมีหลักเกณฑ์ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านยังอยู่ในสภาพที่ดี และความสัมพันธ์แบบนี้มีลักษณะพิเศษจำเพาะคือ พระสงฆ์เป็นผู้เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือและเชื่อฟังพระ โดยเคารพนับถือและเชื่อฟังเกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาไปด้วยความเต็มใจและเต็มกำลัง ในอดีตพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติอันเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นและมีการพัฒนาต่อตนเองและผู้อื่น ให้มีความเป็นสืลสัมปทา จึงทำให้มีความสุขทั้งกายและจิตใจ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบ มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ มีความเอื้ออารีต่อกันและกัน ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอ หากประชาชนสามารถนำหลักธรรมคำสอน ความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต เทียบพร้อมในการคบคนดีเป็นมิตร ตลอดจนกระทั่งทำตนเป็นคนดีเพื่อเป็นมิตรแก่คนอื่น และมีความสมชีวิตาความเป็นอยู่เหมาะสม ก็จะสามารถนำพาชุมชนและสังคมไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนได้

ซึ่งในสภาวะสังคมเช่นนี้ พระสงฆ์นับว่าเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการเยียวยาทางจิตใจคือ “เป็นที่พึ่งบวร สอนธรรม นำปฏิบัติพัฒนา ปรัชญากิจ” และที่สำคัญในสภาวะสถานการณ์เช่นนี้ สถาบันศาสนา โดยเฉพาะสถาบันสงฆ์นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาสูง เพราะเป็นที่เคารพนับถือ เป็นผู้นำทางด้านจิตใจและด้านกิจกรรมในท้องถิ่น แต่สถาบันสงฆ์จะเป็นทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่สำคัญยิ่งในการผดุงรักษาและสืบทอดพระศาสนา สามารถเป็นหลักศีลธรรมของชาติได้นั้น สถาบันสงฆ์จะต้องมีระเบียบและอยู่ในกรอบวินัยอย่างเคร่งครัด และในขณะเดียวกันการจ้องค้ำการพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับโครงสร้างการปกครองและการบริหารของอาณาจักร เพื่อเป็นการพัฒนาฝ่ายอาณาจักรและเป็นต้นแบบในการ

^๕พระมหาสุระพงษ์ สุรวโโส (สีหมอก), “ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา พระครูโพธิ์วีรคุณ วัดโพธิ์ภิราม ตำบลโพธิ์สูง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม), (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕), หน้า ๒.

^๖พระอนุชิต ชูเนียม, “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์กับผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔.

พัฒนาสถาบันชาติและสังคม อันเรียกได้ว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังที่สำคัญของชาติสืบต่อไป และในที่นี่ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) วัดประดิษฐาราม ตำบลบางรูป อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ก็ถือว่าเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งที่มีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมและพัฒนาสังคม โดยอนุญาตให้ใช้ที่ดินวัดของประดิษฐารามสร้างโรงเรียนวัดประดิษฐาราม สร้างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นประธานฝ่ายบรรพชิตในการจัดทอดผ้าป่าให้แก่โรงพยาบาลทุ่งใหญ่ อำเภอ ทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจัดซื้อรถตู้รับส่งผู้ป่วยให้กับโรงพยาบาลทุ่งใหญ่ บริจาคสังฆาริมทรัพย์ส่วนตัวแก่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลาเป็นประจำทุกปี มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน และเป็นผู้จัดตั้งกองทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณรของวัดประดิษฐาราม ให้การบริการและการสงเคราะห์แก่ประชาชนอย่างนี้ เป็นต้น พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) จึงนับได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมและถือว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งอีกท่านหนึ่ง

จากเหตุผลความสำคัญของบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยในมีความสนใจที่ศึกษาถึงบทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ในการพัฒนาชุมชน (นวล ปริสุทฺโธ) ที่อุทิศตนพัฒนาชุมชนจนเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากประชาชนและหน่วยงานราชการอย่างมากมาย อันจะเป็นแนวทางให้พระสงฆ์และประชาชนทั่วไปได้นำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญยิ่งขึ้นต่อไป

๑.๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

๑.๓. ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) มีชีวิตและผลงานอย่างไรบ้าง

๑.๓.๒ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน อย่างไร

๑.๔. ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๙ รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) รวมถึงศึกษาจากเอกสาร โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึง บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ คือ

- ๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน
- ๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนพระพุทธศาสนา
- ๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน
- ๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๖) ด้านสาธารณูปการในชุมชน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาคือ ๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน ๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนพระพุทธศาสนา ๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน ๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ๖) ด้านสาธารณูปการในชุมชน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในฐานะศิษยานุศิษย์ เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและบทบาทการพัฒนาชุมชนของ พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ได้เป็นอย่างดีประกอบด้วย

๑) พระครูสมุห์ยม จิตตสวโร	น้องชาย
๒) พระครูพิสิฐบุญญากร	เจ้าอาวาสวัดประดิษฐาราม ระบุปัจจุบัน
๓) พระทวีศิลป์ ธรรมโร	ลูกศิษย์
๔) พระณัฐพล เขมคุโณ	ลูกศิษย์
๕) นายสมปอง เกลี้ยงเกลา	ข้าราชการครูชำนาญการ
๖) นายวิญญา พูลสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่บัญชีในสมัยพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ยังมีชีวิต
๗) นายธีรศักดิ์ เจริญรูป	รองนายก อบต.
๘) นายณรงค์ หินแก้ว	ลูกศิษย์
๙) นายเฉลิมพร กามูณี	ลูกศิษย์

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง เดือน ธันวาคม ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๔ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการพัฒนาชุมชนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของพระสงฆ์บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ได้แก่ บทบาทในการพัฒนาชุมชน ๖ ด้าน คือ ด้านการสงเคราะห์ชุมชน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสาธารณูปการในชุมชน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงหรือการส่งเสริมไปสู่ทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมในด้านต่างๆ ได้แก่ ๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน ๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนพระพุทธศาสนา ๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน ๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ๖) ด้านสาธารณูปการในชุมชน

การสงเคราะห์ชุมชน หมายถึง บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ การสงเคราะห์ภิกษุสามเณร การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ การสร้างโรงเรียน เป็นต้น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการส่งเสริมให้ บุคลากรเพิ่มความรู้ และทักษะ มีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบเพื่อไปปฏิบัติงานได้ทั้งงานวัดและงานชุมชน เช่น การตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร เด็กและเยาวชน การริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม

การศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา หมายถึง บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยของบรรพชิตและคฤหัสถ์ ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ในหลักธรรม โดยในการศึกษาจะเน้นหลักปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และมุ่งให้ศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ สีลสิกขา การอบรมกาย วาจา จิตสิกขา การอบรมใจ ปัญญาสิกขา การอบรมกาย วาจา ใจ ด้วยปัญญา ได้แก่ ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนเอกชนการกุศลของวัด การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา

การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง บทบาทพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการเป็นผู้นำชาวบ้านในชุมชนหันมาในการใช้ยาสมุนไพร ให้คำแนะนำและส่งเสริม

อาชีพการปลูกสมุนไพร รวมทั้งส่งเสริมการฝึกอบรมเรื่องยาสมุนไพร ส่งเสริมการทำอาชีพแบบ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง บทบาทพระครูวิสุทธิบุญ ดิษฐ์ (นวล ปรีสุทโธ) ในการจัดการทั้งภายในวัดและสถานที่นอกวัดให้ร่มรื่น สงบ สะอาด และมีที่ ปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสถานที่เหมาะสำหรับพัฒนา ศิลธรรมและจิตใจ เช่น การรณรงค์การปลูกไม้ประดับตลอดสองข้างทางในทางเข้าหมู่บ้าน เป็นต้น

การสาธารณูปการในชุมชน หมายถึง บทบาทพระครูวิสุทธิบุญดิษฐ์ (นวล ปรีสุทโธ) ในการช่วยเหลือกุศลส่วนของสาธารณสมบัติ โดยมุ่งเอาผลเพื่อส่วนรวมที่เป็นสาธารณที่เป็น วัตถุ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคูคลอง การสร้าง฼าปนสถาน การมอบที่ดินของวัดให้ สร้างโรงเรียน สร้างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น ซึ่งเน้นที่สาธารณสมบัติส่วนรวม เป็นหลัก

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง “บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิษฐ์ (นวล ปรีสุทโธ) ในการพัฒนา ชุมชน” ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษา ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑.๖.๑ การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

เมื่อกล่าวถึงบทบาทต้องคำนึงถึงหน้าที่เพราะว่าหน้าที่กับบทบาทจะมา ด้วยกันเสมอ แต่แล้วในสภาพความเป็นจริงไม่ได้มาด้วยกันเสมอไป เพราะสาเหตุการขัดแย้งกัน ระหว่างบทบาทกับหน้าที่ อันเนื่องมาจากเจตคติที่ต่างกัน ค่านิยม หรือพื้นฐานทางสังคมที่ต่างกัน บางครั้งในคนเดียวก็มีทั้งบทบาทและหน้าที่ในขณะเดียวกัน หรืออาจมีหลายบทบาทและหน้าที่ใน ขณะเดียวกันก็ได้ ทฤษฎีก็มีทั้งบทบาทมุมมองบุคคลในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมที่อาศัยบทบาทเป็น ตัวเชื่อมใน การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ความเข้าใจบทบาทและความสามารถในการแสดงบทบาท จะเป็นอนุหากรณ์ชีวิตความสำเร็จหรือล้มเหลวของบุคคลของผู้ดำรงสถานภาพต่างๆ ในสังคมได้^๖ ในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระสงฆ์มีบทบาทในสังคมเกือบทุกด้าน เพราะวิถีชีวิตของสังคมไทย นั้นไม่เคยห่างไกลพระพุทธศาสนา

^๖พระปริญญา ธรรมโม (จันทะมงคล), “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๘.

๑.๑) ความหมายของบทบาท

คำว่า “บทบาท” เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ การกระทำของมนุษย์ที่อยู่ในสังคม โดยมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒^๗ ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง การทำท่าตามบท การรำตามบท โดยปริยายหมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวุฑโฒ^๘ บทบาท ก็คือ พฤติกรรมที่แสดงออกตามสถานของบุคคลในสังคม บทบาท เป็นแบบแผน ความต้องการ เป้าประสงค์ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและการกระทำของสมาชิกที่ชุมชนคาดหวังว่าจะต้องเป็นตามลักษณะของตำแหน่งนั้นๆ หรืออาจกล่าวสั้นๆ ว่าบทบาท คือ สิทธิหน้าที่ในการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง

พระมหาสุภา อุฑโท^๙ ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกหรือลงมือปฏิบัติตามคาดหวังของผู้อื่น ตามสถานภาพ และตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้นๆ

พระbinsุทธเจีย สุทธธมโม (เจ้า)^{๑๐} ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่และสิทธิ ซึ่งผูกพันอยู่กับสภาพหรือฐานะตำแหน่งทางสังคมโดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทและบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือตำแหน่งนั้นๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

^๗ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

^๘พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวุฑโฒ, “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

^๙พระมหาสุภา อุฑโท, “บทบาทพระสงฆ์ในทศวรรษหน้า (๒๕๔๑ - ๒๕๖๐)”, วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, (คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๙.

^{๑๐}พระbinsุทธเจีย สุทธธมโม (เจ้า), “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๔.

พระครูสุวรรณวรการ^{๑๑} บทบาท คือ ภาระหน้าที่อันมีความสัมพันธ์ควบคู่กับตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติ ตามสถานภาพที่กำหนดขึ้นและยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำตามตำแหน่งทางสถานภาพที่อยู่กับสังคมหรือหน่วยงานนั้นๆ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง สถานภาพในสังคม ในลักษณะต่างๆ เป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทของบุคคลตามสถานภาพที่กำหนดขึ้นและยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำตามตำแหน่งทางสถานภาพที่อยู่กับสังคมนั้นๆ

๑.๒) ลักษณะของบทบาท

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของบทบาทที่บุคคลแสดงออกมา นักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทที่บุคคลแสดงออกมาแตกต่างกันเป็น ๒ กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก มีความเห็นว่า บทบาทมี ๒ ลักษณะ^{๑๒} ว่ามี ๒ ประการ คือ

๑) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติจริง ไม่ใช่เพียงระดับความคิดเท่านั้น

๒) บทบาทตามอุดมคติ หรือบทบาทตามความคาดหวัง (Ideal Role) เป็นบทบาทที่บุคคลควรปฏิบัติที่สังคมคาดหวังเป็นบทบาทที่อยู่ในระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลเพื่อสนองตอบสิ่งที่เร้าแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติจริง

กลุ่มที่สอง มีความเห็นว่า บทบาทมี ๒ ลักษณะได้กล่าวไว้ว่า บทบาท มีลักษณะ ๓ ประการคือ^{๑๓}

๑) บทบาทที่กำหนดไว้ในสังคม หรือบทบาทตามอุดมคติ (The Socially Prescribed Role of Ideal Role) เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคมไว้ เช่น พระสงฆ์จะมีสิทธิและหน้าที่เป็นอย่างไร ดังนั้น จึงทำให้พอคาดหวังบทบาทของบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งเหล่านั้นได้

๒) บทบาทตามความรู้สึกที่ได้รับรู้ (The Perceived Role) เป็นบทบาทที่แสดงออกโดยการวินิจฉัยของตนเอง เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ จะคาดหวังด้วยตนเองว่า ควรจะให้เป็นอย่างไรรวมทั้งเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยม หรือบุคลิกภาพและประสบการณ์แต่ละคนอีกด้วย

^{๑๑}พระครูสุวรรณวรการ, “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๙.

^{๑๒}จิตยา สุวรรณะชฎ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗).

^{๑๓}รังสรรค์ ทิมพันธ์พงศ์ และจางงาน อติวัฒนสิทธิ์, “การสังเคราะห์กรณีศึกษาผู้ประกอบการอาชีพภาคพาณิชย์กรรม และบริการ”, รายงานการวิจัย, (กองวิจัยการศึกษา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๓๒).

๓) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (The Actual Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติได้จริง บางครั้งการแสดงบทบาท ก็เป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือจากความคาดหวัง และการรับรู้เหมือนกันซึ่ง ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดง บทบาทหนึ่งๆ อาจเป็นสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ และสภาวะแวดล้อมทางสังคม^{๑๔}

แสง รัตนมงคลมาศ^{๑๕} ได้จำแนกลักษณะบทบาทไว้ ๕ ประการ ดังนี้

๑. บทบาทในอุดมคติ (Idea roles) หมายถึง บทบาทที่ควรจะเป็นไปตามอุดมคติ อุดมการณ์หรือหลักการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๒. บทบาทที่เป็นจริง (Actual roles) หมายถึง ข้อเท็จจริงในด้านกิจกรรมหรือผลงานที่ ได้ปฏิบัติจริง

๓. บทบาทที่รับรู้ (Perceived role) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ความ รับผิดชอบหรือภารกิจของตนว่าควรเป็นอย่างไร

๔. บทบาทที่คาดหวัง (Expecting role) หมายถึง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่มุ่งหวังต้องการให้ อีกฝ่ายหนึ่งประพฤติปฏิบัติอย่างไร

๕. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Expecting role) หมายถึง การที่ถูกฝ่ายหนึ่งถูกคาดหวังจาก อีกฝ่ายหนึ่งว่า ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็นไปตามคาดหวังของอีกฝ่ายในการศึกษาเรื่องบทบาท ในแต่ละค่านั้น มีหลักการวิเคราะห์ว่าบทบาทในแต่ละคู่ควรที่จะสอดคล้อง (Role must be commensurate) จึงจะมีความสำเร็จสูงหากมีความขัดแย้งในบทบาท (Role conflict) มากเท่าไรความ ล้มสลายจะเกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของบทบาท คือ การปฏิบัติที่ให้ เกิดการมุ่งหวัง ความคาดหวัง ให้บรรลุถึงสิ่งที่ปฏิบัติ แต่ต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ ว่ามีอิทธิพล ต่อความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยม หรือบุคลิกภาพและ ประสบการณ์แต่ละคนอีกด้วย

๑.๓) ประเภทของบทบาท

ในการศึกษาประเภทของบทบาท ได้มีผู้จำแนกประเภทของบทบาทไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

^{๑๔} พระครูสุทธิกิจวิธาน ปภสฺสโร (แสงอรุณ), “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา วัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๙.

^{๑๕} แสง รัตนมงคลมาศ, การตัดสินใจทางสังคม การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วม, เอกสาร ประกอบการเรียนวิชา พค. ๗๐๑, (กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๖).

จักรรัช ธีระกุล^{๑๖} ได้กล่าวถึง ประเภทของบทบาทมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. **ข้อบัญญัติของสังคม (Prescribed Role)** หรือบทบาทอุดมคติบทบาทอุดมคติจะกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคม เช่น จะบอกให้ทราบถึงความคาดหวังต่อผู้เป็นพ่อ และแม้ว่าสังคมมีไว้อย่างไร เข้ามีพันธะต่อใครอย่างไร และจะเรียกร้องจากใครได้แค่ไหนเพียงไร

๒. **บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role)** ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อที่บุคคลเข้าใจว่า จะต้องทำในตำแหน่งเฉพาะของเขา รวมทั้งการตีความสถานการณ์ของบุคคลเองซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับบทบาทอุดมคติในทำนองเดียวกัน บุคคลซึ่งเราจะต้องติดต่อกับนั้นก็อาจแตกต่างกันในด้านแนวความคิดตั้งนั้นในการพิจารณาบทบาทที่บุคคลกระทำต่อกันนั้นไม่พึงสรุปเอาว่าบรรทัดฐานต่างๆ ของสังคมนั้นจะได้รับการยอมรับหรือเข้าใจจากบุคคลต่าง ๆ ไปในแนวเดียวกัน

๓. **บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role)** เป็นบทบาทที่บุคคลลงมือกระทำจริงๆ ซึ่งสิ่งที่บุคคลปฏิบัติจริงนั้นอาจเกินเลยไปกว่าความเชื่อทางสังคม ความคาดหวังของคนอื่นหรือความเข้าใจของบุคคลเองแต่ขึ้นกับเงื่อนไขของบุคลิกภาพเฉพาะตัว และประสบการณ์ของเขาเองด้วย

พวงเพชร สุรัตน์วิกุล^{๑๗} ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาทเป็นรูปธรรม เห็นได้จากกระทำที่แสดงออกมา บทบาท มี ๓ ด้าน คือ

๑. **บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role)** ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำแต่อาจมีใครที่ทำหรือไม่มีใครทำตามนั้นก็ไม่ได้

๒. **บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role)** เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

๓. **บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role)** เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย ทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

สุดธิดา เรืองยังมี^{๑๘} บทบาทเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงตามตำแหน่งหรือสถานะทางสังคมที่บุคคลนั้นๆ ดำรงตำแหน่งอยู่ ซึ่งสรุปประเภทของบทบาทได้ ๓ ลักษณะดังนี้

^{๑๖}จักรรัช ธีระกุล, **สังคมวิทยาเบื้องต้น**, (นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๒), หน้า ๔๕-๔๖.

^{๑๗}พวงเพชร สุรัตน์วิกุล และเมธมาลย์ ราชภัณฑารักษ์, **มนุษย์กับสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๖๕-๖๖.

^{๑๘}สุดธิดา เรืองยังมี, “การปฏิบัติตามบทบาทของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒”, **วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔.

๑. บทบาทที่ตนเองหรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นคาดหวังว่าตนเองควรจะมีบทบาทอย่างไรคาดหวังว่าตนเองควรจะมีปฏิบัติอย่างไรในตำแหน่งนั้นๆ เรียกว่า บทบาทที่คาดหวัง

๒. บทบาทคาดหวังจากผู้อื่น หรือจากสังคมต้องการให้บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ แสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ที่ทางสังคมครอบครองอยู่ เรียกว่า บทบาทที่สังคมกำหนด

๓. บทบาทที่เป็นจริง หรือพฤติกรรมที่บุคคลนั้น หรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งได้กระทำจริง เรียกว่า บทบาทที่เป็นจริง

ดิเรก พลเลิศ^{๑๙} ได้แบ่งประเภทของบทบาทตามภารกิจและความรับผิดชอบของผู้บริหารไว้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำหรือบทบาทตามกฎหมาย เป็นบทบาทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรจะมีปรากฏอยู่ตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่างๆ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ จำเป็นจะต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำ ถ้าไม่กระทำหรืองดเว้นการกระทำจะต้องมีความผิด

๒. บทบาทอันควรกระทำ หรือบทบาทอันควรจะเป็น เป็นบทบาทที่กำหนดไว้ตามกฎหมายแต่องค์กรหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ควรปฏิบัติหรือควรกระทำแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม

Broom และ Selznick^{๒๐} ได้จำแนกบทบาทออกเป็น

๑. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ

๒. บทบาทที่เป็นจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จากความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ขีดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในระยะเวลานั้นๆ ด้วย

^{๑๙}ดิเรก พลเลิศ, อังโน จารุพร เฟิงสกุล, “ความคาดหวังของผู้นำชุมชนต่อบทบาทนักพัฒนาในการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนพื้นที่การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตภาคใต้”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๒.

^{๒๐}Broom และ Selznick. อังโน จารุพร เฟิงสกุล, “ความคาดหวังของผู้นำชุมชนต่อบทบาทนักพัฒนาในการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนพื้นที่การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตภาคใต้”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓.

๓. บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่ง เชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ(ไม่มีอยู่ในระเบียบ. กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กรความคิดนี้ ประสบการณ์และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า บทบาทแสดงตามตำแหน่งหรือสถานะทางสังคมที่บุคคลนั้นๆ ดำรงตำแหน่งอยู่ ซึ่งสรุปประเภทของบทบาทได้ ๓ ลักษณะดังนี้

๑. บทบาทที่ตนเองหรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นคาดหวังว่าตนเองควรจะทำปฏิบัติอย่างไรในตำแหน่งนั้นๆ เรียกว่าบทบาทที่คาดหวัง

๒. บทบาทคาดหวังจากผู้อื่น หรือจากสังคมต้องการให้บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ เรียกว่า บทบาทที่สังคมกำหนด

๓. บทบาทที่เป็นจริง หรือพฤติกรรมกระทำจริง เรียกว่า บทบาทที่เป็นจริง

๑.๔) ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีย่อยในทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) โดยกล่าวถึงลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคลแล้วชี้ให้เห็นว่า ตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้นก็คือ บทบาทสังคมมนุษย์ คือโครงสร้างมนุษย์แต่ละคนคือตัวแสดงที่มีบทบาทชัดเจนสำหรับแสดง มีบทละครเป็นตัวกำกับมนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่างๆ ชัดเจนที่จะต้องดำรง มีบรรทัดฐานสังคมควบคุมพฤติกรรมตัวละครต้องเชื่อฟัง ผู้กำกับมนุษย์ทุกคนต้องปรับตัวเข้ากับผู้ชม ต้องสวมบทบาทผู้ชมประเภทต่างๆ (Generalized Others) และประการสุดท้ายต้องอาศัยความรู้ความชำนาญตนช่วยในการแสดง อาศัยศักยภาพของตนและทักษะในการแสดงบทบาทเข้าช่วย ซึ่งเป็นที่จะต้องใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น^{๒๑}

สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาทได้มีนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยาและผู้รู้ได้อธิบายถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาทไว้ในหลายลักษณะดังนี้

ทฤษฎีบทบาทมีการมองใน ๒ ลักษณะคือแนวโครงสร้างและแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยมในลักษณะแนวโครงสร้างนิยมนั้น บทบาทจะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในสังคมถูกคาดหวังไว้ว่า บุคคลในสถานภาพใดควรมีบทบาทอย่างไร เมื่อบุคคลเข้าดำรงในสถานภาพนั้นๆ ก็จะมีบทบาทตามที่สังคมคาดหวังไว้เช่นนั้นและบุคคลอื่นๆ ก็จะถูกคาดหวังบทบาทของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ตามที่คิดว่าเป็นค่านิยม บรรทัดฐานที่กำหนดให้มีบทบาทพฤติกรรมนั้นๆ ส่วนการมอง บทบาทในแนวปฏิสังสรรค์ สัญลักษณ์นิยม จะให้ความสำคัญกับกระบวนการ ซึ่งบุคคลจะทำความเข้าใจได้

^{๒๑} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓),

ว่าบุคคลอื่นให้ความหมายและคาดหวังกับตนเองอย่างไรในการที่จะมีบทบาทในสังคม อันจะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการปฏิสังสรรค์ทางสังคมต่อกันนั้นๆ เองด้วย

ทฤษฎีของการขัดเกลาทางสังคม

บุคลิกภาพของคนเราประกอบด้วยคุณลักษณะของบุคคลในด้านความคิดความรู้สึกและความทรงจำ ดังนั้นบุคลิกภาพจึงมีองค์ประกอบ ๓ ประการดังนี้บุคลิกภาพของคนเราประกอบด้วยคุณลักษณะของบุคคลในด้านความคิดความรู้สึกและความทรงจำ ดังนั้นบุคลิกภาพจึงมีองค์ประกอบ ๓ ประการดังนี้

๑. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) เช่น ความคิด (Thoughts) สติปัญญา (Intelligence) ความทรงจำ (Memory) ความเข้าใจ (Perception)

๒. พฤติกรรม (Behavioral) เช่น ความฉลาด (Talents) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Competence)

๓. อารมณ์ (Emotional) เช่น ความรู้สึก (Feelings) การรับรู้ (Sentiments)

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาเห็นว่า บุคลิกภาพของคนเราเป็นผลมาจากอิทธิพลทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นการขัดเกลาทางสังคมจึงมีผลทำให้บุคลิกภาพแต่ละบุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกัน โดยแต่ละทฤษฎีจะมีแนวความคิดที่แตกต่างกันดังนี้

๒) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

๒.๑) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันพุทธศาสนาในประเทศไทยมีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของสังคมและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้แทนของวัดที่คอยชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติตนของพุทธมามกะให้ไปในทางที่ดี เพื่อก่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อถือว่าพระสงฆ์เป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่างๆ เหนือกว่าประชาชนทั่วไปซึ่งสามารถให้คำปรึกษาแก่ประชาชนที่มาขอคำปรึกษาได้เพราะโดยปกติแล้วประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือพุทธศาสนาและยอมรับนับถือความสามารถของพระสงฆ์ตลอดมาตั้งในสมัยสุโขทัย พระเจ้าแผ่นดินได้ใช้วัดเป็นสถานที่ให้การศึกษาอบรมประชาชนควบคู่ไปกับการทำพิธีทางศาสนา สอนพระสงฆ์จะทำหน้าที่เผยแผ่พุทธศาสนาและอบรมประชาชนควบคู่ไปกับการทำพิธีทางศาสนาส่วนพระสงฆ์ก็จะทำหน้าที่เผยแผ่พุทธศาสนาและอบรมให้ประชาชนมีคุณภาพ เพื่อสนองนโยบายบ้านเมือง และต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาสภาพสังคมมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทำให้วัดมีบทบาทต่อประชาชนมากตามไปด้วย โดยเฉพาะในด้านให้การศึกษาแก่ประชาชน วัดจะจัดให้ตามความสามารถเท่าที่พระสงฆ์ในวัดนั้นๆ จะจัดให้ได้หรือถ้าประชาชนมีความต้องการความรู้เพิ่มเติม ก็จะแสวงหาพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของเขาเหล่านั้น และนิยมฝากลูกหลานให้เป็นศิษย์ เข้ารับการศึกษาเล่าเรียนวิชาความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับการป้องกันตัว และการเขียนหนังสือทั้งภาษาไทยและ

ภาษาบาลีเพื่อเตรียมเข้าสู่การอุปสมบทต่อไปและในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ถึงรัชกาลที่ ๔ การศึกษาต่างๆ ก็ยังจัดให้อยู่ในวัด ดังจะเห็นได้จากการสร้างหอสมุดเจ้าพระยาพยุหยาตราภิรมย์ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อใช้เป็นสถานที่ให้ราชบัณฑิตสอบพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณร และสร้างวัดโพธิ์ขึ้นพร้อมกับวาดภาพภาษาขัตติยคติ เขียนตำรายาต่างๆ ไว้ตามระเบียงโบสถ์และวิหารเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้^{๒๒}

“ชุมชน” มีนัยและความหมายที่เป็นไปตามพลวัตหรือกระแสของสังคม แต่ถ้าพิจารณาโดยละเอียด จะพบว่า นักวิชาการ นักพัฒนา หรือผู้คนที่ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ล้วนต่างให้ความหมายที่สอดคล้องกับความรู้ ทักษะคติ หรือโดยมีจุดมุ่งหมายที่หวังช่วงชิงอำนาจในการนิยามความหมายของตนเพื่อผลประโยชน์ประการใดประการหนึ่ง

พระมหาสุภา อุทโท^{๒๓} ได้กล่าวถึงเรื่อง “พระสงฆ์ไทยใน ๒ ทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๐)” โดยพิจารณาจากทัศนะของนักวิชาการถึงแนวโน้มของสังคมในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าว่ากระแสโลกจะเป็นกระแสที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อสังคมไทยในอนาคต นั่นคือ กระแสทุนนิยม บริโภคนิยม การศึกษาที่เน้นอิสราเสรี ธรรมชาติและองค์รวม การพัฒนาแบบยั่งยืน การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเข้ามาลงทุนของบริษัทข้ามชาติต่างๆ จากเหตุนี้ ทำให้เศรษฐกิจไทยยังมีแนวโน้มเติบโต แม้ว่าจะไม่มากเท่าที่ผ่านมา มีการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น การติดต่อสื่อสารของคนในสังคมจะทำผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมากขึ้น การพัฒนาประเทศจะเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืนมากขึ้น ขณะเดียวกันกระแสบริโภคนิยม ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและโรคเอดส์ จะแพร่กระจายอย่างรุนแรงและกว้างขวาง ในเมืองจะมีกลุ่มชนหลายเชื้อชาติที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย มีระบบการศึกษาที่หลากหลาย มีปัญหาสังคมต่างๆ ที่ซับซ้อนเพิ่มขึ้น และปัญหามลพิษ จะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมด้านสุขภาพจิตของคนในเมืองมากยิ่งขึ้น สวนชนบทจะมีการต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ลดลง การกระจายบริการด้านสาธารณสุขจะยังไม่ทั่วถึง และชนบทยังคงเป็นฐานรองรับการผลิตของเมืองต่อไป

ดังนั้น พระสงฆ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยจึงควรที่จะเข้ามามีบทบาทให้สอดคล้องและรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยพระสงฆ์ควรดำเนินบทบาทต่อสังคมที่ไม่ขัดกับหลักการของพระธรรมวินัย ดังต่อไปนี้

^{๒๒} พระราชวรมณี (ประยูร ปรยูโต), มหาวิทยาลัยสงฆ์ในสังคมไทย การศึกษาบทบาทของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร: สหประชาพณิชย, ๒๕๒๗), หน้า ๓๔.

^{๒๓} พระมหาสุภา อุทโท, พระสงฆ์ไทยในสองทศวรรษหน้า พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขใจ, ๒๕๔๒), หน้า ๖๑.

๑) บทบาทผู้เรียนรู้และวิจัย คือ การแสวงหาความรู้และความเข้าใจอย่างเป็นระบบในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาชุมชน กฎหมาย การสื่อสาร เทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นต้น เพื่อการทำงานพัฒนาและช่วยเหลือสังคมหรือชุมชนของพระสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) บทบาทผู้สอนศีลธรรม คือ การชี้แจงหรืออธิบายหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ถูกต้องให้แก่บุคคลระดับต่างๆ ได้

๓) บทบาทผู้ให้การศึกษา คือ พระสงฆ์ควรส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยที่ถูกต้องแก่ประชาชนด้วยว่าในอนาคตการเมืองจะมีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนจะมีอำนาจการปกครองตนเอง มีบทบาทในการตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมืองมากขึ้น

๔) บทบาทผู้เป็นที่ปรึกษา คือ การให้คำปรึกษาในปัญหาชีวิตส่วนตัวแก่ประชาชนทุกระดับเพราะในอนาคต ปัญหาต่างๆ มีแนวโน้มว่ามีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

๕) บทบาทผู้ปลูกจิตสำนึก คือ การปลูกจิตสำนึกให้คนมีความขยัน ประหยัด และรับผิดชอบและไม่ให้ตกเป็นทาสบริโภคนิยม โดยการประยุกต์หลักธรรมทางศาสนาที่สอดคล้องและทันสมัย

๖) บทบาทผู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ พระสงฆ์ควรจัดวัดให้ร่มรื่น สงบ สะอาด และมีที่ปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสถานที่เหมาะสำหรับพัฒนาศีลธรรมและจิตใจ

๗) บทบาทผู้สงเคราะห์ชุมชน คือ พระสงฆ์ควรสร้างสถานที่รักษาผู้ป่วย เพราะในอนาคตปัญหาโรคร้ายต่างๆ จะแพร่กระจายรวดเร็ว เช่น คนป่วยโรคเอดส์ จะถูกครอบครัวและสังคมทอดทิ้งมากขึ้น ปัญหาคนชราถูกทอดทิ้ง ปัญหาเด็กเร่ร่อน จะทวีความรุนแรงมากขึ้น

๘) บทบาทผู้ประสานงาน คือ พระสงฆ์ควรประสานงานทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน เจ้าหน้าที่เอกชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชุมชน

๙) บทบาทผู้ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ พระสงฆ์ควรเป็นผู้นำในการใช้ยาสมุนไพร ให้คำแนะนำและส่งเสริมอาชีพการปลูกสมุนไพร รวมทั้งส่งเสริมการฝึกอบรมเรื่องยาสมุนไพร เป็นต้น

๑๐) บทบาทผู้รวมกลุ่ม คือ พระสงฆ์ควรกระตุ้นให้คนร่วมกันคิดแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์^{๒๔} กล่าวถึงงานของพระสงฆ์เพื่อความมั่นคงแห่งชาติไทยในสังคมปัจจุบัน แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง การสงเคราะห์ประชาชนและการช่วยเหลืองานของทางราชการ ดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนาคุณภาพของพลเมือง คุณภาพของพลเมืองโดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติอย่างยิ่ง งานของพระสงฆ์ในด้านนี้ ได้แก่

๑) การให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรของชาติทุกระดับอายุให้เข้ามาอยู่ในพระธรรมวินัยศึกษาและปฏิบัติพระธรรมวินัย

๒) การเทศนา อบรม สั่งสอนประชาชนที่มาทำบุญที่วัดในวันธรรมสวนะและในงานทำบุญบำเพ็ญกุศลต่างๆ ตามประเพณีหรือในงานเทศกาลต่างๆ การเทศน์ทางวิทยุ โทรทัศน์ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรม การเขียนบทความเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ การเรียบเรียงหนังสือธรรมะเผยแพร่ในงานและโอกาสต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมเผยแพร่พุทธศาสนาทั้งปวง เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานตามโครงการอบรมประจำตำบล

๓) การจัดสอนศาสนาศึกษาแก่เด็กและประชาชน

๔) การดำเนินกิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาของวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

๒. การสงเคราะห์ประชาชน เป็นหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ พระสงฆ์ได้สงเคราะห์ประชาชนทั้งทางด้านขวัญและกำลังใจและวัตถุอีกด้วย ดังนี้

๑) การให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชนตามประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและตามประเพณีเกี่ยวกับส่วนรวม

๒) การช่วยประกอบศาสนพิธีในงานทำบุญ บำเพ็ญกุศลต่างๆ

๓) การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาต่างท้องถิ่นที่มาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในเมือง การให้ที่พักอาศัยแก่บุคคลที่มารักษาไข้ การให้ที่ดินหรือให้เช่าที่ดินในราคาถูกให้ประชาชนที่ขาดเงินปลูกบ้านอาศัย

๔) การดูโชคชะตาราศี การประพรมน้ำพระพุทธรูป การให้ฤกษ์ยาม

๕) การให้ทางราชการหรือส่วนรวมใช้สถานที่ของวัดประชุมราษฎร เป็นหน่วยเลือกตั้งจัดงานหารายได้เพื่อสาธารณกุศล ตลอดจนการให้ใช้ที่ดินของวัดสร้างสาธารณสถานต่างๆ

๖) การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การให้คำปรึกษาในหน้าที่การงาน การเป็นผู้นำในการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น

๗) การให้ที่พักพิงแก่ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยและภัยจากธรรมชาติ การรวบรวมสิ่งของจากผู้บริจาคไปให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยต่างท้องถิ่น

^{๒๔}ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๒๖), หน้า ๓๘-๔๐.

๓. การช่วยเหลืองานทางราชการ พระสงฆ์พยายามที่จะช่วยเหลืองานทางราชการทั้งในด้านการปกครอง การสงเคราะห์ประชาชน และการรักษาความปลอดภัยของชาติ เช่น

๑) ช่วยในการอบรมชี้แจงราษฎรให้รู้จักผิดชอบชั่วดี การปฏิบัติตามคำแนะนำชักชวนของรัฐบาลหรือผู้ปกครองบ้านเมืองระดับต่างๆ

๒) ช่วยสงเคราะห์ประชาชนโดยรับช่วงงานจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลให้การสงเคราะห์ในท้องถิ่นกันดารที่วัดตั้งอยู่

๓) การช่วยทางราชการเกี่ยวกับกิจการอันเกี่ยวกับความมั่นคง

การที่พระสงฆ์ได้เข้ามาทำหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนนั้น เนื่องจากเป็นหน้าที่และความผูกพันกันระหว่างพระสงฆ์และประชาชนที่ว่าชีวิตความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ต้องอาศัยประชาชนเลี้ยงชีพ ในด้านหลักพุทธธรรมก็เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ กล่าวคือเมื่อพระสงฆ์มีชีวิตเนื่องด้วยประชาชน จำเป็นจะต้องช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆ เช่น ให้การศึกษา เผยแผ่ธรรมและการสงเคราะห์ประชาชนในรูปแบบต่างๆ กันตามความรู้ความสามารถของพระสงฆ์แต่ละรูป

สรุปบทบาทการพัฒนาสังคมที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บทบาทในการพัฒนาสังคมของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) โดยได้นำหลักการพัฒนาชุมชนทั้งหมด ๖ ด้าน ได้แก่ การสงเคราะห์ชุมชน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณูปการในชุมชน ซึ่งในการพัฒนาสังคมพระสงฆ์มีบทบาทที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิต โดยถือได้ว่าพระสงฆ์เป็นแกนกลางที่ได้ช่วยนำสื่อแสงแห่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาช่วยพัฒนาจิตใจของประชาชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรมให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เหตุผลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของพระภิกษุสงฆ์ที่มีต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนชุมชน และการได้ศึกษาประวัติพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งทำให้ทราบบทบาทสำคัญที่ท่านได้สร้างคุณประโยชน์แก่ชุมชนสังคม

๒.๒) ความหมายของการพัฒนาชุมชน

“ชุมชน” เป็นกลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ อาจเป็นหมู่บ้าน ละแวก หรือย่าน ที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน มีความเชื่อในระบบคุณค่าบางอย่างสอดคล้องกัน มีการติดต่อสื่อสาร มีความเอื้ออาทร มีการจัดการ มีการเรียนรู้และมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพร่วมกัน หรือการประกอบกิจกรรมร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรม หรือความสนใจร่วมกัน คำว่า การพัฒนาชุมชน (Community Development) มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ได้แก่

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย^{๒๕} กรมการพัฒนาชุมชน ให้ความหมายว่า ชุมชนหมายถึง กลุ่มคนที่ความคิดไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถร่วมกำลังดำเนินงานกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ จากความหมายที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ชุมชนความหมายใกล้เคียงกัน สังคม (Society) มากแต่มีลักษณะที่แตกต่างกันบางประการคือ

๑. ชุมชนมีขนาดเล็กกว่า และมีความสนใจร่วมที่จะประสานกันในวงแคบกว่าสังคม
๒. ชุมชนมีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตัวเองที่จำกัดมากกว่าสังคม
๓. ชุมชนมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกันและมีความเห็นอกเห็นใจกันลึกซึ้งกว่าสังคมจะเห็นได้ว่าชุมชนมีความหมายเฉพาะกลุ่มสังคม ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ไม่ได้มีความหมายกว้าง หรือครอบคลุมไปถึงสังคมขนาดใหญ่ เช่น สังคมระดับประเทศหรือชาติ

สนธยา พลศรี^{๒๖} ความหมายของการพัฒนาชุมชน ว่าการพัฒนาชุมชนเป็น กระบวนการพัฒนาคนและกลุ่มคนในชุมชนให้มีศักยภาพเพียงพอและร่วมมือกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน ตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ทั้งการใช้พลังของชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ^{๒๗} กล่าวว่า พัฒนาชุมชน หมายถึง

๑. การปรับปรุงส่งเสริมให้ชุมชนหนึ่งดีขึ้นหรือมีวิวัฒนาการดีขึ้น
๒. การส่งเสริมให้ชุมชนนั้นๆ มีวิวัฒนาการดีขึ้น คือเจริญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๓. การพัฒนาชุมชนนั้น จะต้องพัฒนาทางด้านวัตถุและพัฒนาด้านจิตใจ
๔. การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ โดยให้ประชาชนเข้าร่วมมือและริเริ่มดำเนินงานเอง

จากที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน คือ การรวมกำลังดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้มีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินการในแนวทางที่ต้องการ โดยอาศัยความร่วมมือกำลังของประชาชนในชุมชนนั้นในการช่วยเหลือตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากหน่วยราชการหรือองค์การอาสาสมัครอื่นๆ

^{๒๕} กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, **คู่มือการบริหารกองทุนหมู่บ้าน**, (กรุงเทพมหานคร: ธันวาคม ๒๕๔๗), หน้า ๑๒.

^{๒๖} สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕).

^{๒๗} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **การพัฒนาชุมชนประยุกต์**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๓

๒.๓) ความมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ^{๒๘} ได้กล่าวถึงเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาชุมชนคือ การพัฒนาคนในชุมชนให้มีทั้งคุณภาพและคุณธรรมในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ไพฑูรย์ เครือแก้ว^{๒๙} ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า “มุ่งหวังจะพัฒนาบุคคล กลุ่มบุคคล ปรากฏการณ์และสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและสังคมของหมู่บ้าน”

สัญญา สัญญาวิวัฒน์^{๓๐} กล่าวถึงการพัฒนาคณะว่า สิ่งสำคัญอย่างที่สุดของการพัฒนาชุมชนก็คือ การพัฒนาคน หรือการพัฒนาตัวตน การพัฒนาที่ตัวตน หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ทำให้คนเป็นคนฉลาดเฉลียวขึ้น หรือทำให้คนเป็นคนที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ การพัฒนาคณะยังรวม การพัฒนาความรู้สึกรักใคร่ กิริยามารยาท บุคลิกลักษณะนิสัยใจคอ ความชำนาญ ทัศนคติของคณะด้วย

ดังนั้น ความมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน คือ การมุ่งพัฒนาคนและวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชน และเป็นการกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนาชุมชนอย่างยิ่ง และมีสิ่งที่สำคัญคือ ผู้รู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่มิได้แสดงไว้อย่างชัดเจนหรือกำหนดให้แน่นอนว่า ระหว่างการพัฒนาคณะ กับการพัฒนาวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องพัฒนาสิ่งใดก่อน สิ่งใดหลังหรือพัฒนาไปพร้อมๆกัน

๓) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน

๓.๑) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์

๓.๑.๑ บทบาทพระสงฆ์ในสังคมสมัยพุทธกาล

นับตั้งแต่สมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงได้ตรัสรู้เป็นอนุตรสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อวันเพ็ญ เดือนวิสาขะ ๔๕ ปี ก่อนพุทธศักราช การอุบัติของพระพุทธองค์ได้ชื่อว่า “การอุบัติขึ้นของเอกบุรุษที่หาผู้ใดมาเปรียบมิได้ในโลก เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยากในโลก เป็นการอุบัติขึ้นเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย บุคคลผู้เป็นเอกคือใคร คือ ตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า บุคคลผู้เป็นเอกนี้แล เมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูล แก่คนหมู่มาเพื่อสุข แก่คนหมู่มา เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” พระองค์ทรงอุบัติขึ้นเพื่อแสดงแบบแนวทางแห่งการครองชีวิต อันประเสริฐ แก่โลก ดังที่พระองค์ได้ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า

^{๒๘}เรื่องเดียวกัน, การพัฒนาชุมชนประยุกต์, หน้า ๖.

^{๒๙}ไพฑูรย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิชิตการพิมพ์, ๒๕๓๘), หน้า ๒๓๙.

^{๓๐}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕), หน้า ๒๙.

“ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตเกิดขึ้นในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบได้ด้วยตนเองอย่าง สมบูรณ์ ถึงพร้อมด้วยวิชา (ความรู้) จรรยา (ความประพฤติ) ดำเนินไปเพื่อความรู้แจ้งแทงตลอดแห่ง โลก เป็นสารถิฝีกคนได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นครูของพรหม เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน สามารถจำแนกธรรมออกเพื่อสั่งสอนสรรพสัตว์ ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตทำให้แจ้งซึ่งโลกแก่ เทวดา มาร พรหม และหมู่สมณพราหมณ์พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ ด้วยปัญญา อันยิ่งเองแล้ว ประกาศให้ผู้อื่นได้รู้แจ้งตาม”^{๓๑}

การอุปบัติของพระตถาคตนำความสว่างให้แก่โลก ทำให้โลกที่เต็มไปด้วยกองไฟแห่งกิเลส ตัณหาให้สว่างสดใสด้วยแสงแห่งปัญญา คือความรู้ที่เป็นอริยมรรค (ทางอันประเสริฐ) อันเป็นวิถี แห่งการเข้าสู่ความเป็นจริง ความหลุดพ้น และการขจัดเครื่องพันธนาการ แม้สังขารของพระพุท ธองค์จะเป็นสิ่งที่ยากจะเข้าใจให้ลึกซึ้ง แต่พระองค์ได้ตัดสินพระทัยที่จะนำหลักธรรมที่เหมาะสมกับ ความเป็นอยู่แสดงแก่มนุษย์ทั้งหลาย จนกระทั่งมีผู้เลื่อมใสศรัทธาในบวรพุทธศาสนาได้ศึกษาตาม หลักธรรมจนบรรลุอรหันต์ จนครั้งแรกมีพระสงฆ์ที่เป็นพระอรหันต์เกิดขึ้นในโลก ๖๑ รูป รวมทั้ง พระพุทธเจ้าด้วย ครั้งพระสาวกมีจำนวนมากพอที่จะเผยแผ่ความรู้แห่งความบริสุทธิ์ให้แก่ชาวโลก พระองค์ได้ส่งพระอรหันตสาวกออกไปประกาศศาสนา เพื่อเป็นประโยชน์แก่อุภคโลกแก่หมู่ชนทั่วไป จึง ตรัสกับพระอรหันตสาวกว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วง”^{๓๒} ทั้งบ่วง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์แก่ชนจำนวนมากและความสุขแก่ชนหมู่มากเพื่อ อนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์แก่อุภคโลกและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลายเธอทั้งหลาย อย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้นมีความงาม ในท่ามกลาง และมีความ งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ อันถึงพร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายผู้มีกิเลสบังปัญญาจตุลีนัจฉกษณ้อย มีอยู่ เพราะโทษที่ไม่ได้ยินดีฟังธรรมย่อมเสื่อม จากคุณที่จะพึงได้ พึงถึงผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมีอยู่”^{๓๓}

พระสาวกทั้ง ๖๐ รูป ได้เที่ยวจาริกไปตามชนบทหมู่บ้านน้อยใหญ่ แสดงธรรมแก่ ประชาชนที่ท้านได้ผ่าน พระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลเริ่มมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ปัจจุบันนี้ พระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายสู่ส่วนต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะในสังคมไทย ได้รับแนวคิดตามรูปแบบพุทธศาสนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำรงชีพ คำสั่งสอนใน พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อของสังคมไทยมาตลอด และพระสงฆ์ในฐานะเป็น

^{๓๑} ชุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๘๔/๔๔๙.

^{๓๒} วิ.อ. (ไทย) ๒๐/๑๗๐/๒๒.

^{๓๓} วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

บุคลาการทางศาสนา จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้นำของชุมชนโดยปริยาย เพื่อบำรุงให้แก่ประชาชนทั่วไปโดยฐานะ ๕ คือ

- ๑) ด้วยกายกรรมอันประกอบด้วยเมตตา
- ๒) ด้วยวจีกรรมอันประกอบด้วยเมตตา
- ๓) ด้วยมโนกรรมอันประกอบด้วยเมตตา
- ๔) ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู คือ เต็มใจต้อนรับ
- ๕) ด้วยการจัดหาอามิสทานถวาย อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า บทบาทพระสงฆ์จึงมีสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการที่พระสงฆ์ได้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนเพื่อจรรโลงไว้ซึ่งพุทธธรรมอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สุข

๓.๑.๒ บทบาทพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน

พระพุทธศาสนา เป็นสถาบันที่มีความเกี่ยวพันกับสังคมไทยมาเป็นระยะเวลายาวนานนับตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน สถาบันพระพุทธศาสนา ซึ่งมีศาสนทายาทคือพระภิกษุสงฆ์เป็นตัวแทน ทำหน้าที่ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนให้แก่ประชาชนได้นำไปปฏิบัติ ขณะเดียวกันก็ดำรงอยู่ในฐานะผู้นำชาวพุทธในสังคม ทำให้พระสงฆ์ และวัดมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนเพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ศีลธรรมและพฤติกรรมต่างๆ ของประชาชนทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและศาสนา โดยพระสงฆ์เป็นครูของชาวบ้านที่นำพุทธธรรมอันเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติฝึกรอบรมให้ชีวิตมีความสุข ทำให้พระสงฆ์และชุมชนมีความสัมพันธ์มาตลอด

ภิกษุสงฆ์ได้การอุปถัมภ์บำรุงจากชาวบ้าน จึงต้องทำหน้าที่ในการเผยแผ่หลักพุทธธรรมหลักคำสั่งสอน เพื่อสืบต่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรมและหลักความประพฤติที่ต้องปฏิบัติมากมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชุมชนและข้อเตือนใจในทางความประพฤติปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

- ๑) ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว
- ๒) แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี
- ๓) อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี
- ๔) ให้ได้ฟังให้ได้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ไม่เคยฟัง
- ๕) ชี้แจงอธิบายทำให้สิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
- ๖) บอกทางสวรรค์ สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสุขความเจริญ^{๓๔}

ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนจุดเน้น คือ ชุมชนให้การการทำนุบำรุงพระสงฆ์ด้วยปัจจัย ๔ เป็นการให้ทานที่เป็นอามิสสิ่งของทางรูปธรรมใช้ในการบำบัดความต้องการพื้นฐาน

^{๓๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมนุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗๗, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๘), หน้า ๕๗.

และพระสงฆ์ก็ตอบแทนด้วยการให้ธรรมทาน ซึ่งเป็นการแสดงธรรมอันเป็นวิถีปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อให้ชีวิตมีความสุขเจริญก้าวหน้า

จากลักษณะข้างต้น พระพุทธศาสนาเป็นเหมือนสัญลักษณ์ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน และทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นซึ่งอาจจะกล่าวโดยสรุปพระพุทธศาสนาอันมีพระสงฆ์ได้แสดงบทบาทหน้าที่ ในฐานะที่เป็นศาสนทายาท มีความสำคัญต่อสังคม ดังนี้

๑) พุทธศาสนาทำหน้าที่เป็นพลังที่สร้างสรรค์บูรณาการแก่สังคม เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดและปลูกฝังวัฒนธรรมและจริยธรรมทางสังคม ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรม

๒) พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางความสัมพันธ์การกระทำต่อกัน ระหว่างสมาชิกในสังคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นกลไกคอยควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม

๓) พระพุทธศาสนาไม่เพียงจะมีหลักการเกี่ยวกับธรรมชาติ ที่ประกอบด้วยศีลธรรมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมในโอกาสทางสังคม และความเกื้อกูลประโยชน์สุขมวลชนทั้งหลาย^{๓๕}

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ที่พระสงฆ์กับชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แต่พระสงฆ์ยังมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องประพฤติปฏิบัติตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน เพื่อเที่ยวจาริกออกแสดงสั่งธรรมคำสอนของพระศาสดาให้แก่ชาวโลกได้เรียนรู้ รับรู้ สู่การปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการช่วยควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคม ให้เกิดความเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทางวัฒนธรรม

๓.๑.๓ บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย

พระสงฆ์ในระยะแรกๆ มีหน้าที่หลักจะต้องทำคือ การศึกษาในเรื่อง ศีลสมาธิ ปัญญา เพื่อบรรลุมรรคผลในทางพระพุทธศาสนา การบรรลุมรรคผลของท่านเหล่านั้นในตอนแรกเกิดจากการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้า เมื่อพระอรหันต์สาวกเกิดขึ้นชุดแรก ๖๐ รูป งานอันเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ “สั่งสอนบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยด้วย” ก็เกิดขึ้นโดยพระผู้มีพระภาคเจ้าได้รับสั่งให้ท่านเหล่านั้นมาประชุมกัน ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี แล้วรับสั่งแก่ท่านเหล่านั้นว่า

^{๓๕} ยุธพงษ์ แสงโสภา, “บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ปัญหาสังคมไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ จังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔), หน้า ๗๘-๗๙.

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราและเธอทั้งหลายพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทเวตาและมนุษย์ทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์อันสมบูรณ์ด้วยอรรถและพยัญชนะ สัตว์ที่มีธุลีในจักษุน้อย มีอยู่หากไม่ได้ฟังธรรมจักเสื่อมจากธรรม ผู้ที่อาจจรรู้ทั่วถึงธรรมจักมี ดูกรภิกษุทั้งหลาย แม้เราเองก็ จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม”^{๓๖}

นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา งานเผยแผ่ศาสนาได้กระจายไปสู่กลุ่มบุคคล ทั้งจำนวนคนที่ ทำงานและคนที่หันมานับถือพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า บริษัท ๔ อัน ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในช่วงตอนต้นสมัยพุทธกาลจากทรงเริ่มปฐมเทศนาไม่ ถึงปี เฉพาะพระพุทธองค์เพียงองค์เดียว ทรงแสดงธรรมให้คนสำเร็จจรรย์ผลเป็นพระอริยบุคคลเข้ามา บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก

พระสงฆ์มีชีวิตอยู่ได้ด้วยการอาศัยศฤงคาร ซึ่งมีส่วนกำหนดหน้าที่ทางสังคมของ พระสงฆ์เมื่อกล่าวถึงในแง่คุณธรรม พระสงฆ์ก็ย่อมมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้รอดพ้นจากความ ทุกข์ด้วยอาศัยเมตตาและกรุณาธรรมของตน พุทธพจน์ที่ตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับหน้าที่ของพระสงฆ์มีอยู่ มาก เช่น ในพหุการสูตรพระพุทธเจ้าทรงแสดงการพึ่งพากันระหว่างบรรพชิตและศฤงคารว่า

“ภิกษุทั้งหลาย พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลายผู้บำรุงอุปถัมภ์เธอทั้งหลายด้วยจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และศิลาณปัจจัยเภสัชบริขาร ชื่อว่าเป็นผู้มีอุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย

เธอทั้งหลายแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงาม ในที่สุด พร้อมทั้งอรรถและพร้อมทั้งพยัญชนะ ประกาศพรหมจรรย์บริสุทธิ์บริบูรณ์ ครบถ้วนแก่ พรหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้น ชื่อว่าเธอทั้งหลายก็มีอุปการะมากแก่พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย

ภิกษุทั้งหลาย ศฤงคารและบรรพชิตต่างอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ ประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อต้องการสลัดโอฆะออกให้ได้ เพื่อจะทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบด้วยประการดังกล่าวนี้ ฯ”^{๓๗}

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์^{๓๘} ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสงฆ์ไว้ คือ มาตรา ๑๕ ตรี ในส่วนที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของมหาเถรสมาคม ใน ข้อที่ ๓ ว่า มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการศึ าสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

^{๓๖}วิ.มทา. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^{๓๗}ข.อ.ติ. (ไทย) ๒๕/๑๐๗/๔๘๖.

^{๓๘}พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๓๕, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๗.

พุทธทาสภิกขุ^{๓๙} ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์เกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า เดิมนั้น การศึกษาของไทยมีพระสงฆ์เป็นผู้จัดการศึกษาและอาศัยวัดเป็นสถานศึกษา ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น แนวคิดการศึกษาแบบตะวันตก แบ่งออกเป็น พุทธิศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา ในส่วนของจริยศึกษานั้น ราชการไม่ได้เน้นในการนำมาสอนนักเรียน แต่จะเน้นพุทธิศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในส่วนของจริยศึกษาที่ว่านั้น หลักสูตรก็เป็นไปเพื่อการท่องจำไม่ได้ฝึกให้ผู้ศึกษานำไปปฏิบัติเพื่อขัดเกลาความประพฤติและจิตใจของตน

พระราชวรมุนี (ประยูร ปยุตโต)^{๔๐} ได้กล่าวไว้ว่า ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ออกเป็น ๒ ส่วน คือ

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับสังคมสงฆ์ ระหว่างพระสงฆ์ด้วยกันเองจะเห็นได้ชัดเจนจากบทบัญญัติต่างๆ ในวินัยของสงฆ์ มีการอยู่ร่วมกันเป็นวัด การกำหนดเขตพัทธสีมา อุโบสถ การปวารณา การกรานกฐิน พุทธบัญญัติที่ให้สงฆ์เป็นใหญ่ในกิจการต่างๆ ซึ่งเรียกว่าสังฆกรรมมีการอุปสมบท การระงับอธิการณ์ ตลอดจนข้อกำหนดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการเคารพกันตามอาวุโส เป็นต้น

๒. ความสัมพันธ์ในสังคมส่วนรวมระหว่างพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ คือว่า พระสงฆ์ถูกกำหนดให้ต้องฝากชีวิตไว้กับคฤหัสถ์ เริ่มแต่อาหารซึ่งพระสงฆ์เป็นอยู่ด้วยบิณฑบาตคืออาหารที่คฤหัสถ์ถวายตลอดจนปัจจัย ๔ อย่างอื่นๆ และความเป็นอยู่ที่ต้องอาศัยคฤหัสถ์เป็นประจำเป็นข้อบังคับอยู่ในตัวให้ชีวิตของพระสงฆ์ผูกพันกับสังคมของคฤหัสถ์

จ้านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์^{๔๑} ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพประชากรไว้ ๓ ประการ คือ

๑. การสร้างคนให้ได้รับการศึกษา ในสมัยก่อนการศึกษาของไทยยังขึ้นอยู่กับวัดและวัง เป็นสถาบันการศึกษาของเจ้านายและขุนนางชั้นสูง ส่วนวัดเป็นสถาบันการศึกษาของสามัญชน ถึงแม้ปัจจุบันรัฐจะแยกการศึกษาออกจากสถาบันสงฆ์ แต่สถาบันสงฆ์ก็ยังมีบทบาทในการเสริมสร้างคนให้ได้รับการศึกษาอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ยากจนและด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับผลประโยชน์อย่างมากจากการเอื้ออำนวยหรือการบริการของสถาบันสงฆ์

^{๓๙} พุทธทาสภิกขุ, **พุทธศาสนากับความสำเร็จของสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๑๗), หน้า ๕๖.

^{๔๐} พระราชวรมุนี (ประยูร ปยุตโต), **การพัฒนาคน**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๐), หน้า ๑๙๔ - ๑๙๕.

^{๔๑} จ้านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, **แนวคิดเชิงพุทธเกี่ยวกับการพัฒนาประชากร : สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมการศาสนา, ๒๕๓๐), หน้า ๓๓๗.

๒. การสร้างคนให้มีคุณธรรม การอบรมสั่งสอนคนให้มีคุณธรรมเป็นหน้าที่หลักของสถาบันสงฆ์ที่เดียว เป็นที่ยอมรับกันว่า การที่สังคมไทยมีความสงบสุขพอสมควรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมสั่งสอนให้ประชาชนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักศีลธรรม และให้บุคคลละเว้นจากความชั่วและอบายมุขต่างๆ

๓. เสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เช่น เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน พัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาอาชีพ สร้างถนนหนทาง บ่อน้ำสาธารณะและโรงเรียน เป็นต้น รวมทั้งระดมกำลังชาวบ้านให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเด็กกำพร้าคนยากไร้ และช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดพ้นจากการเป็นทาสยาเสพติด เป็นต้น

คณินนิตย์ จันทบุตร^{๔๒} ได้จำแนกบทบาทของพระสงฆ์ไว้ ๓ ประการ คือ

๑. การพัฒนาคุณภาพพลเมืองด้านคุณธรรมและจริยธรรม
๒. การสงเคราะห์ประชาชน เช่น การให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชน ตามประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิต งานประเพณีส่วนร่วม และงานเทศกาลต่างๆ
๓. การช่วยเหลือทางราชการ โดยเฉพาะการรักษาความปลอดภัยของชาติและกิจการทางสังคมกับจิตวิทยา เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทหลักๆ อยู่ด้วยกัน คือ การทำกิจของตนให้ดีที่สุด ซึ่งมีส่วนกำหนดหน้าที่ทางสังคมของพระสงฆ์เมื่อกล่าวถึงในแง่คุณธรรม พระสงฆ์ก็ย่อมมีหน้าที่จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้รอดพ้นจากความทุกข์ด้วยอาศัยเมตตาและกรุณาธรรมของตน พระภิกษุสงฆ์ยังมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่ประชาชนเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตามและอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ยิ่งไปกว่านี้ พระภิกษุสงฆ์ยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้แก่ชาวบ้าน ทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านพัฒนาชนบท บทบาทในการให้ความรู้และพัฒนาจิตใจแก่คนในชุมชน การส่งเสริมการศึกษา การช่วยพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น การเผยแผ่ธรรม การส่งเสริมความสามัคคีในหมู่บ้าน

๓.๑.๔ บทบาทของพระสงฆ์กับชุมชน

พระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันทางศาสนาและสังคม เพื่ออยู่กับสังคม พระสงฆ์จำต้องได้รับความช่วยเหลือและควรมีบทบาทในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่พระสงฆ์อยู่ในชุมชน ด้วยเหตุผล ๓ ประการ คือ

๑. การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่ที่ชาวบ้านถวาย
๒. สภาพและเหตุการณ์ในสังคมย่อมมีผลเกี่ยวข้องของการบำเพ็ญปฏิบัติสมณธรรม
๓. โดยคุณธรรม คือ เมตตาธรรม พระสงฆ์จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์

^{๔๒} คณินนิตย์ จันทบุตร, สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า ๕๒.

ในส่วนที่เกี่ยวกับชนบทไทย พระสงฆ์จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือพัฒนา ชนบท
ดังนี้

๑. สงฆ์ทำหน้าที่สั่งสอนธรรมและส่งเสริมให้ชาวบ้านทำบุญกุศลต่างๆ
 ๒. ภิกษุอาวุโสหรือสมภารวัดทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้ประนีประนอม และบางครั้งทำ
หน้าที่เยียวยารักษาผู้เจ็บป่วย
 ๓. สงฆ์เป็นผู้ช่วยส่งเสริมความสามัคคีในหมู่บ้าน โดยช่วยขจัดความขัดแย้งของ
ประชาชนในหมู่บ้านได้ เพราะคนโดยส่วนมากเชื่อฟังพระผู้ทรงศีลอยู่แล้ว
 ๔. สงฆ์ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กคือที่พ่อแม่หมดความสามารถจะอบรมได้ด้วย ตัวเอง
รวมทั้งอนุเคราะห์เด็กกำพร้า
 ๕. สงฆ์เป็นผู้ช่วยสั่งสอนเทคนิคขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้จากวัด เช่น
สถาปัตยกรรม ช่างไม้ ช่างก่ออิฐปูน ช่วยปรับปรุงการเกษตรและการรักษาโรคภัยยาแผนใหม่
 ๖. สงฆ์เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการของหมู่บ้าน ทำหน้าที่ช่วยวางแผนแนะนำ สนับสนุน
งานของชาวบ้าน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในเมืองไทยที่สำเร็จไปได้นั้นส่วนหนึ่งเป็น เพราะเจ้าหน้าที่
รัฐบาลขอความร่วมมือจากชาวบ้านโดยผ่านพระสงฆ์ซึ่งชาวบ้านเคารพนับถือ
 ๗. สงฆ์เป็นผู้นำประชาชนในทางวิญญาณเป็นที่พึ่งทางจิตใจ สงฆ์สามารถแก้ปัญหาสวน
ตัวของผู้เดือดร้อนใจ
 ๘. สงฆ์ทำหน้าที่เป็นธรรมทูต และพระธรรมจาริกซึ่งไปเผยแผ่หลักธรรมแก่ชาวบ้านทำ
ให้ชาวบ้านเขาเกิดความรู้สึกรักชาติ ไม่ทำไร่เลื่อนลอย และหันมาเคารพนับถือศาสนา^{๔๓}
- อีกบทบาทหนึ่งก็คือ การให้คำปรึกษาเป็นเรื่องสำคัญคนในสังคมยุคทันสมัยโดยทั่วไป
มักจะตัดสินใจทำการสิ่งใดได้ยาก ไม่กล้า เกิดความกลัว ฉะนั้นพระสงฆ์จะต้องทำหน้าที่ช่วยในการ
ตัดสินใจ ให้คำปรึกษาแก่ประชาชนอันเป็นการแสดงออกถึงบทบาทของความเป็นผู้นำด้านภูมิปัญญา
พระมหาณรงค์ จตฺตโสภโณ ยังพบว่า “บทบาทของพระสงฆ์ที่ทำอยู่ในปัจจุบันและเห็นได้ชัดเจน
ได้แก่ ประการแรก พัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์ด้วยการมีสำนักปฏิบัติธรรมต่างๆ
- ประการสอง ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ทั้งระบบปริยัติ
ธรรม แผนกเดิม คือ บาลี นักธรรมและมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตลอดจนการสื่อธรรมทางสื่อมวลชน
ประการสุดท้าย การเป็นผู้นำในการพัฒนาชนบทในรูปแบบต่างๆ เป็นผู้นำทำเอง เป็นผู้ประสานงาน
เป็นผู้ตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนาชนบท เป็นวิทยากรกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา” บทบาท ของ
พระสงฆ์มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของชาวพุทธ ต้องมีหน้าที่ดังนี้

^{๔๓} รัชนิกร เศรษฐ์, สังคมวิทยาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘),
หน้า ๒๔๖-๒๔๗.

๑. ที่พึ่งบวช พระสงฆ์เป็นหนึ่งในรัตนะ ๓ เป็นสิ่งที่เคารพนับถือบูชาสูงสุดในพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นผู้นำทางจิตใจ ด้วยการพัฒนาหรือยกระดับจิตใจของคนให้สูงขึ้น ด้วยการมีธรรม มีเหตุผล และเข้าใจสภาพต่างๆ ตามความเป็นจริง เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเพื่อ หลุดพ้นสามารถเป็นที่พึ่งของพุทธศาสนิกชนชาวบ้าน

๒. สอนธรรม พระสงฆ์นอกจากมีหน้าที่ในการศึกษาและปฏิบัติพระธรรมคำสอน ของพระพุทธเจ้าแล้วยังมีหน้าที่สำคัญในการประกาศเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน เป็นหน้าที่โดยตรงที่ พระสงฆ์จะสอนธรรมให้เป็นธรรมทาน เทศนาสั่งสอนอบรมประชาชนทุกคนทุกเพศทุกวัย ให้เกิด ศรัทธาสาทะความเชื่อความเลื่อมใส ชี้บ่งให้รู้บาปบุญคุณและโทษ ความเลื่อม เหตุแห่ง ความเลื่อม ความเจริญและเหตุแห่งความเจริญ ให้เข้าใจและให้เห็นจริง แนะนำให้ละเว้น ความชั่ว หันมา ประพฤติดีมีเมตตา สัจจะ กตัญญูกตเวทิต์ หิริ โอตตปปะ สีล ๕ เป็นต้น

๓. นำปฏิบัติ พระสงฆ์เมื่อศึกษาเข้าใจในธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าแล้ว จะต้อง ปฏิบัติ ปฏิบัติซื่อตรง ปฏิบัติถูกต้องและปฏิบัติชอบ ในธรรมวินัยที่ได้ศึกษาอบรมมาเป็นอย่างดี โดยการรักษาศีล ๒๒๗ อย่างเคร่งครัด ปฏิบัติอภิสมาจารสำรวมอินทรีย์ และการสร้างคุณธรรม ต่าง ๆ ที่แสดงเป็นแบบอย่างการครองชีวิต เช่น สันโดษ มีเมตตา สัจจะ ให้เกิดขึ้น อันเป็น ตัวอย่างให้แก่ประชาชน ประพฤติปฏิบัติตาม

๔. พัฒนา พระสงฆ์สามารถทำหน้าที่ ช่วยเหลือดำเนินการและให้คำปรึกษาชุมชน หรือชาวบ้านและที่สำคัญ การพัฒนาในสถานที่วัด รั้วกำแพง อาคารและสิ่งก่อสร้างการพัฒนา สิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่ให้ร่มรื่นเป็นธรรมชาติ และการพัฒนาต้องสอดคล้อง และถูกต้องตาม พระธรรมวินัยและพัฒนาหมู่บ้าน เป็นผู้นำชาวบ้านสร้างสรรค์พัฒนาสิ่งที่จำเป็นสำหรับชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป โดยการชักชวนให้รวมกลุ่มร่วมแรงร่วมใจและร่วมทุนสร้างกองทุนประจำหมู่บ้าน หรือการสร้าง ถนนภายในหมู่บ้าน ขุดคลองส่งน้ำ ท่อระบายน้ำ สร้างสุขศาลา สวนสุขภาพ เป็นต้น

๕. ปรีกษาคดี พระสงฆ์เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นที่เชื่อถือศรัทธามาและมีสถานที่อยู่แน่นอนสำหรับสังคมไทย เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และให้ คำปรึกษาในด้านศาสนาพุทธ ความรู้วิชาทางด้านจิต ช่วยแก้ปัญหาของสังคมชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมี ปัญหาชีวิต และครอบครัว

๖. มีส่วนช่วยสังคม การช่วยสังคมของพระสงฆ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สอนรู้จัก ขยันหมั่นเพียร สอนให้รู้จักเก็บออมรู้จักประหยัด สอนให้สันโดษ ด้านการปกครอง เป็นแบบอย่างที่ดี ในการบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์ให้อยู่ในกรอบแห่งพระธรรมวินัย ช่วยพัฒนาจิตใจ ของประชาชน ชาวบ้านกลุ่มหรือเผ่าต่าง ๆ ให้เป็นพลเมืองดีมีศีลธรรม ลดปัญหาเหล่านี้พระสงฆ์ จะมีความเข้าใจ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถมีส่วนช่วยในด้านการศึกษาของชาติ ให้การศึกษาแก่คน

ยากจน พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูสอน เป็นศูนย์กลางของศึกษาชุมชน เป็นต้น^{๔๔} และพระสงฆ์เป็นองค์ประกอบหลักของสถาบันพระพุทธศาสนา เพราะเป็นผู้ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่ทำให้พระพุทธศาสนาหยั่งรากฝังลึกลงในสังคมจนเป็นสถาบันสำคัญหนึ่งของสังคม เมื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นสถาบันทางศาสนาองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่ง คือวัดและพระสงฆ์มีอิทธิพลและบทบาทต่อวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางจิต ศีลธรรมและพฤติกรรมต่าง ๆ^{๔๕}

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า บทบาทพระสงฆ์กับชุมชนเป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรง พระสงฆ์เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านจิตใจของประชาชน เป็นทั้งผู้สั่งสอนให้คำปรึกษา สงเคราะห์ จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทกับชุมชนเป็นอย่างมากเพราะพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางด้านจิตใจที่ช่วยให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามวิถีของสังคมที่ถูกต้องดีงาม

๓.๑.๕ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

ปัจจุบันปัญหาสำคัญของสังคมไทย คือ ปัญหาความทุกข์ยากของประชาชนในชนบทอันเนื่องมาจากความล้มเหลวในการพัฒนาชนบท ถึงแม้จะประสบความสำเร็จก็เป็นเพียงด้านวัตถุแต่ขาดมิติทางด้านจิตใจ เป็นผลให้พระสงฆ์ในเขตชนบทได้มีโอกาสทำหน้าที่ของการเป็นผู้นำการพัฒนา นำพาชาวบ้านร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนของตนเองพระสงฆ์ใช้พื้นฐานได้รับความศรัทธาเคารพของชาวบ้าน เป็นแกนนำในการเข้าไปมีบทบาทพัฒนาชนบท ซึ่งเมื่อพระสงฆ์นำพาชาวบ้านพัฒนาจิตใจหรือวัตถุในกิจกรรมใดกิจกรรมนั้นมักจะได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากชาวบ้าน อย่างมีจิตศรัทธา สามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินได้โดยง่ายและเสียค่าใช้จ่ายน้อย แต่บทบาทพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ยังไม่จำกัดอยู่ในแวดวงเฉพาะพระสงฆ์ในบางพื้นที่ ยังไม่กว้างขวางนัก และยังมีกิจกรรมลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่ประสานกันอย่างเป็นกระบวนการหรือองค์กรหรือแนวทางการดำเนินการพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ จึงยังไม่เด่นชัด ดังนั้นพระสงฆ์ในชนบทจำเป็นต้องพยายามเข้าช่วยพัฒนาชุมชนชนบทให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยจะต้องพัฒนาควบคู่ไปทั้งด้านวัตถุและจิตใจ แต่จะเน้นในด้านใดมากกว่ากัน ควรจะพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจในแต่ละชุมชน การดำเนินงานพัฒนาชนบทให้บรรลุวัตถุประสงค์ จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนจึงจะสำเร็จได้ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป บทบาทของพระสงฆ์ต่อชุมชนถูกลดทอนลงไปมาก ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชนบทมักจะไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากหลายฝ่ายทั้งประชาชนบางกลุ่มและข้าราชการ

^{๔๔} คุณ โทษณ์, บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนา, (ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๕), หน้า ๑๐๐-๑๑๗.

^{๔๕} พินิจ ลาภานานนท์, บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๓

พระสงฆ์ที่เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชนบทจึงต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ทั้งจากประชาชนในชุมชนและข้าราชการจากภายนอก เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับและเชื่อถือโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาอันเป็นกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชนบท พระสงฆ์จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาสังคมและต้องพยายามสร้างการยอมรับจากประชาชน เพื่อเป็นสื่อกลางในการชักจูงประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองด้วยความเต็มใจ

อภิชัย พันธเสน^{๔๖} ยังได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในรูปแบบของการพัฒนาหมู่บ้านว่าในการพัฒนาหมู่บ้านของพระสงฆ์ถึงแม้จะมีการร่วมมือกับทางการแต่จะกระทำในลักษณะไม่เป็นทางการ คือไม่ยึดติดอยู่กับแบบแผนทางราชการหรือแบบแผนดั้งเดิมของวัดแต่จะพัฒนาหมู่บ้านไปตามสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านที่เป็นจริง ๆ จึงทำให้รูปแบบของการพัฒนาหมู่บ้านของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) พระสงฆ์ - ชาวบ้าน คือ พระสงฆ์จะเข้าไปร่วมกับชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่นโดยไม่อาศัยกลไกของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือข้าราชการอื่น ๆ พระสงฆ์ที่ใช้รูปแบบการพัฒนาดังกล่าวพบที่จังหวัดเลยโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีอิทธิพลของคอมมิวนิสต์เคยปรากฏในอดีต เมื่อทางราชการไม่สามารถเข้าไปพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ ได้พระสงฆ์จึงเข้าไปแทนโดยไม่อาศัยข้าราชการ เนื่องจากเป็นการเหมาะสมที่พระสงฆ์จะเข้าไปเพื่อไปพัฒนากับชาวบ้านเพื่อป้องกันการใส่ร้ายป้ายสีถ้าธรรมาวาสเข้าไปมักถูกเจ้าหน้าที่เพ่งเล็งว่าเป็นผู้นิยมคอมมิวนิสต์

๒) เป็นการพัฒนาแบบพระสงฆ์ - ผู้ใหญ่บ้าน - ชาวบ้านการพัฒนาท้องถิ่นแบบนี้เกิดขึ้นจากสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่บ้านมีความเห็นสอดคล้องกับพระสงฆ์ในการพัฒนาหมู่บ้าน จึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ซึ่งได้จากกรณีศึกษาในจังหวัด สกลนคร และลักษณะที่สองเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่บ้านมีความเห็นต่อด้านการพัฒนาของพระสงฆ์ เพราะตนเองต้องเสียผลประโยชน์ ต่อมาเมื่อเข้าใจได้ว่าเหตุการณ์ภายในหมู่บ้านย่อมเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดา หรือมีความเข้าใจพระสงฆ์ผู้นำท้องถิ่นมากขึ้น จึงอาสาเข้าช่วยเหลือพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทได้มาก ตัวอย่างดังกล่าวศึกษาจากประสบการณ์การทำโครงการพัฒนาของพระเทพเวทีแห่งวัดป่าตาราภิรมย์ จังหวัดเชียงใหม่

๓) เป็นการพัฒนาแบบพระสงฆ์ - กำนัน - ชาวบ้าน ได้จากกรณีศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ในระยะแรกพระสงฆ์ได้ร่วมมือกับชาวบ้านในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยที่กำนันคอยดูอยู่ ห่างๆ เพราะไม่แน่ใจว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ เมื่อพระสงฆ์กับชาวบ้านสามารถพัฒนาไปได้อย่างมี

^{๔๖} อภิชัย พันธเสน, *พัฒนาชนบทไทย: สมุทัยและมรรค ตอนที่ ๓ ความหวัง ทางออกและทางเลือกใหม่*, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๙), หน้า ๒๐๘-๒๐๙.

ประสิทธิภาพกำนันจะเข้าร่วมกับพระสงฆ์ด้วย เพราะมิฉะนั้นกำนันจะถูกพระสงฆ์แย่งชิงบทบาทในการช่วยเหลือชาวบ้านไปด้วย

๔) เป็นการพัฒนาแบบพระสงฆ์ - ข้าราชการ - ชาวบ้าน รูปแบบของการพัฒนาหมู่บ้านลักษณะนี้มีตัวอย่างอยู่สามลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ - ครูใหญ่ - ชาวบ้าน โดยเฉพาะครูใหญ่ที่เคยเป็นพระสงฆ์ในหมู่บ้านนั้นมาก่อนมีความสนิทสนมกับพระสงฆ์ จึงมาช่วยพระสงฆ์ทำงานพัฒนาท้องถิ่น ลักษณะที่สอง เป็นความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ - ข้าราชการ ฝ่ายปกครอง - ชาวบ้าน ลักษณะของการร่วมมือพัฒนา และการพัฒนาลักษณะสุดท้าย เป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ - ข้าราชการ - ชาวบ้าน ข้าราชการในที่นี้หมายถึงข้าราชการในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ นอกเหนือจากกระทรวงมหาดไทย ยังมีข้าราชการของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน เข้ามาร่วมช่วยเหลือให้ความอุปถัมภ์พระสงฆ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันว่า “ต้องอาศัยคุณสมบัติของวัดและพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธาอันถือของประชาชนมาประยุกต์ใช้ในการชักนำประชาชนร่วมกันพัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และยังเสนอแนวคิดที่ว่าพระสงฆ์ต้องปรับเปลี่ยนประสบการณ์และอุดมการณ์ในลักษณะที่ตอบสนองปัญหา ความต้องการของชุมชน ในลักษณะประสมประสานกับการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะข้าราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้นำชุมชนรวมทั้งประชาชนในชนบท ๖ ประการ”^{๔๗}

๑) การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น โดยเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับทุก ๆ ฝ่ายทั้งพุทธจักร (วัดและพระสงฆ์) และอาณาจักร (ข้าราชการ ผู้นำชุมชน และประชาชน) การพัฒนาจึงต้องดำเนินการให้ทั่วถึง ครอบคลุมประชาชนทุก ๆ กลุ่ม ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และจะต้องประสานงาน ร่วมมือกันทำงาน โดยพระสงฆ์ควรสำนึกอยู่เสมอว่า ถ้าอาณาจักรเสื่อมลงพุทธจักรจะเจริญอยู่ได้อย่างไร พระสงฆ์จึงควรจะต้องถือเป็นบทบาทหน้าที่ที่ควรจะต้องเข้าไปดำเนินการ

๒) การพัฒนาจะต้องเน้นการพัฒนาบุคคลเพื่อสร้างความพร้อมของประชาชนที่จะเข้าร่วมการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยจะต้องพัฒนาประชาชนให้พร้อมทั้งทางด้านคุณภาพและคุณธรรม ทั้งทางด้านรูปธรรมหรือด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาด้านจิตใจให้ประชาชนได้เข้าใจถึงความหมาย และคุณค่าของการพัฒนาชนบท

๓) การพัฒนาชุมชนควรจะเกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของประชาชนในชุมชน โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะและสติปัญญาของประชาชนในการคิดค้น และริเริ่มโครงการพัฒนาต่างๆเอง อันจะนำผลสำเร็จมาสู่ชุมชนได้มากกว่าการพึ่งพิงบุคคลจากภายนอกชุมชนที่ไม่รู้ซึ่งถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน

^{๔๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๕-๒๐๖.

๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจะเกิดขึ้นได้ จะต้องตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนได้ จะต้องตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานได้ใน ทุก ๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การตอบสนองแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นจะไม่ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์

๕) การพัฒนาชนบทที่จะสามารถตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนได้ ควรจะเป็นการพัฒนาโดยประชาชนและเพื่อประชาชนเอง คือการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน มิใช่ให้ประชาชนเข้าร่วมเฉพาะการใช้แรงงานเท่านั้น เพราะจะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในผลผลิตของงานพัฒนาชนบท

๖) การพัฒนาชุมชนที่จะประสบผล สามารถทดลองหรือจัดปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง ควรมุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งตนเองของประชาชนซึ่งวิถีทางที่จะเป็นไปต่อสภาพการพึ่งตนเองในปัจจุบัน คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อการนำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวให้สุขสบาย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ควรจะพึ่งพาจากภายนอกเฉพาะเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและหาไม่ได้ อย่างไรก็ตามในการพัฒนาที่แท้จริงจะต้องเป็นการพัฒนาใน ๒ ลักษณะที่พระสงฆ์ต้องเข้าไปมีบทบาท คือ การพัฒนาภายนอกกับพัฒนาภายใน^{๔๔} ดังนี้

พัฒนาภายนอก	→	สุขภาพร่างกายดี
	→	ปัจจัย ๔ สมบูรณ์ ครอบครัวมั่นคง
	→	เคารพกฎหมาย จารีตประเพณี
พัฒนาภายใน	→	มีคุณธรรม
	→	จิตใจมั่นคง เยือกเย็น
	→	มีสติปัญญาปลอดโปร่ง

ภาพภูมิที่ ๑ การพัฒนาภายนอกและภายใน^{๔๕}

จากที่ได้กล่าวมานั้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เป็นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะชักนำประชาชน โดยพยายามสร้างความเจริญให้เกิดขึ้นทั้งความเจริญภายในและความเจริญภายนอกของคนในครอบครัวและในชุมชน พระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นที่พระสงฆ์อาศัยอยู่และมีบทบาทที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่

^{๔๔} พระมหาณรงค์ จิตตโสภโณ. ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย. (นันทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๒๑๕.

^{๔๕} พระมหาณรงค์ จิตตโสภโณ, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕, หน้า ๒๑๕.

ของชุมชน เป็นผู้ใกล้ชิดและเข้าใจความทุกข์ยากปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับชุมชน แต่ด้านการพัฒนาพระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้ที่เคารพศรัทธาของประชาชน และเป็นที่น่าไว้วางใจ มีวัดเป็นศูนย์กลางในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน พระสงฆ์สามารถชักจูงประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการ ให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนทั้งทางวัตถุและจิตใจ

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระครูปลัดกัญไธ้ ชุตินฺธโร^{๕๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ๑. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ของนักเรียนที่มีสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านโรงเรียนที่เรียน เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่นักเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านอายุ และระดับชั้นการศึกษา มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๑ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนแตกต่างกัน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้าน การจัดสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม และด้านการสอนและการนิเทศ และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ในด้านการจัดกิจกรรม และด้านการประเมินผลทางจริยธรรม ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้าน การจัดสิ่งแวดล้อม และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ในด้านการจัดกิจกรรม และด้านการประเมินผลทางจริยธรรม ๓. ส่วนแนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรจัดให้มีสถานที่ร่มรื่น สะอาด สวยงาม และสงบ

^{๕๐} พระครูปลัดกัญไธ้ ชุตินฺธโร, “บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ควรเพิ่ม ซีดี หรือวีดีโอ ควรจัดให้มีค่ายธรรมะ หรือค่ายคุณธรรมเพิ่มขึ้น และจัดให้มีการประเมินผล หลังเรียนอย่างเป็นระบบ

พระครูสุทธิกิจวิธาน ปภสฺสโร (แสงอรุณ)^{๕๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณีกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ๑. บทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณีกรุงเทพมหานคร ทั้ง ๕ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ ด้านการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก ๒. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน พบว่า พระสงฆ์บางรูปยังวางตัวไม่เป็นกลางต่อการพัฒนาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพระสงฆ์เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมพระสงฆ์บางรูปยังขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจ และวัดขาดการจัดโครงการพัฒนาจิตใจประชาชนแบบต่อเนื่อง วัดยังขาดสถานที่ ที่ถ่ายทอดด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพระสงฆ์เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมควรส่งเสริมแหล่งพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มากกว่านี้

พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิตร์ อธิปญฺโญ)^{๕๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน : กรณีศึกษาคณะสงฆ์ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของพระสงฆ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนตั้งแต่สมัยโบราณ เพื่อจรรโลงไว้ซึ่งพุทธธรรม

^{๕๑}พระครูสุทธิกิจวิธาน ปภสฺสโร (แสงอรุณ), “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา วัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๕๒}พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิตร์ อธิปญฺโญ), “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน : กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอคลอง จังหวัดแพร่”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

อันจะต่อให้เกิดประโยชน์สุข ความสัมพันธ์ที่พระสงฆ์กับชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน พระสงฆ์ยังมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องประพฤติปฏิบัติปฏิบัติชอบ เพื่อเที่ยวจาริกออกแสดงสัจธรรมคำสอนของพระศาสนาให้แก่ชาวโลกได้เรียนรู้และรับรู้สู่การปฏิบัติ พระสงฆ์มีหน้าที่ในการศึกษา การเผยแผ่และการสงเคราะห์อีกทั้งได้มีหลายภาคส่วนเข้ามาร่วมดำเนินการ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนมากขึ้น

พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวุฑโฒ^{๕๓} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า พระสงฆ์มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ (๑) ด้านการเผยแผ่ในรูปแบบการอบรม (๒) ด้านการเผยแผ่ในรูปแบบทั่วไป (๓) ด้านการเผยแผ่ในรูปแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ (๔) ด้านการเผยแผ่ในรูปแบบสื่อต่างๆ ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญ และประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกัน อีกทั้งยัง พบว่า พระสงฆ์ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวแตกต่างกันนั้น มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓. ในด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดังกล่าว มีดังนี้ (๑) พระสงฆ์ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่พระสงฆ์จะเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรของคณะสงฆ์เอง รวมทั้งจากหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (๓) ประชาชนไม่มีความเข้าใจในการที่พระสงฆ์เข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ต่างๆ (๔) อุปกรณ์ในการให้ความสะดวกแก่พระสงฆ์ในการอบรมหรือในการเผยแผ่มีน้อย ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม ดังนี้ (๑) เจ้าคณะผู้ปกครองควรมีการทำความเข้าใจกับหน่วยงานต่างๆที่พระสงฆ์จะเข้าไปทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือควรมีการปรึกษา ประชุมเพื่อทำความเข้าใจกันในเรื่องต้น (๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการเผยแผ่อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ชัดเจน (๓) พระสงฆ์ควรทำความเข้าใจกับประชาชน และทำความสนิทสนม เพื่อให้ประชาชนเปิดรับสิ่งที่พระสงฆ์จะมอบให้ และ (๔) ควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์เพื่อการเผยแผ่ รูปแบบของการเผยแผ่บางรูปแบบ อุปกรณ์มีความจำเป็นอย่างมากในการสื่อสารกับผู้รับการเผยแผ่

^{๕๓}พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวุฑโฒ, “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

พระบิณสุทเธีย สุทฺธธมฺโม (เจ้า)^{๕๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ใน อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ผลการวิจัยพบว่า ๑. จากการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๘๗) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนใน อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน พิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่าพระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านจิตใจมากที่สุด (\bar{X} = ๓.๙๑) รองลงมาด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ๒. การเปรียบเทียบเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน จำแนกตาม อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาบาลี วุฒิการศึกษาสายสามัญ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ ต่างกัน มีบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓. ปัญหาอุปสรรคในบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ประเด็นแรก คือ พระสงฆ์ให้ความสำคัญน้อยต่อการพัฒนาชุมชน ยังขาดการเสียสละอย่างจริงจังในการยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือสังคม ดำเนินการกระทำไปตามรูปแบบวิธีการเดิมๆ ขาดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประการที่สองคือ พระสงฆ์ขาดการวางแผน แนวทาง นโยบาย กลยุทธ์ชัดเจน ในการพัฒนาสังคม ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และประการที่สาม คือ ปัจจุบันความก้าวหน้าของหน่วยงานรัฐภาคส่วนต่างๆ มีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง ทำให้วัดและหรือพระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาสังคมด้านต่างๆ น้อยลง แทบไม่มีเลย ซึ่งต่างกับสมัยก่อนที่วัดเป็นศูนย์กลาง ที่พึ่งของสังคมด้านต่างๆ ๔. ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประเด็นแรก คือ มหาเถรสมาคมควรกำหนดแผนแม่บทนโยบาย ที่ชัดเจน ทันกับยุคสมัยปัจจุบัน เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ประเด็นที่สอง คือ คณะสงฆ์ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้มีการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ปลูกฝังการเสียสละประโยชน์สุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม และประเด็นท้ายสุด คือพระสงฆ์ควรมีการร่วมมือกับท้องถิ่นภาคส่วนต่างๆ ในการร่วมกันรณรงค์ ให้ประชาชนอนุรักษ์ เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความพอเพียง

จากที่ได้กล่าวมาแล้วผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทสูงมากในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจ ชุมชน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง บทบาทของพระสงฆ์มีหน้าที่ในการศึกษา การเผยแผ่และการสงเคราะห์อีกทั้งได้มีหลายภาคส่วนเข้ามาร่วม

^{๕๔} พระบิณสุทเธีย สุทฺธธมฺโม (เจ้า), “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ใน อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ดำเนินการ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนมากขึ้นและพยายามที่จะผลักดันบทบาทของพระสงฆ์ ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และให้สังคมมองเห็นประโยชน์นั้นเด่นชัดมากขึ้น

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีองค์ประกอบในด้านการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ๒ ประการทั้งจากเอกสารและจากข้อมูลสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ ชั้นสำรวจข้อมูล

- ๑) ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน
- ๒) สำรวจเอกสารงานวิจัยที่มีผู้รู้เขียน และศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน

๑.๗.๒ ชั้นรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องในฐานะศิษยานุศิษย์ เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) จำนวน ๙ รูป/คน

๑.๗.๓ ชั้นสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

ใช้แบบสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในด้านการวิจัยในพื้นที่ทั้งในส่วนที่เป็นบุคคลเกี่ยวข้องกับ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

๑) พระครูสมุห์ยม จิตตสัโร	น้องชาย
๒) พระครูพิสิฐบุญญากร	เจ้าอาวาสวัดประดิษฐารามรูปปัจจุบัน
๓) พระทีศีลป์ ธมมรโต	ลูกศิษย์
๔) พระณัฐพล เขมคุโณ	ลูกศิษย์
๕) นายสมปอง เกลี้ยงเกล้า	ข้าราชการครูชำนาญการ
๖) นายวิญญา พูลสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่บัญชีในสมัยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ยังมีชีวิต
๗) นายธีรศักดิ์ เจริญรูป	รองนายก อบต.
๘) นายณรงค์ หินแก้ว	ลูกศิษย์
๙) นายเฉลิมพร กามูณี	ลูกศิษย์

๑.๗.๔ ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

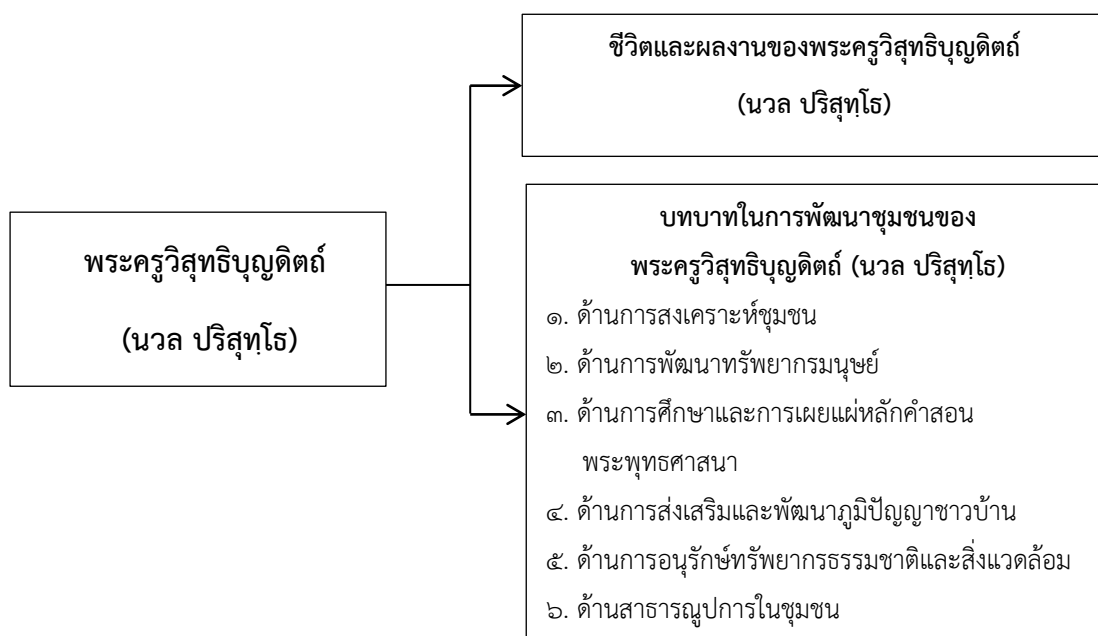
โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารและข้อมูลที่สัมภาษณ์ได้ในภาคสนาม จากนั้นจึงประมวลผลเพื่อนำมาสรุปผล

๑.๗.๕ ชั้นนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยเรียบเรียง สรุป และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนผู้วิจัยได้รวบรวมหลักการและแนวคิดสำคัญ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภูมิที่ ๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๙.๑ ทำให้ทราบถึงชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)
- ๑.๙.๒ ทำให้ทราบบทบาทในการพัฒนาชุมชนพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)
- ๑.๙.๒ ทำให้ทราบถึงผลการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ที่เกิดผลประโยชน์กับชุมชน

บทที่ ๒

ชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ หนังสือเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาสนับสนุนงานวิจัย ซึ่งมีหัวข้อสำคัญเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ดังต่อไปนี้

๒.๑ ประวัติพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีประวัติภูมิหลัง ชีวิตในวัยเยาว์ ประวัติการศึกษา การบรรพชาอุปสมบท การศึกษาในทางธรรม งานปกครองและสมณศักดิ์ และวาระสุดท้ายของชีวิตท่าน ดังนี้^๑

๒.๑.๑ ภูมิหลัง

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๖๕ ตรงกับวันพฤหัสบดี แรม ๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีจอ บิดามารดาและเครือญาติประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่บ้านไสหรี (หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งสัง) ปัจจุบัน หมู่ที่ ๑ ตำบลบางรูป อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บิดา ชื่อ นายเกลื่อน เจริญรูป มารดาชื่อนางนิม เจริญรูป มีพี่น้องร่วมบิดามารดาจำนวน ๒ คน คือ

๑. พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นายนวล เจริญรูป)

๒. นางนียบ ชุมรัตน์ (เจริญรูป)

พี่น้องต่างมารดา จำนวน ๔ คน คือ

๑. นางแนบ แก้วแกมจันทร์ (เจริญรูป)

๒. นายนบ เจริญรูป (เสียชีวิตแล้ว)

๓. นายยม เจริญรูป (พระยม จิตตสัรวโร)

๔. นางน้อย รัตนสุภา (เจริญรูป)

^๑พระครูพิสิฐบุญญากร, หนังสือที่ระลึกเนื่องในวันครบรอบ ๙๓ ปี ชาตกาลของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ), (นครศรีธรรมราช: วัดประดิษฐาราม, ๒๕๕๗), หน้า ๑๒๑.

๒.๑.๒. ชีวิตในเยาว์วัย^๒

เด็กชายนวล เจริญรูป (พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์) เป็นเด็กที่ชอบสนุก สนานเหมือนกับเด็กคนอื่น ๆ แต่ซื่อายเนื่องจากการพูดค่อยข้างติดอ่างเล็กน้อย มีความประพฤติตัวเรียบร้อย ไม่นอกกลุ่มนอกทางเกรเหมือนคนอื่นเขา เนื่องจากได้รับการดูแลอบรมสั่งสอนอย่างดีจากผู้เป็นบิดา คุณปู่ คุณย่า ส่วนมารดานั้นเสียชีวิตตั้งแต่เด็กชายนวล เจริญรูป อายุ ประมาณ ๔-๕ ขวบได้ ก่อนที่มารดาจะเสียชีวิตทางญาติที่มาเฝ้าดูแลมารดาบอกให้เด็กชายนวล เจริญรูป (พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์) นั่งบิณฑบาตที่ขาของมารดา จนกระทั่งมารดาเสียชีวิต ญาติจึงบอกให้ลุกขึ้นออกจากมารดา ญาติที่มาเฝ้ามารดาต่างก็ร้องไห้กันทุกคน แต่เด็กชายนวลไม่ได้ร้องเพราะไม่ได้รู้ว่ามารดาเป็นอย่างไร^๓

เด็กชายนวล เจริญรูป (พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์) เป็นเด็กที่มีความกตัญญู กตเวทีต่อพ่อแม่ ญาติ พี่ น้อง มาตั้งแต่เด็กๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าท่านเป็นบุคคลที่รู้จักตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีอุปการคุณมาโดยตลอดขนาดเป็นเด็ก มารดานอนป่วยอยู่ยั้งเข้านั่งเฝ้าอยู่เลย แม้มารดาเสียชีวิตแล้ว เด็กชายนวลก็ยังคงบิณฑบาตท่อนขาไว้วิญญูณของมารดาอยู่เช่นนั้นต่อไป จนกระทั่งบรรดาผู้ใหญ่ซึ่งอยู่ในที่นั้นต่างก็ร้องไห้ น้ำตาไหลด้วยความเวทนาและเศร้าสะเทือนใจ

๒.๑.๓ การศึกษา

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ท่านเป็นผู้ใคร่ในการศึกษาตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ ตลอดจนการศึกษาตามอัธยาศัย

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ บิดามารดาได้นำเด็กชายนวล เจริญรูป เมื่ออายุได้ ๑๑ ปี เข้าเรียนในโรงเรียนวัดมะเฟือง และได้เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนแห่งนี้ ซึ่งเด็กชายนวลก็ขยันหมั่นเพียรและตั้งใจเล่าเรียนด้วยความมุ่งมั่นอดทน แม้ว่าเส้นทางไปโรงเรียนนั้นจะแสนลำบากและอยู่ห่างจากหมู่บ้านไสหรักว่า ๒๕ กิโลเมตร เพราะเนื่องจากโรงเรียนที่บ้านไสหรัสมยนั้นไม่มีโรงเรียน ซึ่งคนส่วนใหญ่ในสมัยนั้นไม่มีใครสนใจเรื่องการศึกษากัน เด็กชายนวลและนายเกลือเป็นผู้เป็นบิดาจะต้องเดินทางโดยเรือพายเป็นจุดเริ่มต้น เมื่อล่องเรือไปจนถึงจุดที่ใกล้โรงเรียนที่สุดก็ต้องเดินเท้าต่อ ต้องข้ามสะพานซึ่งมีเพียงแผ่นไม้กระดานแผ่นเดียวทำเป็นสะพานข้าม จากนั้นลัดเลาะแนวป่าทึบจนไปถึงโรงเรียน

พระอาจารย์แดง (พระครูแดง โสภาโส) เจ้าอาวาส วัดมะเฟืองเป็นครูสอน ท่านเมตตาให้เด็กชายนวลและเด็กชายคนอื่นๆ ที่มีบ้านไกลโรงเรียนได้พักประจำอยู่ที่วัดมะเฟืองตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนแห่งนี้ โดยให้ทำหน้าที่เด็กวัด คอยปรนนิบัติรับใช้พระเณรในวัด และช่วยงานทางวัดตามความสามารถ

^๒ ส.สุทธิพันธ์. พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ ยอดอริยวาจาสิทธิ์แห่งลุ่มแม่น้ำตาปี, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สภาพริกส์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๑๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗.

เด็กชายนวล เจริญรูป มีความตั้งใจเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนจบการศึกษาระดับชั้นสูงสุดของโรงเรียนในสมัยนั้น คือระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ (พ่อท่านนวล เล่าให้ลูกศิษย์ใกล้ชิดฟังว่า แต่เดิมที่โรงเรียนนี้สอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่เมื่อถึงรุ่นของท่าน ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนใหม่ ท่านจึงได้เรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖) ก็เดินทางกลับบ้านมาอยู่กับพ่อ คุณปู่ คุณย่าและญาติๆ ท่านให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษามาโดยตลอด เพราะการศึกษาคือพื้นฐานในการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม หมู่บ้านใด หรือสังคมใดก็ตามถ้าหากคนมีการศึกษาสังคมนั้นจะมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๔ การอุปสมบท

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ขณะที่พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (หรือนายนวล เจริญรูป) มีอายุได้ ๑๙ ปี และเป็นช่วงที่ท่านเรียนจบและกลับมาอยู่บ้าน ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ผู้เฒ่าผู้แก่และชาวบ้านไสหาร้าต่างมีความเห็นตรงกันว่า ถึงเวลาที่ชาวบ้านไสหาร้าจะมีวัดวาอารามสำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และมีศาสนาสถานอันเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้านในแถบนี้ ด้วยเหตุนี้ ชาวบ้านไสหาร้าโดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน คือ ผู้ใหญ่ดิตถ์ ปิลवासัน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น จึงได้เดินทางไปนิมนต์พระอาจารย์แดง ธรรมจาโร จากวัดภูเขาลูก ให้มาช่วยคิดอ่านในการก่อสร้างวัดไสหาร้า

พระอาจารย์แดง ธรรมจาโร เป็นพระนักพัฒนาอีกรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้นำให้มีการบุกเบิกก่อสร้างวัดวาอารามและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน ซึ่งพระอาจารย์แดงก็ได้เมตตาเป็นผู้นำฝ่ายสงฆ์และคอยให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งสร้างวัดแห่งใหม่นี้ได้สำเร็จในที่สุด โดยชาวบ้านต่างเรียกชื่อวัดแห่งนี้ว่า “วัดไสหาร้า” (ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ กรมการปกครองทางศาสนา กระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนชื่อเป็น “วัดประดิษฐาราม” แต่ชาวบ้านยังเรียกติดปากว่า “วัดไสหาร้า”)

หลังจากก่อสร้างวัดไสหาร้าได้ ๑ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้นเอง คณะชาวบ้านไสหาร้าโดยการนำของทางผู้ใหญ่ดิตถ์ ปิลवासัน จึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรจัดให้มีพิธีอุปสมบทขึ้น โดยนอกจากเป็นการส่งเสริมให้ลูกหลานชาวบ้านไสหาร้าได้บวชและจำพรรษาอยู่ที่บ้านเกิด ก็ยังเป็นแนวทางที่ดีที่จะทำให้เกิดมีการพัฒนาวัดวาอารามในท้องถิ่นของตนให้เจริญยิ่งขึ้นไปในภายภาคหน้าอีกด้วย จึงมีการประชาสัมพันธ์บอกต่อๆ กัน ก็ปรากฏว่ามีผู้มาสมัครขอบวชเพื่อมาจำพรรษาอยู่ที่วัดไสหาร้าเป็นรุ่นแรกจำนวน ๓ คน ได้แก่

๑. นายนวล เจริญรูป (พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์)

๒. นายเต็ม หินแก้ว (เสียชีวิตแล้ว)

๓. นายพูน รอดเอียด (เสียชีวิตแล้ว)

ด้วยเหตุนี้เอง พระอาจารย์แดง ธรรมจาโร และคณะผู้ใหญ่จากหมู่บ้านไสหาร้า จึงได้นำนายนวล เจริญรูป และชายหนุ่มจากหมู่บ้านไสหาร้า เดินทางไปเข้าอุปสมบทที่วัดภูเขาลูก (ในระยะแรกนั้นวัดไสหาร้ายังไม่มีอุโบสถ) ตำบลทุ่งสัง อำเภอกงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในวัน

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๗ โดยมีพระครูถาวรบุญรัตน์ พุทธธรรมาจารย์ (พระอาจารย์บุญคง) วัดท่ายาง ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพระอุปัชฌาย์ และมีหลวงพ่อด่าง อีสสระ (ต่อมารับพระราชทานสมณศักดิ์ ที่พระครูธรรมวิมลธรรม) เจ้าอาวาสวัดภูเขาหลัก เป็นพระกรรมวาจาจารย์ หลังจากที่ได้บรรพชาอุปสมบทเรียบร้อย พระอาจารย์ด่าง ธรรมจาโร ก็นำพระทั้ง ๔ รูปเดินทางกลับมาจำวัดที่วัดประดิษฐาราม เพื่อพัฒนาวัดประดิษฐารามตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

๒.๑.๕ การศึกษาทางธรรม

เนื่องจากพระนวล เป็นผู้รักในการศึกษาหาความรู้ โดยท่านให้ความสำคัญกับการศึกษา ในฐานะเป็นเครื่องช่วยเสริมสร้างความคิดและสติปัญญา และทำให้สามารถนำความรู้จากการศึกษามาช่วยพัฒนาชีวิต และช่วยเหลือสังคมได้ ดังนั้น ท่านจึงได้มุ่งมานะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้แก่ตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยท่านได้ไปเรียนที่วัดภูเขาหลักและวัดท่ายาง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ท่านสอบได้นักธรรมชั้นตรี และในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ท่านก็สอบได้นักธรรมชั้นโท

๒.๑.๖ สมณศักดิ์และงานปกครอง

ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสสำนักสงฆ์วัดไสหร้า ซึ่งในช่วงเวลานั้น วัดไสหร้าภายใต้การปกครองของพระอาจารย์ด่าง มีสิ่งปลูกสร้างอยู่เพียงกุฏิไม้ไผ่ ๒ หลัง และ “วัดไสหร้า” ที่ชาวบ้านเรียกกันติดปากนั้น ความจริงแล้วก็ยังคงมีฐานะเป็นเพียงสำนักสงฆ์แห่งหนึ่ง ยังไม่ได้มีการรับรองจากฝ่ายปกครองส่วนกลางให้ยกฐานะเป็นวัดอย่างเป็นทางการ

ในระยะแรกที่พระนวล ปรีสุทโธ กลับมาอยู่ที่วัดไสหร้าเป็นการถาวรนั้น ที่วัดไสหร้ายังเหลือพระภิกษุจำพรรษาเพียงรูปเดียว คือ พระอาจารย์ด่าง ธรรมจาโร ผู้ที่ชาวบ้านนิมนต์ให้มาช่วยบุกเบิกสร้างตั้งแต่เมื่อแรกเริ่ม ดังนั้นเมื่อพระนวลกลับมาจำพรรษาที่วัดบ้านเกิด จึงน่าจะทำให้พระอาจารย์ด่างลดความกังวลใจลงไปได้มาก ในการที่จะหาผู้ปกครองมาดูแลวัดไสหร้าสืบต่อจากท่าน เนื่องจากจะทำให้ท่านได้ออกเดินทางไปบุกเบิกก่อสร้างวัดตลอดจนบูรณะพัฒนาพุทธศาสนสถานอื่นๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือจากท่านได้อย่างสบายใจนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ไม่กี่ปีต่อมาหลังจากที่พระนวล ปรีสุทโธ กลับมาจากจำพรรษาอยู่ที่วัดไสหร้า ท่านจึงได้รับการฝากฝังจากพระอาจารย์ด่าง ธรรมจาโร โดยผ่านความเห็นชอบจากชาวบ้านไสหร้าให้ท่านดูแลปกครองวัดไสหร้าสืบต่อจากพระอาจารย์ด่าง ธรรมจาโร

นับแต่นั้นมา พระนวล ปรีสุทโธ ก็เปลี่ยนฐานะจากพระลูกวัดมาทำหน้าที่รักษาการเจ้าอาวาส (สมัยนั้นยังไม่เคยมีการแต่งตั้งเจ้าอาวาสวัดไสหร้าอย่างเป็นทางการมาก่อน) และท่านได้ปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าอาวาสในการวางระบบก่อสร้างวัด และวางแผนงานด้านการพัฒนาวัดมาอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นครูสัญญาบัตรชั้นตรีที่ พระครูวิสุทธิบุญ
ดิตร

ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลทุ่งสัง

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส วัดประดิษฐาราม (วัดไสหรั) พร้อมกับการที่วัดได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์

ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ในพระราช
ทินนามเดิม “พระครูวิสุทธิบุญดิตร”

ตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้ปกครองฝ่ายสงฆ์ของวัดไสหรัแห่งนี้ พระครูวิสุทธิบุญดิตร
(พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้นำพาความรักความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมาสู่ชาวบ้านใน
แถบลุ่มแม่น้ำตาปืออย่างเห็นได้ชัด และด้วยความศรัทธาเลื่อมใสที่ชาวบ้านมีต่อพระครูวิสุทธิบุญดิตร
อย่างสุดหัวใจ ก็เป็นผลให้วัดประดิษฐาราม หรือวัดไสหรั ได้รับการพัฒนาจนมีความเจริญรุ่งเรืองมา
อย่างต่อเนื่อง

ภายใต้การปกครองของพระครูวิสุทธิบุญดิตร เชื่อว่าใครอยากจะทำบวชที่วัดไสหรัก็บวชได้
เลยโดยง่าย เพราะกฎระเบียบที่ท่านตั้งขึ้นมานั้นเป็นไปด้วยความเคร่งครัดอย่างยิ่ง โดยจะเห็นได้ว่า

“คำถามแรกที่เด็กวัดหรือพระเณรทุกรูปที่เข้าไปอยู่กับท่านจะต้องถูกถามก็คือ ‘ติดยา
มามั้ย’ นี่เป็นคำถามแรกที่ท่านจะถามทุกคน การรับนักบวชในยุคนั้น ท่านจะเป็นคนคัดและรับผู้มาขอ
บวชด้วยตัวของท่านเอง ซึ่งคำว่า “ติดยา” ในที่นี้ความหมายที่ท่านพูดก็คือ ติดยาสูบหรือบุหรี่ปั่น
แล้วถ้าตอบว่า “สูบบุหรี่” ท่านจะพูดเลยว่า “เราไม่รับ...ที่นี่ไม่รับ” และเมื่ออนุญาตให้บวชแล้ว
ขั้นตอนต่อไปท่านก็จะให้มาอยู่วัดเสียก่อน มาหัดท่องคำสวดต่างๆ เสียก่อน ท่านจะแนะนำว่าให้เรียน
หน้านี้ก่อน เพราะหลังจากเรียนสวดเรียนท่องแล้วก็จะมีการสอบ ซึ่งท่านก็จะเป็นคนสอบด้วยตนเอง

โดยสรุปแล้ว กฎระเบียบหรือกฎเกณฑ์ในการรับพระภิกษุสามเณรที่มาถือบวชที่วัด
ไสหรั (รวมถึงพระอัครคันตุกะ) ภายใต้การปกครองของพ่อท่านนวล มีดังนี้

๑. ไม่รับภิกษุ สามเณร และนักบวชที่ติดสิ่งเสพติดต่างๆ เช่น หมากพลู บุหรี่ โดย
เด็ดขาด

๒. พระอัครคันตุกะที่ติดสิ่งเสพติดให้พักที่วัดได้ไม่เกิน ๗ วัน

๓. เมื่อเข้าอยู่วัดเดือน ๔ ต้องบวชภายในเดือน ๖ เมื่อเข้าอยู่วัดเดือน ๖ ต้องบวช
ภายในเดือน ๘ (ต้องนุ่งขาวห่มขาว)

๔. ต้องเรียนคำขอบรรพชาอุปสมบท บทให้พร บท “ยะถา” ๑๒ ข้อ บทกรวดน้ำ หรือ
สิ่งที่ทางวัดกำหนดว่าต้องเรียนให้ได้

๕. ถ้ามีกิจธุระจะไปไหน ต้องบอกลาเจ้าอาวาสหรือผู้รับผิดชอบแทน ถ้าจะกลับบ้าน ต้องให้ผู้ปกครองมารับรองการกลับ

๖. เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนาหรือวันพระ ต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของวัดทุกครั้ง

๗. ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดที่อยู่ของตน อาคารสถานที่ และบริเวณวัดด้วย

๘. ไม่นำเทพ วิทยุ มาเปิดฟังในสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสมณเพศ เช่น ฟังเพลง เป็นต้น

๙. ไม่เล่นการพนันทุกชนิด เช่น หมากรุก หวย เป็นต้น

๑๐. ไม่ต่อเติม ดัดแปลงกุฏิ หรืออาคารต่างๆ ภายในวัด ก่อนได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาส

๑๑. ไม่ประพฤติตนแบบชาวบ้าน เช่น ฉันทอาหารในห้องพัก

กฎเกณฑ์เหล่านี้เป็นไปโดยเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติกับใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ และมิได้มีข้อยกเว้นกับใครไม่ว่าจะเป็นลูกหลานใกล้ชิด หรือคนต่างถิ่นที่มาขอบวชที่วัดแห่งนี้

นี่คือบทบาทของพ่อท่านนวล ในฐานะเจ้าอาวาสผู้ปกครองวัด ที่ทำหน้าที่วางรากฐานการปกครองและกำหนดกฎระเบียบภายในวัดใสหรั้าเอาไว้อย่างเคร่งครัดเพื่อความมีระเบียบเรียบร้อย ทำให้วัดใสหรั้าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนให้ความศรัทธาเลื่อมใส และยินดีเต็มใจที่จะส่งลูกหลานเข้ามาบวชเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน^๕

๒.๑.๗ วาระสุดท้าย

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) พำนักจำพรรษาอยู่ ณ กุฏิเถราจารย์ ๑ วัดคีรีกันท์ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอำเภอนี้เป็นได้รับการคัดเลือกให้เป็น ดินแดนที่มีอากาศบริสุทธิ์ที่สุดในประเทศไทย แต่เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พ่อท่านนวลก็จะเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ วัดประดิษฐาราม (วัดใสหรั้า) อย่างสม่ำเสมอไม่เคยขาด จนกระทั่งวาระสุดท้าย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ท่านต้องเข้ารับการรักษาตัวที่ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ กรุงเทพมหานคร ด้วยโรคชราภาพ อยู่เป็นเวลากว่า ๒ เดือน กระทั่งในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้มรณภาพละสังขารจากศิษยานุศิษย์ไปด้วยอายุ ๙๐ ปี ๗๐ พรรษา ยังเหลือไว้แค่ความทรงจำในความเคร่งครัด ศีลจรรยาวัตรบริสุทธิ์งดงาม สัมกับเป็นเนืองนิตย์ในบวรพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

๒.๒ ผลงานพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)

ภายหลังจากอุปสมบทแล้วพระอาจารย์แดง ธมมจาโร ซึ่งอยู่ในฐานะรักษาการณเจ้าอาวาสวัดใสหรั้า ก็พาคณะพระนวกะกลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดใสหรั้าเพื่อพัฒนาวัดตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้แต่เดิมต่อไป

^๕ เรื่องเดียวกัน, ส.สุทธิพันธ์, หน้า ๔๒-๔๙.

หลักจากกลับมาอยู่ที่วัดไผ่ห้ำแล้ว “พระนวล ปริสุทโธ” กับคณะพระนวกะในคราวเดียวกัน พร้อมทั้งพระอาจารย์แดงและชาวบ้านก็ช่วยกันบุกเบิกก่อสร้างวัดแห่งใหม่นี้อย่างขยันขันแข็งตามกำลังของตน โดยเฉพาะ “หลวงนวล” นั้น (คำเรียกที่ชาวบ้านในท้องถิ่นภาคใต้เรียกท่านในขณะนั้น ด้วยความที่พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) เป็นผู้มีความรู้ มีความละเอียดรอบคอบ ใจเย็นกับทั้งมีพรสวรรค์ทางงานช่าง ทำให้ได้ใช้ความสามารถนี้ในการก่อสร้างศาลา กุฏิ และเสนาสนะต่างๆ ภายในวัดไผ่ห้ำอย่างเต็มที่

ผลงานของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ได้แบ่งผลงานในการปกครองคณะสงฆ์ไว้โดยชัดเจนเป็น ๖ ประการ คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์^๕ ซึ่งเกิดประโยชน์แก่บุคคลผู้ศรัทธา แก่สังคมและชุมชน แก่คณะสงฆ์ แก่พระพุทธศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องพิสูจน์ยืนยันได้ โดยมีรายละเอียดที่จะได้นำเสนอ ดังนี้^๖

๒.๒.๑ ผลงานการที่เกิดขึ้นกับบุคคล

พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ท่านได้รับการยอมรับนับถือ เชื่อถือและศรัทธาจากประชาชนว่าสามารถโน้มน้าวให้บุคคลปฏิบัติตามได้ง่าย หลักธรรมที่สอนและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวิธีการปกครองพระภิกษุสามเณร และบุคลากรของวัดที่อยู่ในปกครองของท่าน จากการเผยแผ่โดยการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง และด้วยปฏิบัติที่ตรงมาเลื่อมใสศรัทธาทำให้เกิดผลแก่บุคคลในหลายด้าน ดังนี้

๑) ด้านความรู้่องค์ธรรมในทางพระพุทธศาสนา

พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ท่านสอนธรรมะง่ายๆ ที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ โดยเฉพาะความรู้เรื่องโลกและชีวิต การทำดี ทำชั่ว การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา เรื่องความรู้ี้มีการสอนหลากหลายประการ ยึดการสอนตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงสอนเป็นหลัก โดยเฉพาะเรื่องของสติปัญญา ท่านสอนให้คนมีสติระลึกอยู่ตลอดเวลา เมื่อผู้ฟังมีความรู้ก็เกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างของท่านเป็นการสอนความรู้ขั้นสุดยอดของพระพุทธศาสนา คือ สติปัญญา ๔ ในทุกอิริยาบถของท่านให้ได้เห็น

^๕ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

^๖ พระครูพิสิฐบุญญากร, **ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ), วิทยานิพนธ์ สาขาพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๖๗.

และยังย้ำเตือนศิษยานุศิษย์ซึ่มซับ และยึดถือปฏิบัติด้วยการทำอะไรทุกอย่างให้บริบูรณ์ด้วยสติตามแบบอย่างที่ท่านได้ปฏิบัติให้เห็น

๒) ด้านความเชื่อ

บทบาทในการเผยแผ่ด้วยการหาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอน หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ แนะนำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมที่ถูกต้อง การทำให้ประชาชนทั่วไปมีความเชื่อความศรัทธาที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา เพราะว่าความเชื่อหรือความศรัทธานั้นต้องอาศัยปัญญา ปัญญาจะทำหน้าที่ควบคุมไม่ให้เกิดความหลง งมงายกับสิ่งที่ไม่มีความเหตุผล ได้สั่งสอนให้ประชาชนมีความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาและถ้ามีเรื่องใด ที่อาจจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อที่ผิด หรือเป็นเรื่องงมงายไร้สาระไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ท่านก็จะเตือนอย่างตรงไปตรงมา

สรุปได้ว่า พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะสอนให้ประชาชนใช้ปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริง ไม่เชื่องมงาย ทำให้พุทธศาสนิกชนไม่ศรัทธานอกพระพุทธศาสนา ยึดมั่นและศรัทธาในพระรัตนตรัย เชื่อในคุณงามความดี และกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นคำสอนผ่านวาทกรรมของท่านว่าให้ทำแต่ความดี

๓) ด้านทัศนคติ

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระที่มีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมจนสามารถเปลี่ยนทัศนคติของคนอื่นได้ จากผู้ไม่มีศรัทธาให้กลับกลายมาเป็นผู้ที่มีศรัทธามีศรัทธาน้อยทำให้มีศรัทธามากขึ้น หรือผู้มีทัศนคติลบให้เกิดทัศนคติบวก เกิดความความเคารพและศรัทธาในฐานะเป็นพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีความเมตตากรุณา กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว เสียสละจริงใจกับทุกคน มีความรู้และความสามารถในการบรรยายธรรมทุกรูปแบบแก่คนทุกชนชั้นทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียน หนุ่มสาว ผู้ใหญ่ คนชราหรือข้าราชการ

สรุปได้ว่า ศีลาจารย์วัตรและปฏิปทาที่งดงามของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้ประชาชนผู้พบเห็น สัมผัส และฟังธรรมคำสั่งสอนของท่านมีทัศนคติต่อวัด ต่อพระพุทธศาสนาที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เป็นบวก ทำให้เปิดพื้นที่ในการฟัง การเรียนรู้และปฏิบัติตาม ด้วยใจที่เปิดรับเพราะท่านได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ที่พบเห็นท่าน ด้วยอิริยาบถแรกประสพการณ์แรกที่ประชาชนได้พบเจอและประทับใจในศีลาจารย์วัตรและปฏิปทาที่งดงามเหล่านั้น

๔) ด้านพฤติกรรม

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้ ผู้นั้นจะต้องมีความเชื่อและศรัทธา และมีทัศนคติในทางใดทางหนึ่งก่อน

สรุป ด้วยการเผยแผ่คำสอนผ่านบุคลิกภาพของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ที่เป็นเหมือนพระอัสสชิเถระนั้น ทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้ท่าน เป็นผู้ที่สุขุม เยือกเย็น พุดน้อย พุดแต่

สาระสำคัญ เรียบร้อย เหมือนกับท่านซึ่งเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนได้เป็นอันมาก

กล่าวโดยสรุป บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ในด้านการปกครอง ท่านได้เอาใจใส่สอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองของท่านให้ปฏิบัติเป็นไปตามธรรมวินัย และบทบาทในฐานะพระอุปัชฌาย์ ท่านเป็นผู้คัดเลือกผู้บวชด้วยตนเอง เพื่อความงดงามในความเป็นสมณสาธูปของหมู่คณะ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีการอบรมภิกษุสามเณรให้มีสมณสัญญา มีอาจารย์ที่น่าศรัทธาเลื่อมใส อบรมการทำวัตรสวดมนต์โดยพร้อมเพรียงกัน หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอน หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ แนะนำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม ที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นไปตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา พยายามหาอุบายวิธีสกัดกั้นสังฆกรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้น สอนให้ชาวพุทธเป็นผู้ตื่นรู้และเบิกบาน และที่สำคัญที่สุด คือ การการปฏิบัติด้วยปฏิปทาที่งดงามน่าเลื่อมใส เกิดผลดีในระดับบุคคลที่ทำให้ผู้ที่อยู่ด้วย ได้เห็นการปฏิบัติของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้เรียนรู้ ซึมซับ และปฏิบัติตาม ได้มีโอกาสเรียนรู้คำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นการเสริมศรัทธา ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมน้อมนำคำสอนและแนวการปฏิบัติของท่านมาปฏิบัติตามจนเกิดเป็นผลดีกับผู้ปฏิบัติและศิษยานุศิษย์โดยทั่วหน้า

๒.๒.๒ ผลงานที่เกิดขึ้นกับสังคม/ชุมชน

จากการบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ในด้านการศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นการเผยแผ่ในฐานะพระผู้ให้ จึงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน ได้นำหลักธรรมในพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากความเจริญทางด้านวัตถุและความซับซ้อนของสังคม โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการละเมิดศีลธรรมดั่งงาม อันจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาสังคมปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาทางการเมือง และปัญหาความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการในชุมชนสังคม เป็นต้น โดยปัญหาต่างๆเหล่านี้สามารถแยกออกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านได้ช่วยสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยการสร้างวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนเป็นศูนย์รวมกิจกรรม และเกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ทำให้เกิดความรักสามัคคี และท่านได้สั่งสอนประชาชนอยู่เสมอในเรื่องของความรักสามัคคี

๒. แก้ปัญหาเรื่องความเชื่อที่ผิดๆ

ปัญหาในเรื่องความเชื่อนี้เป็นเรื่องความเชื่อที่ผิดหลักคำสอนทางศาสนา เช่น เชื่อเรื่องคุณไสย เรื่องเวทมนตร์คาถา เรื่องการเสกน้ำหมากเป่าน้ำมนต์และเครื่องรางของขลัง เป็นต้น ความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีอิทธิพลต่อชาวบ้านเป็นอย่างมาก ความเชื่อเหล่านี้เป็นความเชื่อที่มีแต่ความศรัทธาเท่านั้น แต่ขาดตัวปัญญาเป็นเครื่องลั่นกรองความถูกต้อง จนถึงขั้นที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นความมงายไปก็มี ท่านทำให้ประชาชนอำเภอทุ่งใหญ่และใกล้เคียง มีความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง และมั่นคงขึ้น ทั้งยังนำเอาหลักธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

๓. ปัญหาทางด้านความเจริญทางวัตถุ

ปัญหานี้มักเกิดเฉพาะในเมืองหลวงเป็นส่วนมาก ความเจริญทางด้านวัตถุ ความจริงแล้วเป็นสิ่งที่ดี แต่ความเจริญทางด้านนี้ ได้นำพาเอาสิ่งที่ไม่ดีที่ประเทืองแก่กิเลสเข้ามาด้วยมากมาย เช่น มีโรงหนัง ผับ บาร์ ไนต์คลับ คาเฟ่ สถานบันเทิงต่างๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดปัญหาทางด้านการละเมิดศีลธรรมอันดี เช่น การก่ออาชญากรรม การค้าประเวณี การค้ายาเสพติด เป็นต้น เมื่อความเจริญเข้ามาเท่าใดแหล่งบันเทิงก็จะมีมากเท่านั้น ทำให้ผู้คนหันหลังให้กับพระศาสนา ผู้คนก็จะไปกระจุกกันหมดอยู่แต่ในแหล่งบันเทิงต่างๆ เหล่านี้ เมื่อผู้คนไม่เข้าวัดทำให้ห่างไกลจากศีลธรรม เมื่อผู้คนไม่มีศีลธรรม ก็จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆตามมามาก

๔. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาเศรษฐกิจทำให้ผู้คนอดอยาก ไม่มีงาน ไม่มีอาชีพ การดำรงชีวิตเกิดความลำบากจากสภาพต่างๆเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆเช่น ปัญหาการก่ออาชญากรรม ปัญหาการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด ค่าประเวณี เป็นต้น การแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจนี้ ได้นำหลักธรรมะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างฐานะความเป็นอยู่ตามหลักแห่งพุทธศาสนา หลักนี้เรียกว่าหลักแห่งการมีทรัพย์ ตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ ๔ ข้อ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น
๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา
๓. กัลยาณมิตรตตา คบคนดีเป็นมิตร
๔. สมชีวิตา มีความเป็นอยู่เหมาะสม

๕. ปัญหาทางการเมืองการปกครอง

โดยปัญหาเรื่องการเมืองนั้นเกิดทุกยุคทุกสมัย ซึ่งอาจเกิดจากความเห็นทางการเมืองการปกครองไม่ตรงกัน แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ทำให้การพัฒนาประเทศต้องหยุดชะงักและก่อปัญหาอื่นๆ ทำให้คนในชาติเกิดความแตกสามัคคี ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ซึ่งหลวงพ่อบ้านจะไม่ปล่อยให้เรื่องที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมเกิดขึ้น

๖. ปัญหาปัญหาความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการในชุมชนสังคม

จากการที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมชุมชน จากส่วนที่ขาด เช่น การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์โดยการให้ทุน ให้การส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน การสาธารณูปการ การสร้างวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจ กิจกรรม และเป็นสถานประกอบบุญพิธี และการสาธารณสงเคราะห์ด้านต่างๆ เช่น การดำเนินสร้างและการสนับสนุนการสร้างโรงพยาบาล การดำเนินการก่อสร้างโรงเรียน การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป เช่น การช่วยเหลือผู้คนที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะภัยทางธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย เหล่านี้ถือว่าการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนอื่นทั้งนั้นรวมเป็นถึงการสงเคราะห์คนวัยชรา สถานเด็กกำพร้า เหล่านี้เป็นต้น เป็นผลทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน สังคมดีขึ้นในภาพรวม เกิดความสะดวกสบาย

กล่าวโดยสรุป บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ในด้านการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นการเผยแผ่ในฐานะพระผู้ให้ จึงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน

๒.๒.๓ ผลงานที่เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ด้านการปกครอง ที่มีความเข้มงวดกวดขัน ให้ความใส่ใจต่อผู้อยู่ภายใต้ปกครองเป็นอย่างดี ด้านศาสนศึกษา ที่ให้การศึกษาระกิกษุสามเณร อย่างทั่วถึง ถูกต้อง สม่าเสมอ ด้านการเผยแผ่ ที่ทั้งอบรมสั่งสอนในวาระต่างๆ และการปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง และด้านสาธารณูปการ ที่ท่านได้สร้างวัดประดิษฐานาราม (วัดไสหร้า) และวัดอื่นๆ ในพื้นที่ และการที่พ่อท่านผู้มีวัตรปฏิบัติที่งดงาม ส่งผลดีต่อการคณะสงฆ์เป็นอย่างมาก เมื่อมีกิจการคณะสงฆ์อันใด พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เข้าร่วมกิจกรรม จะมีความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ อย่างมาก เนื่องจากความศรัทธาในตัวท่านทำให้คณะสงฆ์ได้พลาณิสงค์ด้วย

สรุปว่า บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ด้วยความเป็นพระผู้สร้าง พระผู้ให้ และด้วยวัตรปฏิบัติของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) สามารถเป็นแบบอย่างให้กับคณะสงฆ์ ปรับเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดีต่อพระสงฆ์ และสร้างแรงศรัทธาให้เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างมาก

๒.๒.๔ ผลที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ทั้ง ๖ ด้าน ได้สร้างผลดีมากมายกับพระพุทธศาสนา ได้แก่ รูปแบบวิธีการปกครองของท่าน ได้ช่วยให้การปกครองคณะสงฆ์ เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพประสิทธิผล พระภิกษุในพระพุทธศาสนามีสนัญญา มีปฏิปทาที่งดงาม ช่วยสร้างศรัทธาให้แก่กล้ามั่นคง แก่พุทธศาสนิกชนที่พบเห็น ซึ่งเป็นการ

พัฒนาศาสนบุคคลของพระพุทธศาสนา และความเป็นพระนักพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสงเคราะห์ ทำให้องค์ประกอบต่างๆ ด้านศาสนาพัฒนาขึ้น ได้แก่ การพัฒนาศาสนวัตถุ การดำเนินบทบาทด้านศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการพัฒนาศาสนธรรม และการเผยแผ่ การประกอบพิธีกรรมที่ถูกต้อง ตามหลักการพระพุทธศาสนา ช่วยสร้างศรัทธาที่ถูกต้อง เป็นการเผยแผ่ศาสนธรรม ซึ่งบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีส่วนสำคัญอย่างมาก ในการช่วยเสริมสร้างศรัทธา การพัฒนา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ไพศาลขึ้น ดังนี้

๑) ช่วยเสริมศรัทธา

ในการปฏิบัติบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ด้วยวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัด และงดงามในอิริยาบถต่างๆ ช่วยเสริมสร้างศรัทธาในพระศาสนาอย่างกว้างขวางมากขึ้น

๒) ด้านพัฒนา การพัฒนางานทางด้านศาสนา

มีบทบาทและผลงานหลายด้าน ทั้งนี้ก็เกี่ยวเนื่องกับการที่เป็นนักเผยแผ่ธรรมะอยู่แล้ว จึงทำให้เป็นผู้ริเริ่มโครงการหลายโครงการ เช่น โครงการปฏิบัติธรรมเข้าอยู่ปริวาสกรรมแก่ภิกษุ อุบาสกและอุบาสิกา โครงการอบรมศีลธรรม จริยธรรมแก่ครู นักเรียนและเยาวชน เพื่อเอาชนะยาเสพติด อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ข้าราชการในพื้นที่

๓) ด้านงานเผยแผ่

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะคอยอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ให้ยึดมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต และทำแต่ความดี

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะมีวัตรปฏิบัติให้เป็นที่รู้จักกัน ลูกศิษย์สามารถรับรู้ได้จากวัตรปฏิบัติของท่าน พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีการให้อิโหวาท บ้างเป็นครั้งคราว ตามวาระและโอกาส พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะอยู่ให้เห็นให้สัมผัส ส่วนใหญ่แล้วพ่อท่านจะปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น การเดิน ยืน นั่ง โดยการมีสติ มีสมาธิ ทำให้เราและลูกศิษย์ รู้ได้ว่าการมีสติ มีสมาธิ เป็นหัวใจอย่างหนึ่งของศาสนา และการนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน

สรุปผลที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา ทั้งการเสริมสร้างศรัทธาทำให้ประชาชนมีความ มั่นคงในพระพุทธศาสนา พัฒนางานการคณะสงฆ์ และและการเผยแผ่คำสอนทางพระพุทธศาสนาทำ ให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

สรุปผล จากการปฏิบัติตามบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญ ดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) พบว่า เกิดประโยชน์กับบุคคล ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลัก ธรรมะสำหรับการดำเนินชีวิต ส่งเสริมความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประโยชน์ที่เกิดกับ

สังคม พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ)เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในชุมชน ทำให้ชุมชนและสังคมมีความรักสามัคคี ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ ช่วยสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ และช่วยสร้างสาธารณูปการในวัดต่างๆ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา ทำให้ประชาชนมีความมั่นคงในพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

บทที่ ๓

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้รายงานผลการศึกษามหาวิทยาลัยในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) โดยจำแนกเป็น ๒ ประเด็นที่สำคัญไว้ ดังนี้

๓.๑ บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

๓.๒ ผลงานในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

๓.๑ บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

ในด้านบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ผู้วิจัยได้พบว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของท่าน ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

๓.๑.๑ บทบาทการเป็นผู้นำทางจิตใจ

บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการเป็นผู้นำทางจิตใจ ได้แก่ สร้างศรัทธาให้ความรู้กับประชาชนในชุมชน โดยรับภาระในการศึกษาอบรมสั่งสอน พระภิกษุ สามเณรตามหลักพระธรรมวินัย เป็นครูให้ความรู้ชาวบ้านตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ยังได้สร้างบำรุงรักษาศาสนสมบัติของวัด จนวัดมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางของชุมชน สำหรับให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการบำเพ็ญกุศลตามสมควร ท่านปฏิบัติหน้าที่ในความเป็นเจ้าอาวาส เป็นอย่างดี โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีการแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมในการปกครองดูแล การควบคุมให้ปฏิบัติตามวินัยสงฆ์ มีการวางกฎระเบียบของวัด และการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง บทบาทในด้านนี้ พระวิเชียร สี่หาบุตร^๑ ได้กล่าวไว้ว่า พุทธศาสนิกชน พระสงฆ์จึงควรเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนและชุมชน ให้ประชาชนมีหลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เพื่อยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ให้สามารถ มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในโลกยุคโลกาภิวัตน์ให้มีศรัทธา ปัญญาที่ถูกต้อง เพื่อจะได้คิด พูด ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลิมพร กามูณี และนายวิญญา พูลสวัสดิ์ ไว้ว่า “เมื่อพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) สอบได้นักธรรมชั้นโท และได้เป็นครูสอนนักเรียนของสำนักเรียน อำเภอทุ่งใหญ่ แต่ด้วยบุคลิกของหลวงพ่อที่เป็นคนพูดน้อย พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะปฏิบัติยึดแนวที่ว่า สติปัญญา ๔ คือ ทำให้อุ อยู่ให้เห็น ท่านเป็นเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัย แม่นยำในการสวดมนต์ พิธีทางด้านศาสนาต่างๆ”^๒ “เมื่อท่านบวช

^๑พระวิเชียร สี่หาบุตร. บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๓๗), หน้า ๕๑.

^๒สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

แล้วได้ตั้งใจศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แล้วได้นำคำสอน อบรมศิษยานุศิษย์ที่เข้ามาบวช ได้แก่ บวชพระภิกษุ สามเณรทุกรูป บวชชีพรหมเพื่อให้คนในชุมชน เพื่อนำไปปฏิบัติสืบทอดต่อไป”^๓

๓.๑.๒ บทบาทการพัฒนาจิตใจ

บทบาทการพัฒนาจิตใจของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) เป็นบทบาทในการ พัฒนาจิตใจของประชาชน โดยที่การพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับ ศาสนาและพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงควรมีบทบาทในการพัฒนาจิตใจของประชาชน การพัฒนาชุมชน จะไม่เป็นการพัฒนาที่ ยั่งยืน หากประชาชนในชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาจิตใจ ดังนั้นในด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน ท่านก็เป็นผู้นำในการประพฤติปฏิบัติจนวัดใสหรั้า ได้ชื่อว่า เป็นสำนักเรียนทั้งปริยัติและปฏิบัติ ที่ญาติ โยมในพื้นที่โดยรอบมุ่งหวังที่จะฝากบุตรหลานเข้ามาบวช เพื่อจะได้ศึกษาธรรมวินัยและการขัดเกลา พฤติกรรมต่างๆ ดังที่ปรากฏในหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลิมพร กามูณี และ นายสมpong เกลี้ยงเกลา ไว้ว่า “พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) จัดให้มีการเรียนสำหรับ พระภิกษุ สามเณรที่บวชประจำอยู่วัดบ้านใสหรั้า ท่านใช้ความเมตตาแผ่ขยายถึงจิตใจของคนใน ชุมชนบ้านใสหรั้า และศิษยานุศิษย์ ให้มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีความสามัคคี ประกอบกับที่ท่านพูด น้อยจึงทำให้มีศิษยานุศิษย์มีความเคารพ ศรัทธา เชื่อมมั่น และดำรงอยู่ในศีล ๕ ไม่ประพฤติผิดนอกกฎ นอก ทาง”^๔ “จากบทบาทการพัฒนาด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาของ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) จนถึงปัจจุบัน วัดประดิษฐารามกลายเป็นศูนย์วิปัสสนา เคลื่อนที่แห่งประเทศไทย”^๕

บทบาทของท่านในด้านการศึกษาผู้ที่บรรพชาอุปสมบทเข้ามาในวัดประดิษฐาราม (วัดใสหรั้า) จะต้องเป็นผู้สนใจใคร่เรียนรู้ โดยพ่อท่านเรียนรู้ให้เห็นเป็นตัวอย่าง เป็นกระบวนการ เรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา และการศึกษาทางคันถะธรรมา และวิปัสสนาธรรมา ทั้งการศึกษาแผนกปริยัติ ธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และด้านการศึกษาวิปัสสนาธรรมา ได้แก่ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ให้ฝึกปฏิบัติในสติปัฏฐาน ๔ โดยท่านปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง ด้วยความ เคร่งครัด ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้ตั้งกองทุนพ่อ ท่านนวล ปริสุทโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน และสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน บทบาทด้านการเผยแผ่ ด้วยการปฏิบัติให้ดู จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม จัดอบรมเยาวชน และประชาชน ทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ว่า “ใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการอบรมประชาชนประจำตำบล

^๓สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๕สัมภาษณ์, นายสมpong เกลี้ยงเกลา, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

บางรูป”^๖ จากการศึกษา พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ให้ความช่วยเหลือชุมชนจนสืบทอดมาเป็นมูลนิธิ พ่อท่านนวลให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านต่างๆ จนถึงปัจจุบัน”^๗ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ท่านเป็นผู้นำชาวบ้านให้เกิดความเจริญ เกิดการพัฒนา พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระที่มุ่งปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จึงเกิดเป็นพลังให้สังคมเชื่อถือมาตลอด”^๘ “พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระที่เสียสละเป็นแบบอย่างให้สังคม เพื่อให้ชุมชนเกิดความเจริญ เกิดการพัฒนา พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเลยเกิดเป็นพลังให้สังคมเชื่อถือ”^๙

๓.๑.๓ บทบาทการเป็นผู้เรียนรู้

การเป็นผู้เรียนรู้ของพระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) และการนำความเข้าใจในด้านต่างๆ เช่น ด้านกฎหมาย การสื่อสารและเทคโนโลยีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของรัฐบาล แผนพัฒนาชุมชนของระดับตำบล อำเภอและจังหวัดเพื่อให้สอดคล้องการแผนแม่บทอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือสังคม ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนและชาวบ้าน การติดตามข่าวสารของทางราชการทิศทางการพัฒนาของรัฐบาล หากมีกฎหมายมาศึกษา ตลอดถึงพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประมวลกฎหมายว่าด้วยเรื่องต่างๆ อีกทั้งพระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ยังเป็นพระที่ทันสมัยให้ลูกศิษย์หาข้อมูลต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต^{๑๐}

๓.๑.๔ บทบาทการเป็นผู้สอนศีลธรรม

พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะอธิบายชี้แจงหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้แก่บุคคลในชุมชนในระดับต่างๆ ได้แก่ หลักการประพฤติปฏิบัติขั้นมูลฐานซึ่งเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นสำหรับประชาชนทั่วไป ได้แก่ เบญจศีล ๕ และเบญจธรรม ๕ เพื่อเป็นการวางรากฐาน เมื่อปฏิบัติได้แล้วพระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะนำการปฏิบัติธรรมชั้นกลางและชั้นสูง คือ กุศลธรรมมา ๑๐ มรรค ๘^{๑๑}

๓.๑.๕ บทบาทการเป็นที่ปรึกษา

การให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ของประชาชนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต การแก้ปัญหาความรุนแรงของคนในสังคม การรักษาวัฒนธรรม การบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้าง

^๖ สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์, นายสมปอง เกลี้ยงเกลา, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๘ สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๙ สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

เสนาสนะของวัดต่างๆ ที่มาขอคำปรึกษา หน่วยงานเอกชน บริษัท ห้างร้าน ได้แก่ การให้คำปรึกษา การก่อสร้างร้านเจียบแข็งโฮมแมคโครการวางรากฐานสิ่งก่อสร้างภายในวัดประดิษฐานารามและวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลบางรูป โดยให้คำปรึกษาทุกชั้นตอนและติดตามจนงานออกมาสมบูรณ์^{๑๒}

๓.๑.๖ บทบาทการเป็นผู้ปลูกจิตสำนึก

การปลูกต้นกล้าคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อพัฒนาไปถึงการปลูกฝังจิตใต้สำนึก พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นต้นแบบ-ต้นธรรมเพื่อให้คนในสังคมนำคุณธรรมของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี หลักอหิงสาความไม่เบียดเบียน หลักสังคหวัตถุ ๔ ของการดำเนินชีวิตในสังคม การรักษาประเพณีท้องถิ่น การสำนึกรักบ้านเกิด หลักเศรษฐกิจพอเพียง การพิจารณาปัจจัย ๔ พื้นฐานการดำรงชีวิต โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะยกบุคคลที่มีคุณธรรม ได้แก่ ท่านพุทธทาสภิกขุ หลวงพ่อปัญญานันทะภิกขุ พ่อท่านคล้าย สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (เกี่ยวอุปเสโน) พล.เอก.เปรม ติณสูลานนท์ ฯพณฯ ท่านชวน หลีกภัย เพื่อเป็นแบบอย่างการปลูกจิตสำนึก รักบ้านเกิด^{๑๓}

๓.๑.๗ บทบาทการเป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พ่อท่านพ่อท่านจัดวัดให้ร่มรื่น สะอาด สงบ ไม่อนุญาตให้การก่อสร้างเสนาสนะที่ต้องโค่นต้นไม้และท่านรณรงค์ให้ปลูกต้นไม้เพิ่ม โดยท่านจะทำเครื่องหมายไว้บนพื้นที่ที่จะปลูกต้นไม้ในโอกาสวันสำคัญพระพุทธศาสนา การจัดหาพันธุ์ไม้ที่มีความเกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ต้นไม้อัสสตัดพฤกษ (ต้นพระศรีมหาโพธิ์) ต้นไม้รัง (ต้นสาละ) ต้นขอपालนิโครธ (ต้นไม้ไทร) ต้นมูจลินท์ (ไม้จิก) ต้นราชาตนะ (ต้นไม้เกด) ต้นปาริฉัตต (ต้นทองกลาง) พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) กล่าวว่า พวกเราต้องขอบคุณต้นไม้และป่าไม้ที่ทำให้เกิดเอกบุรุษอย่างพระพุทธเจ้า ต้นไม้มายังช่วยลดความร้อน การปลูกต้นไม้สร้างความภาคภูมิใจ ยิ่งเราเห็นต้นไม้ที่เราปลูกในปีก่อน ๆ ค่อย ๆ โตขึ้น ยิ่งทำให้เรามีความสุข^{๑๔}

๓.๑.๘ บทบาทการเป็นผู้รวมกลุ่ม

การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน การรวมกลุ่มทำกิจกรรม กิจกรรมวันสำคัญเนื่องในกิจกรรมต่างๆ การสร้างเสริมอาชีพ การสร้างนิคมพึ่งตนเอง พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะเป็นศูนย์กลางของการรวมกลุ่ม การประสานเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การให้ความรู้ของกลุ่มต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความสามัคคีเป็นหมู่คณะ เพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งปัจจุบันวัดประดิษฐานารามรณรงค์ให้ประชาชนรักษาศีล ๕ จนได้รับเลือกให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง คือ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ กลุ่ม

^{๑๒}สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓}สัมภาษณ์, พระครูสมุห์ยม จิตตสวโร, วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔}สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมฺมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

สำคัญต่างๆ ที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ให้การส่งเสริมได้แก่ กลุ่มปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจประจำตำบล กลุ่มส่งเสริมอาชีพพัฒนาอาชีพคนกรีดยางพารา กลุ่มอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม^{๑๕}

กล่าวโดยสรุปบทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ในการพัฒนาชุมชนบทบาทในการพัฒนาชุมชน

การปฏิบัติหน้าที่ของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ในฐานะพระสงฆ์ซึ่งเป็นพระพุทธศาสนทายาทลำดับที่ ๑ แห่งพุทธบริษัททั้ง ๔ บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้แก่ บทบาทการเป็นผู้นำทางจิตใจ บทบาทการเป็นผู้เรียนรู้ บทบาทของผู้สอนศีลธรรม บทบาทของที่ปรึกษา บทบาทผู้ปลุกจิตสำนึก บทบาทการเป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทการเป็นผู้รวมกลุ่ม เป็นบทบาทที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตทางสังคมและประเทศชาติเป็นการปฏิบัติภารกิจในฐานะพระพุทธศาสนทายาท อย่างครบถ้วน บริบูรณ์ สมบูรณ์ และไพบูลย์ทั้ง ๕ ประการ กล่าวคือ

๑. การศึกษาธรรม
๒. การปฏิบัติธรรม
๓. การเผยแผ่ธรรม
๔. การป้องกันภัยแห่งพระพุทธศาสนา
๕. การดำรงพระพุทธศาสนา

เพื่อมุ่งประโยชน์ตน ผู้อื่นและส่วนรวม ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจุบัน ภายหน้า โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ใช้วิธีการในบทบาททางสังคมได้แก่ วิธีนั่งสนทนา วิธีกล่าวคำบรรยาย วิธีทำให้โอวาท วิธีการพำสอน วิธีแสดงความคิด วิธีการประดิษคำถามและคำตอบ วิธีการชี้แจงหลักธรรม จนเกิดคุณประโยชน์แก่สังคมและเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชน

จากบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชน ๖ ด้าน กล่าว คือ

๓.๒ ผลงานในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ)

ส่วนผลงานการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) ที่เกิดจากบทบาทดังกล่าว สรุปได้เป็น ๖ ด้าน คือ

๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน

บทบาทด้านการสงเคราะห์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติแก่ประชาชนทั่วไป

^{๑๕} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมฺมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) โดยท่านได้บริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นอย่างดี สามารถสร้างเสริมศรัทธาให้กับประชาชน และความสวยงามของหมู่คณะแห่งสงฆ์ การปกครองในฐานะเจ้าอาวาส ซึ่งท่านได้ปกครองโดยการแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมในการปกครองดูแล การควบคุมให้ปฏิบัติตามวินัยสงฆ์ การวางกฎระเบียบของวัด และการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง ในส่วนบทบาทในฐานะเจ้าคณะตำบล พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้เอาใจใส่สอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองของท่านให้ปฏิบัติเป็นไปตามธรรมวินัย และบทบาทในฐานะพระอุปัชฌาย์ ท่านเป็นผู้คัดเลือกผู้บวชด้วยตนเอง เพื่อความงดงามในความเป็นสมณสาธูของหมู่คณะ ด้านการศึกษาผู้ที่บรรพชาอุปสมบทเข้ามาในวัดประดิษฐาราม (วัดไสหรำ) จะต้องเป็นผู้สนใจใคร่เรียนรู้ โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) เรียนรู้อะไรให้เห็นเป็นตัวอย่าง เป็นกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา และการศึกษาทางคันถะธุระ และวิปัสสนาธุระ ทั้งการศึกษาแผนกปริยัติธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และด้านการศึกษาวิปัสสนาธุระ โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ให้ฝึกปฏิบัติในสติปัฏฐาน ๔ โดยท่านปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง ด้วยความเคร่งครัด ด้านการศึกษา สงเคราะห์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้ตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปริสุทโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน และสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน บทบาทด้านการเผยแผ่ด้วยการปฏิบัติให้ดู จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม จัดอบรมเยาวชน และประชาชนทั่วไป บทบาทด้านการสาธารณูปการ ท่านได้สร้างวัด และศาสนสมบัติต่างๆ ในวัดอย่างครบถ้วน และบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ดำเนินการสร้างโรงเรียน ช่วยเหลือในการสร้างวัด สร้างถนน และสร้างโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลิมพร กามูณี นายวิญญา พูลสวัสดิ์ และนายสมปอง เกลี้ยงเกลา ไว้ว่า

“ชุมชนบ้านไสหรำแต่เดิมเป็น ต.ทุ่งสังข์ อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช เป็นชุมชนที่ถือได้ว่าห่างไกลจากความเจริญของระบบราชการ และการสัญจรต่างๆ ด้านของที่พักสงฆ์บ้านไสหรำนั้น เป็นเพียงสถานที่พักสำหรับพระภิกษุที่เดินทางผ่านมา แต่ไม่มีพระภิกษุอยู่ประจำ

ในปี ๒๔๙๐ เป็นปีแรกที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้เดินทางมายังที่พักสงฆ์บ้าน ไสหรำส่วนหนึ่งของการมาพักในที่พักสงฆ์ของบ้านไสหรำนั้น เพื่อให้ประชาชนในบ้านไสหรำไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปทำบุญในวันพระในสถานที่ห่างไกลชุมชนบ้านไสหรำ ด้วยสาเหตุที่การเดินทางไม่สะดวกนักก็ทั้งยังเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลง การก่อการร้ายและโจรผู้ร้ายชุกชุม

หลังจากพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ท่านได้อยู่ประจำที่วัดบ้านไสหรำ ในขณะนั้นยังคงมีการสัญจรโดยทางเรือ บริเวณที่พักสงฆ์ยังคงเป็นป่าดิบชื้น พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) จึงได้ริเริ่มและชักชวนชาวบ้านไสหรำในการเริ่มก่อสร้างที่พักสำหรับพระภิกษุที่เดินทางผ่านมาพัก ณ วัดไสหรำ และเริ่มก่อสร้างถนน ซึ่งแต่เดิมเป็นทางเกวียน พระครูวิสุทธิบุญ

ดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านเดินขอความร่วมมือจากชาวบ้านเจ้าของที่ดินจนได้ที่ดินที่มีขนาดในการก่อสร้างถนน ซึ่งในการก่อสร้างถนนนั้นเพื่อใช้ในการสัญจรตั้งแต่ขณะนั้นจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งได้รับการพัฒนาและช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเสมอมา จากแรงและพลังศรัทธาที่ศิษยานุศิษย์ที่มีต่อพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ)”^{๑๖}

“ใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการอบรมประชาชนประจำตำบลบางรูป”^{๑๗}

“จากการที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ให้ความช่วยเหลือชุมชนจนสืบทอดมาเป็นมูลนิธิ พ่อท่านนวลให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านต่างๆ จนถึงปัจจุบัน”^{๑๘}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ

“ท่านเป็นผู้นำชาวบ้านให้เกิดความเจริญ เกิดการพัฒนา พ่อท่านเป็นพระที่มุ่งปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จึงเกิดเป็นพลังให้สังคมเชื่อถือมาตลอด”^{๑๙}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นพระที่เสียสละเป็นแบบอย่างให้สังคม เพื่อให้ชุมชนเกิดความเจริญ เกิดการพัฒนา พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเลยเกิดเป็นพลังให้สังคมเชื่อถือ”^{๒๐}

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือทั้งด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ในด้านต่างๆ ได้แก่ การปลูกสร้างศาสนสถานต่างๆ ทั้งภายในวัดและวัดต่างๆ เช่น สร้างกุฏิ ๒๐ หลัง ขอกำลังแรงงานเครื่องจักรกลจากแขวงทางนครศรีธรรมราชในการก่อสร้างถนน สร้างโรงธรรม สร้างโบสถ์แบบถาวร สร้างศาลาการเปรียญ สร้างเมรุและศาลาคูเมรุ สร้างโรงทาน สร้างซุ้มประตูวัด ศาลาพักร้อน อาคารอเนกประสงค์ เช่น ที่ประชุม ทำกิจการต่างๆ ของหน่วยงานราชการและชุมชน สร้างอาคารอำนวยการและอื่นๆ อีกมากมาย การสร้างโรงเรียนประชาบาล จัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสุขภาพ บริจาคให้กับโรงพยาบาลต่างๆ จัดตั้งกองทุนสาธารณะประโยชน์ ช่วยเหลือวัดต่างๆ และหน่วยงานสถานที่สำคัญต่างๆ ตลอดจนผู้ที่ลำบากยากจน^{๒๑}

^{๑๖} สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์, นายสมปอง เกลี้ยงเกล้า, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๑} วัดประดิษฐาราม, อนุสรณ์พิธีพระราชทานน้ำหลวงสงฆ์สงฆ์สังฆาร บำเพ็ญกุศลศพครบ ๑๐๐

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการสงเคราะห์ชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ท่านมีความเมตตาช่วยเหลือ แก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับญาติโยมที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ จะเห็นได้ว่าพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) คือ พระผู้ให้อย่างแท้จริง พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระผู้เสียสละ พ่อท่านมีความเป็นอยู่แบบสมถะ ไม่ยึดติดในทรัพย์สิน เงินที่ญาติโยมร่วมบริจาคทำบุญ ก็ได้ใช้ในการก่อสร้างถาวรวัตถุของวัด จัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ ทุกปีพ่อท่านจะต้องไปร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อการสงเคราะห์ในวันมหิดลที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ สงเคราะห์ผู้ยากไร้ จะเห็นได้ว่าเงินที่ญาติโยมอนุโมทนา จะได้รับอานิสงส์โดยพลัน ซึ่งตัวของข้าพเจ้าเองก็ยังมีโอกาสติดตามไปร่วมบุญกับท่านในหลายๆ โอกาส เช่น บริจาคเงินวันมหาศาล งานบุญต่างๆ ตามที่ท่านได้ไปกิจนิมนต์ ช่วยเหลือวัดต่างๆ ให้เจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา ให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ นำท่วมนำสิ่งของบริจาควัดต่างๆ รวมถึงชาวบ้าน

๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจนเจือ การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญา นอกจากศาสนศึกษาเพื่อมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม แก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ศูนยพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ศูนยอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนเอกชนกการกุศลของวัด การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา เป็นต้น พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ด้วยความที่ท่านเป็นผู้ที่มีความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างสูง ท่านจึงมีบทบาทสำคัญในการศึกษาสงเคราะห์ โดยได้ดำเนินการด้านการศึกษาสงเคราะห์ที่เป็นลักษณะที่เด่น มี ๓ ประการ ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน การเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน และการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์และบูรณะซ่อมแซมโรงเรียนต่างๆ ในบริเวณใกล้เคียง ดังนี้

๑. การตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร และเด็กเยาวชนที่เรียนดี แต่ฐานะยากจน ได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป โดยในแต่ละปี ท่านจะให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี แต่ยากจน โดยการคัดเลือกของโรงเรียนต่างๆ มารับทุน โดยเฉพาะในวันเกิดของท่าน ท่านจะแจกทุนการศึกษาทุกปี เป็นระยะเวลาติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ยังมีวาระพิเศษที่ทางโรงเรียนขอความอนุเคราะห์เรื่องทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี แต่ยากจน เพื่อเป็นการเปิดโอกาส ท่านก็จะอนุเคราะห์นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกมา ผ่านกองทุนพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลิมพร กามุณี และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ยังได้ก่อตั้งกองทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ทางบ้านขาดแคลนทุนทรัพย์ในการส่งลูกหลานให้เรียนต่อในระดับชั้นสูงๆ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้มอบทุนให้กับนักเรียนและได้มอบเงินช่วยเหลือโรงเรียนทุกปี”^{๒๒}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ได้ให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก”^{๒๓}

๒. เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้เป็นผู้ริเริ่มในการก่อตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม ขึ้นในปี ๒๕๐๑ เพื่อเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน โดยเปิดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ทำให้เด็กและเยาวชนในตำบลไสหร้า ได้มีโอกาสในการศึกษาในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ นายเฉลิมพร กามูณี^{๒๔} ไว้ว่า “แต่เดิมพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ ทำหน้าที่สอนหนังสือให้กับเด็กๆ ลูกหลานของคนในชุมชนบ้านไสหร้า รวมทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐารามขึ้นที่ชุมชนบ้านไสหร้า เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของลูกหลานชาวบ้านไสหร้า ทั้งยังได้มอบที่ดินส่วนหนึ่งของวัดให้เป็นโรงเรียนจนถึงทุกวันนี้”

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว ไว้ว่า “พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีบทบาทในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยวิธีการสอนให้นักบวชหรือลูกศิษย์เรียนรู้หลักธรรมะคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุข”^{๒๕}

๓. สนับสนุนสื่ออุปกรณ์และบูรณะซ่อมแซมโรงเรียน

ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ท่านจะคอยสอบถาม ครู นักเรียน อยู่เสมอ ว่าขาดเหลือสิ่งใด ต้องการให้ท่านช่วยเหลือสิ่งใด ซึ่งสื่ออุปกรณ์ หากโรงเรียนมีความจำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน หากจัดหาไม่ได้ด้วยงบประมาณของรัฐ ก็จะขอให้ท่านพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นผู้อนุเคราะห์ ซึ่งท่านก็ให้การอนุเคราะห์เรื่อยมา จนกระทั่งโรงเรียนมีความพร้อมในด้านต่างๆ ซึ่งพร้อมยิ่งกว่าโรงเรียนของรัฐในระดับเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ที่เด่น มี ๓ ประการ ได้แก่ การตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร เด็กและเยาวชน ที่เรียนดีแต่ยากจน การริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนวัด

^{๒๒}สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๒๓}สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔}สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๒๕}สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ประดิษฐาราม เมื่อ ปี ๒๕๐๑ และ การสนับสนุนสื่ออุปกรณ์และบูรณะซ่อมแซมโรงเรียนวัดประดิษฐาราม และโรงเรียนอื่นๆ

๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

การศาสนศึกษา หมายถึงการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยของบรรพชิตและคฤหัสถ์ ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม – บาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ในหลักธรรม โดยในการศึกษาจะเน้นหลักปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และมุ่งให้ศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ สीलสิกขา การอบรมกาย วาจา จิตสิกขา การอบรมใจ ปัญญาสิกขา การอบรมกาย วาจา ใจ ด้วยปัญญา^{๒๖}

บทบาทสำคัญของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ด้านการศึกษา ท่านให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้ที่อยู่ในวัดไสหร้า ได้นั้นจะต้องมีการศึกษาตามหลักไตรสิกขา โดยตัวท่านเองได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่าง

๑) พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นตัวอย่างในการศึกษา

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นตัวอย่างในการศึกษาตลอดชีวิต โดยท่านเป็นผู้ใคร่ในการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ก่อนบรรพชาอุปสมบท ท่านก็จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งเป็นการศึกษาสูงสุดในสมัยนั้น ต่อมาเมื่ออุปสมบทแล้ว ท่านก็เฝ้ารอเรียนรู้ โดยได้ศึกษาฝ่ายปริยัติธรรมแผนกธรรม จนสอบได้นักธรรมชั้นโท นอกจากนั้น ท่านยังได้กราบฝากตัวเป็นศิษย์ และร่ำเรียนศาสตร์วิทยาต่างๆ จากหลวงพ่อแดง วัดเขาหลัก ซึ่งได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยากรในทางวิทยาคม ซึ่งพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เคยเล่าให้ลูกศิษย์ของท่านฟัง ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลิมพร กามูณี และนายวิญญา พูลสวัสดิ์ ไว้ว่า

“เมื่อหลวงพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ สอบได้นักธรรมชั้นโท และได้เป็นครูสอนนักเรียนของสำนักเรียน อ.ทุ่งใหญ่ แต่ด้วยบุคลิกของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ที่เป็นคนพูดน้อย หลวงพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะปฏิบัติยึดแนวที่ว่า สติปัญญา ๔ คือ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัย แม่นยำในการสวดมนต์ พิธีทางด้านศาสนาต่างๆ”^{๒๗}

^{๒๖} พระครูปลัดอาทิตย์ อตฺตเวที (ของดี) “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขตปกครอง ภาค ๒”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗.

^{๒๗} สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

“เมื่อท่านบวชแล้วได้ตั้งใจศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แล้วได้นำคำสอนอบรมศิษยานุศิษย์ที่เข้ามาบวชและคนในชุมชนเพื่อนำไปปฏิบัติสืบทอดต่อไป”^{๒๘}

๒) การสร้างวัดไสหรั ให้เป็นที่ศึกษาขัดเกลาพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา

นอกจากการเป็นตัวอย่างในด้านการศึกษาด้านปริยัติแล้ว ในการปฏิบัติ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ก็เป็นผู้ดำเนินการประพจน์ปฏิบัติ จนวัดไสหรั ได้ชื่อว่า เป็นสำนักเรียนทั้งปริยัติและปฏิบัติ ที่ญาติโยมในพื้นที่โดยรอบมุ่งหวังที่จะฝากบุตรหลานเข้ามาบวช เพื่อจะได้ศึกษาธรรมวินัย และการขัดเกลาพฤติกรรมต่างๆ ดังที่ปรากฏในหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลิมพร กามูณี และนายสมปอง เกลี้ยงเกล้า ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จัดให้มีการเรียนสำหรับพระภิกษุสามเณรที่บวชประจำอยู่วัดบ้าน ไสหรั ท่านใช้ความเมตตาแผ่ขยายถึงจิตใจของคนในชุมชนบ้าน ไสหรั และศิษยานุศิษย์ ให้มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีความสามัคคี ประกอบกับที่ท่านพูดน้อยจึงทำให้มีศิษยานุศิษย์มีความเคารพ ศรัทธา เชื่อมั่น และดำรงอยู่ในศีล ๕ ไม่ประพฤตินอกกลุ่มนอกรทาง”^{๒๙}

“จากบทบาทการพัฒนาด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาของพ่อท่านนวลจนถึงปัจจุบัน วัดประดิษฐารามกลายเป็นศูนย์วิปัสสนาเคลื่อนที่แห่งประเทศไทย”

ศูนย์ฝึกสติปัญญา ๔ ศูนย์อบรมคุณธรรมจริยธรรมทั้งข้าราชการและประชาชนทุกระดับชั้น^{๓๐}

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการศึกษาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ซึ่งตัวท่านเองได้ศึกษาปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา และอบรมสั่งสอนภิกษุสามเณรในปกครอง และประชาชนทั่วไปให้ศึกษาปฏิบัติตามหลัก ไตรสิกขา กล่าวคือ ได้ให้การศึกษอบรม ๓ หลัก ดังนี้

๑) หลักศีล คือ หลักที่มุ่งให้คนมีกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย

๒) หลักสมาธิ คือ หลักที่มุ่งให้คนมีจิตใจหนักแน่นมั่นคง

๓) หลักปัญญา คือ หลักที่มุ่งทำให้คนฉลาดในเหตุผล^{๓๑}

๔) การศึกษาค้นถะธรรมา และวิปัสสนาธรรมา

ผู้ที่บรรพชาอุปสมบท เข้ามาในวัดประดิษฐาราม (วัดไสหรั) จะต้องเป็นผู้สนใจใคร่เรียนรู้ เพราะจะต้องเรียนทั้งคัมภีร์ธรรมา และวิปัสสนาธรรมา โดยในการศึกษา คัมภีร์ธรรมานั้น จะจัดให้มีการศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะส่งเสียให้

^{๒๘} สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๒๙} สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๓๐} สัมภาษณ์, นายสมปอง เกลี้ยงเกล้า, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๑} อ.ต.ก.(ไทย) ๒๐/๘๒/๓๐๙.

เรียน ในระดับต่างๆ ทั้งแผนกปริยัติธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา เพื่อเป็นการศึกษาเรียนรู้ในหลักการ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษาวิปัสสนาธุระ โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ให้ฝึกปฏิบัติในสติปัฏฐาน ๔ โดยท่านปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง ด้วยความเคร่งครัด

๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน

การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านได้ใช้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติ ซึ่งท่านเป็นพระที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างของสังคม ทำงานเพื่อสังคม มาโดยตลอดชีวิตของท่านจนทุกคนเอาเป็นแบบอย่างและเอามาปฏิบัติตามคำสอนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมงานศาสน์เดือนสิบให้ประชาชนร่วมกันสืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน”^{๓๒}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เขาเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มากมาย และได้ต่อยอดให้สามารถพัฒนาและถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลานได้”^{๓๓}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมฺมรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ทั้งในงานบุญประเพณีต่างๆ เพื่อรักษาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ดูกัน เช่น งานเทศกาลเดือนสิบ งานทานไฟ งานตำข้าวเม่า”^{๓๔}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้แนะนำให้ชาวบ้านในชุมชนให้มีความสามารถตามกำลังความคิดของท่านเพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้การทำงานแต่ละอย่างไปใช้ได้ ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ในสังคมและชุมชน”^{๓๕}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) แนะนำบอกกล่าวในหน้าที่การงานในการงานของชาวชุมชนตามความสามารถที่ท่านมีอยู่”^{๓๖}

^{๓๒} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๓} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๔} สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๕} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมฺมรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๖} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

กล่าวโดยสรุป ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) นอกจากท่านจะเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยวัตรปฏิบัติของท่านแล้ว ท่านยังเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน

๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณะประโยชน์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติแก่ประชาชนทั่วไป ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน แยกโดยลักษณะ คือ

๑. พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ปลูกต้นไม้ประดับสองข้างทางจากต้นโพธิ์จนถึงวัด ระยะทาง ๓ กิโลเมตร ซึ่งเป็นถนนเส้นต้นโพธิ์เข้าวัด โดยถนนสายนี้มีชื่อว่า ถนนบ้านไสหรี-หนองหรั่ง

๒. พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นปุชนียบุคคลที่สำคัญมากในชุมชนหมู่บ้าน หรือชุมชน เกิดการพัฒนาได้โดยความสามารถของท่าน ท่านประสานหน่วยงานราชการจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าจัดหาเงินทุน และยังมีบทบาทเป็นผู้นำในการพัฒนาสาธารณประโยชน์ด้านต่างๆ เพราะท่านเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล ดึงการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว และนายวิญญา พูลสวัสดิ์.

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะใช้บทบาทโดยการไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ นอกจากนั้นแล้วท่านจะปลูกหรือสร้างขึ้นมาทดแทน”^{๓๗}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นคนที่รักธรรมชาติ แนะนำคนในชุมชนให้รู้จักประโยชน์จากธรรมชาติ ไม่ทำลายธรรมชาติ นำคนในชุมชนปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ และไปร่วมงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามสถานที่ต่างๆ”^{๓๘}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระสมุห์ทวีศิลป์ ธมฺมรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ชวนชาวบ้านในชุมชน ช่วยกันปลูกป่ารักษาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในชุมชน พอมีพอกินมีใช้ได้ตลอด”^{๓๙}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ชักชวนชาวบ้านรักษาแม่น้ำลำคลองในละแวกตำบลถิ่นที่อยู่และชักชวนชาวบ้านปลูกป่ารักษาป่าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในชุมชน รักษาแม่น้ำตาปีไม่ให้ชาวบ้านบุกรุกที่ริมแม่น้ำ”^{๔๐}

^{๓๗} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๘} สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๓๙} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมฺมรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๐} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

สรุปได้ว่า ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) หลวงพ่อเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ท่านให้การช่วยเหลือในชุมชนโดยการร่วมกับหน่วยงานราชการในการรักษาแม่น้ำลำคลองในลุ่มน้ำตาบในชุมชน เป็นผู้นำชาวบ้านในการปลูกต้นไม้เพื่อรักษาแม่น้ำตาบให้คงความอุดมสมบูรณ์

๖) ด้านการสาธารณูปการในชุมชน

ในด้านสาธารณูปการ แบ่งได้ ๓ เรื่อง คือ

๑. การบูรณะและพัฒนาวัด

๒. การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ

๓. การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด และการบริหารงานด้านสาธารณูปการให้เกิดความสุขสบาย (สัปปายะ) ๔ อย่าง

ซึ่งในด้านการสาธารณูปการของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ซึ่งสามารถเห็นรูปธรรมได้ชัดเจนมาก โดยท่านได้จัดเสนาสนะภายในวัดสำหรับการประกอบพิธีทางศาสนา ได้อย่างสัปปายะ เนื่องจากท่านเป็นเจ้าของอาวาสรูปแรก ทั้งหมดภายในวัด จึงเป็นสาธารณูปการที่ท่านได้สร้างไว้ทั้งสิ้น ได้แก่ อุโบสถ ๑ หลัง ศาลาการเปรียญสองชั้นตามแบบแปลนกรมศิลปากร ๑ หลัง โรงฉัน ๑ หลัง กุฏิสำหรับรับรองรับพระอาคันตุกะ ๒๖ หลัง เบญจรงค์สงฆ์พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ ๑ องค์ ศาลาวิสุทธิบุญดิตถ์ ๑ หลัง เมรุเผาศพ ๑ หลัง หอระฆัง ๑ หลัง ห้องสมุด ๑ หลัง และอื่นๆ ทั้งหมดสร้างขึ้นมานั้นเป็นเพราะบารมีของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) โดยพุทธบริษัทที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในตัวท่านต่างเดินทางมาร่วมในการจัดสร้างเสนาสนะต่างๆ จะมีความพร้อมและสวยงาม ดังการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลิมพร กามูณี นายธีระศักดิ์ เจริญรูป นายวิญญา พูลสวัสดิ์ นายสมปอง เกลี้ยงเกลา ไว้ว่า

“วัดใสหรั้งจัดออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้ ๑. พื้นที่เขตวัด ๒. โรงเรียนวัดประดิษฐาราม ๓. อนามัยบ้านใสหรั้ง เมื่อพลังแห่งศรัทธาของศิษยานุศิษย์ที่มีต่อหลวงพ่อท่านนวล ปรีสุทโธ เพิ่มขึ้น พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้แผ่เมตตาช่วยเหลือสถานศึกษา อนามัยประจำตำบล โรงพยาบาลประจำอำเภอ และอีกหลายโรงพยาบาล ทั้งในอำเภอและต่างอำเภอ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ทั้งในชุมชนบ้านใสหรั้งและลุ่มน้ำตาบหลวงพ่อท่านนวล ปรีสุทโธ ยังรับภาระและเป็นธุระในการดำเนินการบูรณะวัดวาอารามต่างๆ ทางภาคใต้นับรวมได้ ๓๐ กว่าวัด ด้วยความเมตตาธรรมที่ฝังรากลึกลงสู่จิตใจของศิษยานุศิษย์”^{๕๑}

“ในด้านการสาธารณูปการพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะมีบทบาทของพ่อท่านโดยการประสานงานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง”^{๕๒}

^{๕๑}สัมภาษณ์, นายเฉลิมพร กามูณี, วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๕๒}สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

“พระครูวิสุทธิบุญดิดิต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นที่เคารพนับถือจากบุคคลทั่วไปจำนวนมาก พระครูวิสุทธิบุญดิดิต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นผู้ประสานในการพัฒนากับบุคคลและองค์กรหน่วยงานราชการต่างๆ ได้อย่างมากมาย”^{๔๓}

“เป็นผู้ดำเนินการสร้างวัดประดิษฐาราม โรงเรียนวัดประดิษฐาราม อนุญาตให้มีการสร้างสถานือนามัยภายในวัดประดิษฐาราม (ปัจจุบันเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไสหรี และนำเงินไปบริจาคให้กับโรงพยาบาลต่างๆ เป็นต้น”^{๔๔}

“จากการที่พระครูวิสุทธิบุญดิดิต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ดำริในการพัฒนาชุมชนทุกด้าน ทำให้ชุมชนวัดประดิษฐารามมีพร้อมทั้งโรงเรียน สถานือนามัย (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล)”^{๔๕}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุณ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิดิต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่นำไปสู่การพัฒนาในทุกด้าน”^{๔๖}

“พระครูวิสุทธิบุญดิดิต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ริเริ่มในการบริจาคและเชิญชวนให้ชาวบ้านที่มีจิตศรัทธาเพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในชุมชนให้มีความสะดวก และบริจาคทุนในการศึกษาของเด็กๆ ที่ยากจนได้มีการศึกษาที่ดี”^{๔๗}

สรุปได้ว่า ผลงานด้านสาธารณูปการภายในวัด มีความสำคัญอย่างสำหรับเป็นสถานที่ประกอบบุญพิธี ซึ่งพระครูวิสุทธิบุญดิดิต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้สร้างสาธารณูปการขึ้นในวัดอย่างมากมาย จนครบถ้วนในการให้บริการประชาชน เป็นวัดที่มีสาธารณูปการที่สัปปายะที่สะดวกสบายพร้อมแก่ให้บริการประชาชนในพื้นที่ และผู้มีศรัทธาในการเข้ามาประกอบบุญพิธีของวัด ซึ่งสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่พระครูวิสุทธิบุญดิดิต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้สร้างไว้ ได้ใช้ประโยชน์ใช้สอยอย่างคุ้มค่า เช่น ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับพุทธศาสนิกชน เป็นแหล่งศึกษา เป็นสถานที่ฝึกอบรมศีลธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นความมุ่งหมายของสาธารณูปการก็เพื่อบำรุงรักษาวัดและส่งเสริมสร้างวัดให้เป็นที่อำนวยความสะดวกต่อประชาชนหรือสังคมผู้เป็นเจ้าของวัดนั้นให้วัฒนาสถาพรสืบไป

^{๔๓} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๔} สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๔๕} สัมภาษณ์, นายสมปอง เกลี้ยงเกล้า, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๖} สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๗} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

สรุปได้ว่าพระครูวิสุทธินุญิตต์ (นวล ปรีสุทโธ) มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ๘ ด้าน คือ

๑. บทบาทการเป็นผู้นำทางจิตใจ

บทบาทของพระครูวิสุทธินุญิตต์ (นวล ปรีสุทโธ) ในการเป็นผู้นำทางจิตใจ ได้แก่ สร้างศรัทธา ให้ความรู้กับประชาชนในชุมชน อบรมสั่งสอน พระภิกษุ สามเณรตามหลักพระธรรมวินัย บำรุงรักษาศาสนสมบัติของวัด จนวัดมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางของชุมชน ให้ประชาชนมีหลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เพื่อยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ให้สามารถมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในโลกยุคโลกาภิวัตน์ให้มีศรัทธา ปัญญาที่ถูกต้อง เพื่อจะได้คิด พูด ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ซึ่งท่านจะปฏิบัติยึดแนวทางที่ว่า สติปัฏฐาน ๔ คือ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ท่านเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัย แม่นยำในการสวดมนต์ พิธีทางด้านศาสนาต่างๆ

๒. บทบาทการพัฒนาจิตใจ

บทบาทการพัฒนาจิตใจของพระครูวิสุทธินุญิตต์ (นวล ปรีสุทโธ) เป็นบทบาทในการพัฒนาจิตใจของประชาชน โดยที่การพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับศาสนาและพระสงฆ์ ดังนั้นในด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน พระครูวิสุทธินุญิตต์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ก็เป็นผู้นำในการประพฤติปฏิบัติจนวัดใสหรั้า ได้ชื่อว่า เป็นสำนักเรียนทั้งปริยัติและปฏิบัติ พระครูวิสุทธินุญิตต์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ใช้ความเมตตาแผ่ขยายถึงจิตใจของคนในชุมชนบ้านใสหรั้า และศิษยานุศิษย์ ให้ความเชื่อสัตย์ ซื่อตรง มีความสามัคคี ประกอบกับที่ท่านพูดน้อยจึงทำให้มีศิษยานุศิษย์มีความเคารพ ศรัทธา เชื่อมั่น และดำรงอยู่ในศีล ๕ ไม่ประพฤติผิดนอกนอกลู่ทาง

๓. บทบาทการเป็นผู้เรียนรู้

การเป็นผู้เรียนรู้ของพระครูวิสุทธินุญิตต์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) และการนำความเข้าใจในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย การสื่อสารและเทคโนโลยีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของรัฐบาล แผนพัฒนาชุมชนของระดับตำบล อำเภอและจังหวัดเพื่อให้สอดคล้องการแผนแม่บทอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือสังคม ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

๔. บทบาทการเป็นผู้สอนศีลธรรม

พระครูวิสุทธินุญิตต์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะอธิบายชี้แจงหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้แก่บุคคลในชุมชนในระดับต่างๆ สอนให้พระภิกษุ สามเณร และประชาชนยึดหลักการประพฤติปฏิบัติขั้นมูลฐานซึ่งเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นสำหรับประชาชนทั่วไป ได้แก่ เบญจศีล ๕ และเบญจธรรม ๕ เพื่อเป็นการวางรากฐาน เมื่อปฏิบัติได้แล้วพระครูวิสุทธินุญิตต์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะนำการปฏิบัติธรรมขั้นกลางและขั้นสูง คือ กุศลธรรมมา ๑๐ มรรค ๘

๕. บทบาทการเป็นที่ปรึกษา

การให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ของประชาชนทุกระดับ ทั้งเรื่องการใช้ชีวิต การแก้ปัญหา ความรุนแรงของคนในชุมชนและสังคม และพระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ยังเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการรักษาวัฒนธรรม การบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างเสนาสนะของวัดต่างๆ

๖. บทบาทการเป็นผู้ปลูกจิตสำนึก

พระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นต้นแบบ-ต้นธรรมเพื่อให้คนในสังคมนำคุณธรรมของพระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี หลักกึ่งศาความไม่เบียดเบียน การรักษาประเพณีท้องถิ่น การสำนึกกรักบ้านเกิด หลักเศรษฐกิจพอเพียง การพิจารณาปัจจัย ๔ พื้นฐานการดำรงชีวิต

๗. บทบาทการเป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จัดวัดให้ร่มรื่น สะอาด สงบ ไม่อนุญาตให้การก่อสร้างเสนาสนะใดๆ ที่ต้องโค่นต้นไม้ และพระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) รณรงค์ให้คนในชุมชนปลูกต้นไม้ โดยพระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะทำเครื่องหมายไว้บนพื้นที่ที่จะปลูกต้นไม้ และยังจัดหาพันธุ์ไม้ที่มีความเกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ต้นไม้ อัสสัถยพฤกษ์ (ต้นพระศรีมหาโพธิ์) ต้นไม้รัง (ต้นสาละ) ต้นขपालนิโครธ (ต้นไม้ไทร) ต้นมูจลินท์ (ไม้จิก) ต้นราชาตนะต้นไม้เกด ต้นปาริฉัตต์ (ต้นทองกลาง) บริเวณรอบๆ วัด และในชุมชน

๘. บทบาทการเป็นผู้รวมกลุ่ม

การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน การรวมกลุ่มทำกิจกรรม ซึ่งพระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะเป็นศูนย์กลางของการรวมกลุ่ม การประสานเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การให้ความรู้ของกลุ่มต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความสามัคคีเป็นหมู่คณะ เพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งปัจจุบันวัดประดิษฐารามรณรงค์ให้ประชาชนรักชาติ ๕ จนได้รับเลือกให้เป็นหมู่บ้านรักชาติ ๕ ตัวอย่าง กลุ่มสำคัญต่างๆ ที่พระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ให้การส่งเสริมได้แก่ กลุ่มปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจประจำตำบล กลุ่มส่งเสริมอาชีพพัฒนาอาชีพคนกริดยางพารา กลุ่มอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม^{๔๘}

จากบทบาทดังกล่าวส่งผลให้พระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีผลงานในการพัฒนาชุมชน ๖ ด้าน กล่าวคือ ผลงานด้านการสงเคราะห์ชุมชน พระครูวิสุทธิบุญยุติต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีความเมตตาช่วยเหลือ แก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับญาติโยมที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ ผลงานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เด่น มี ๓ ประการ ได้แก่ การตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร เด็กและเยาวชน ที่เรียนดีแต่ยากจน การตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม และการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์และบูรณะซ่อมแซมโรงเรียนวัดประดิษฐาราม

^{๔๘} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมฺมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

และโรงเรียนอื่นๆ ผลงานในด้านการศึกษาพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้อบรมสั่งสอนภิกษุสามเณรในปกครอง และประชาชนทั่วไปให้ศึกษาปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ผลงานในด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านโดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ทั้งในงานบุญประเพณีต่างๆ เพื่อรักษาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลัง ผลงานในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยให้การช่วยเหลือในชุมชนโดยการร่วมกับหน่วยงานราชการในการรักษาแม่น้ำลำคลอง เป็นผู้นำชาวบ้านในการปลูกต้นไม้เพื่อรักษาแม่น้ำตาปีให้คงความอุดมสมบูรณ์ และผลงานด้านสาธารณูปการภายในวัดมีพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้สร้างสาธารณูปการขึ้นในวัดอย่างมากมายจนครบถ้วนในการให้บริการประชาชน เป็นวัดที่มีสาธารณูปการที่สัปปายะที่สะดวกสบายพร้อมแก่ให้บริการประชาชนในพื้นที่ และผู้มีศรัทธาในการเข้ามาประกอบบุญพิธีของวัด ซึ่งสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้สร้างไว้ ได้ใช้ประโยชน์ใช้สอยอย่างคุ้มค่า เช่น ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับพุทธศาสนิกชน เป็นแหล่งศึกษา เป็นสถานที่ฝึกอบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นความมุ่งหมายของสาธารณูปการก็เพื่อบำรุงรักษาวัดและส่งเสริมสร้างวัดให้เป็นที่อำนวยประโยชน์ต่อประชาชนหรือสังคมผู้เป็นเจ้าของวัดนั้นให้วัฒนาสถาพรสืบไป

บทที่ ๔

ผลของการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ)

จากการศึกษาผลงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) พบว่า ผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มีผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและชุมชน คณะสงฆ์ และพระพุทธศาสนา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลที่เกิดจากการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ)

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เริ่มพัฒนาการศึกษาและสาธารณูปโภค โดยเริ่มในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เริ่มสร้างโรงเรียนวัดประดิษฐาราม โดยบริจาคที่ดินของวัดจำนวน ๑๒ ไร่ เป็นที่ตั้งโรงเรียน และสนับสนุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี แต่ฐานะยากจน โดยได้ก่อตั้งกองทุน พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ และได้ก่อตั้งกองทุนเพื่อเป็นทุนการศึกษา แก่พระภิกษุ และ สามเณร นอกจากนี้ ท่านยังเริ่มก่อสร้างสิ่งต่างๆ ในวัด เช่น กุฏิ โรงธรรม หอฉัน และ บ่อน้ำสาธารณะ และต่อมาก็ได้ขอแรงจากแรงงานเครื่องจักรกลจากแขวงทางนครศรีธรรมราช เพื่อมาสร้างถนน สิ่งปฏิสังขรณ์ เมรุเผาศพ ศาลาพักร้อน ซุ้มประตูวัด และโรงทานเอนกประสงค์ ใช้ในเวลาที่จะมีการประชุมกันในวัดของหน่วยงานราชการและชุมชน สร้างอาคารรับรองอาคันตุกะและอื่นๆ อีกมากมาย พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มักจะคอยอบรมสั่งสอนสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ให้ยึดมั่นในหลักธรรมของพุทธศาสนาในการดำรงชีวิต และทำแต่ความดี พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มีศีลวัตรปฏิบัติอันงดงาม จนทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใส พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้รับภิกษนิมนต์เป็นประจำ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ต้องเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีเคว้นพระที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะอยู่ที่วัด เพื่อคอยต้อนรับญาติโยม ที่มาทำบุญ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นพระสงฆ์ที่ยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด มีจริยวัตรที่งดงามปฏิบัติกิจตามหน้าที่ของสมณะอย่างสม่ำเสมอไม่เว้นแม้แต่ยามเจ็บไข้ได้ป่วย พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เคร่งครัดในกฎระเบียบ ในการประกอบพิธีบรรพชาอุปสมบท คนที่เคยติดสุรา หรือบุหรี จะต้องเลิกเด็ดขาด พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มักจะอบรมสั่งสอน และให้ข้อคิดดีๆ เสมอ โดยเฉพาะเรื่องชีวิตของมนุษย์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มักจะเตือนสติ ญาติโยม ลูกศิษย์ ลูกหา ว่า “คนเราเกิดมาแล้วมีหนี้ติดตัวมาด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะหนี้สินหนี้บุญคุณและหนี้ชีวิตซึ่งตัวท่านได้ปฏิบัติเพื่อปลดเปลื้องหนี้ตลอดมา โดยเฉพาะหนี้ชีวิต” สรุปลผลที่เกิดจากการพัฒนาชุมชน ดังนี้

๔.๑.๑ ด้านการสงเคราะห์ชุมชน

พระครูวิสุทธิบุญญิตต (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านได้เริ่มการสงเคราะห์ชุมชน การอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนกับธรรมชาติ โดยคำนึงถึง “ชาวบ้านอยากทำอะไร” ไม่ใช่ “เราอยากทำอะไร” เพราะฉะนั้นการสงเคราะห์ชุมชนจึงต้องเกิดมาจากฐานที่ว่า “ชุมชนต้องการอะไร” เพื่อให้ชุมชนได้รับการพัฒนา และสนับสนุนชุมชนตรงนั้น เพื่อให้ชุมชนได้รับการสงเคราะห์ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ที่ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญญิตต (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านทำให้เด็กๆ และประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เด็กๆ มีที่เรียนหนังสือ ประชาชนมีถนนหนทางเดินทางได้สะดวก”^๑

“พระครูวิสุทธิบุญญิตต (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ให้การสงเคราะห์ครอบครัวยากไร้หลายครอบครัวได้รับการดูแล มีอาชีพทำ ช่วยลดปัญหาทางสังคม”^๒

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูสมุห์ยม จิตตสัวโร พระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ที่ว่า

“มีการบริจาคให้โรงพยาบาลต่าง อาทิเช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในชุมชน หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งสัง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และในหลายๆ ที่ตามที่ระบุไปแล้ว และบริจาคตามโรงเรียนต่างๆ ในเขตปกครองของท่านทุกๆ ปี”^๓

“ผลที่เกิดกับสังคมตอนนี้ถ้าย้อนกลับไปคนในชุมชนจะทราบทันทีและไม่ว่าถนนหรือสะพานข้ามแม่น้ำกว่าจะได้สร้างสักครั้ง ถ้าไม่เพราะบารมีหลวงพ่อก่อนคงยังไม่ได้มีการก่อสร้าง แต่เพราะพลังศรัทธาในตัวหลวงพ่อกทำให้คนหลังไหลมาหาท่านและเป็นเหตุให้ทางภาครัฐต้องให้มีการดูแล”^๔

“พระครูวิสุทธิบุญญิตต (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นคนที่เมตตาคุณากับเด็กที่ยากจนที่เรียนดีไม่มีทุน ท่านจะช่วยเหลือ ท่านได้บริจาคเงินให้กับทางโรงเรียนบ้างให้กับโรงพยาบาลบ้าง เช่น โรงพยาบาล มอ.หาดใหญ่ โรงพยาบาลทุ่งใหญ่ และตามวัดต่างๆ”^๕

“พระครูวิสุทธิบุญญิตต (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ทำให้ชุมชนเกิดความผาสุก มีความสามัคคีในชุมชน ชาวบ้านอยู่กันด้วยความรักความเข้าใจ มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน”^๖

^๑สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๒สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์, พระครูสมุห์ยม จิตตสัวโร, วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๕สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๖สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการสงเคราะห์ชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านมีความเมตตาช่วยเหลือกับเด็กยากจนที่เรียนดี แก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับญาติโยมที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ บริจาคทรัพย์สินกับโรงพยาบาลต่างๆ

๔.๑.๒ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้ บุคลากร เพิ่มความรู้ และทักษะ มีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเพิ่ม ศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ ชัย หินแก้ว และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ที่ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ทำให้ประชาชนในชุมชนและพื้นที่ ใกล้เคียงมีความรู้ และได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง”^๗

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้ให้เด็กด้อยมีโอกาสในสังคมทั้งที่อยู่ ใกล้บริเวณวัด และจากที่อื่นมีโอกาสได้ศึกษาต่อทั้งในโรงเรียนใกล้วัด และโรงเรียนพระปริยัติธรรม”^๘

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูสมุห์ยม จิตตสัวโร พระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ที่ว่า

“มีการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกันบุกเบิกสร้างถนนสายปากทางเข้าวัดประดิษฐาราม และสายทุ่งใหญ่-พระแสงในเขตตำบลทุ่งสงโดยมีวิธีการใช้จอบขุดให้เป็นคูน้ำแล้วนำดินที่ขุดขึ้นปูบน พื้นถนนโดยใช้แรงคนและท่านเป็นผู้ที่คอยดูแลเอาใจใส่ชาวบ้านที่คอยมาช่วยกันขุดสร้างถนนโดยแล้ว เสร็จโดยไม่กำหนดระยะเวลาในการสร้าง

การใช้หลักการของท่าน คือ ให้คนหนึ่งขุดระยะความยาวแค่ ๑ วา ทุกคนกว้าง ประมาณ ๔ เมตรเพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชน และยังเป็นผู้นำหรือบุกเบิกถนนสาย บ้าน ไส้ไร่-บ้านหนองหรั่ง”^๙

“ผลที่ได้เห็นจากการพัฒนาบุคคลที่เรียกว่า มนุษย์ จะเห็นได้ว่าคนในชุมชนได้น้อมนำ หลักของศีลธรรมมาปฏิบัติใช้กันในครอบครัว”^{๑๐}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นคนที่สอนให้ทุกคนมีความรัก สามัคคี สอนให้ทุกคนเป็นคนดี ให้อยู่ในสังคมที่ดีไม่ทำให้ทุกคนเป็นคนที่ไม่ดีให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมคุณงาม ความดีเพื่อชีวิตที่ดีอยู่ได้ในสังคมโดยไม่มีใครรังเกียจ”^{๑๑}

^๗สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๘สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^๙สัมภาษณ์, พระครูสมุห์ยม จิตตสัวโร, วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐}สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑}สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

“พระครูวิสุทธิบุญญิตต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้ชาวบ้านตั้งมั่นในศีลซึ่งเห็นได้จากการที่หมู่บ้านที่พ่อท่านตั้งวัดอยู่เป็นหมู่บ้านศีล ๕ ชาวบ้านมีความสุขความเจริญในชีวิต”^{๑๒}

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระครูวิสุทธิบุญญิตต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้ประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงมีความรู้และได้พัฒนาตนเอง ให้เด็กด้อยมีโอกาสในสังคมทั้งที่อยู่ใกล้บริเวณวัด และจากที่อื่นมีโอกาสได้ศึกษาต่อทั้งในโรงเรียนใกล้วัด และโรงเรียนพระปริยัติธรรม

๔.๑.๓ ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีอายุยืนยาวมาได้หลายพันปี แสดงถึงว่ามีการสืบทอด การสอนเผยแผ่ หรือการสื่อสารคำสอนของพระพุทธศาสนาไปยังพุทธศาสนิกชน ด้วยวิธีการท่องจำแบบดั้งเดิม จนมาถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ในยุคนี้ เพื่อช่วยเผยแผ่พระธรรมของพระพุทธศาสนาในโลกยุคปัจจุบัน ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ที่ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญญิตต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้ประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ลดปัญหาความขัดแย้ง เช่น การลักขโมย”^{๑๓}

“พระครูวิสุทธิบุญญิตต์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) สร้างโรงเรียนที่เกิดจากวัด และพัฒนาเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียนถึงมัธยมต้น วัดเป็นที่ศึกษาธรรมะของผู้คนทั้งใกล้และไกล”^{๑๔}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูสมุห์ยม จิตตสวโร พระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ที่ว่า

“การพัฒนาคน ท่านใช้หลักการสอนผู้ที่เข้ามาบวชมาอยู่ประจำพรรษาต้องเรียนหนังสือต้องศึกษาธรรมะ (หนังสือสวดมนต์และนักธรรม) การสอนญาติโยมท่านจะไม่สอนเยอะเพราะอุปนิสัยท่านเป็นคนพูดน้อยสอนในเรื่องทำความดีรักษาศีล ๕”^{๑๕}

“ผลจากการที่พ่อท่านจัดตั้งให้วัดเป็นสถานที่อบรมพัฒนาจิตใจทำให้สังคมและจิตใจของเยาวชนพัฒนาดีขึ้นมาก จากบ้านเมืองเถื่อนสมัยก่อนมาเป็นสถานสงบร่มเย็น”^{๑๖}

^{๑๒} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์, พระครูสมุห์ยม จิตตสวโร, วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระภิกษุที่ยึดหลักธรรมในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดมีจริยาวัตรที่งดงาม ปฏิบัติกิจวัตรของพระสงฆ์อย่างสม่ำเสมอไม่ละเว้นแม้ยามท่านเจ็บป่วย เป็นพระภิกษุที่มีความเคร่งครัดในระเบียบกฎเกณฑ์”^{๑๗}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้เกิดโรงเรียนในละแวกตำบลที่พ่อท่านตั้งวัดอยู่มีโรงเรียนเกิดขึ้นหลายโรงเรียน เช่น โรงเรียนวังหิน โรงเรียนวิสุทฺธิวงศ์ โรงเรียนวัดประดิษฐาราม”^{๑๘}

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้แก่ พ่อท่านจัดตั้งให้วัดเป็นสถานที่อบรมพัฒนาจิตใจทำให้สังคมและจิตใจของเยาวชนพัฒนาดีขึ้นมาก จากบ้านเมืองเถื่อนสมัยก่อนมาเป็นสถานสงบร่มเย็น ทำให้เกิดการพัฒนาค้น ใช้หลักการสอนให้ผู้เข้ามาบวชพระจำพรรษาต้องเรียนหนังสือต้องศึกษาธรรมะ สอนในเรื่องทำความดีรักษาศีล

๔.๑.๔ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน

การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ที่ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้ประชาชนสามารถร่วมกลุ่มทำกิจกรรมได้อย่างเรียบร้อยมีกฎกติกาทางสังคม”^{๑๙}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้การแพทย์แผนไทยใช้สามารถรักษาคนทั่วไปและคนในชุมชน ตลอดจนจนเกิดการรู้เรียนรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การนวด การประคบ การอบสมุนไพร การปลูกสมุนไพร”^{๒๐}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต และพระพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ที่ว่า

^{๑๗} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้พัฒนาภูมิปัญญาที่ส่งผลให้เกิดรายได้ขึ้นมาในชุมชน”^{๒๑}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้นำการปลูกสมุนไพรที่ท่านให้ชาวบ้านปลูกนั้นท่านได้สอนให้เขาารู้ว่าสิ่งใดชนิดใดที่ให้อย่างไร แก้อะไร วิธีรักษาอย่างไรทุกคนก็เข้าใจทำและนำไปใช้ได้อย่างที่ท่านสอน”^{๒๒}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ทำให้เกิดประเพณีท้องถิ่นที่ได้อนุรักษ์ไว้เป็นแบบอย่างของสังคม”^{๒๓}

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นไว้เป็นแบบอย่างของสังคม และยังได้ให้คนชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้เรื่องการแพทย์แผนไทย เพื่อนำมาสามารถรักษาคนทั่วไปและคนในชุมชน ตลอดจนเกิดการร่ำเรียนรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การนวด การประคบ การอบสมุนไพร การปลูกสมุนไพร

๔.๑.๕ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด โดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายรวมถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ที่ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ทำให้ในชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างคงเหลืออยู่ให้เด็กรุ่นหลังได้ดูได้เห็น เช่น ไม้ป่า”^{๒๔}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ทำให้ในชุมชนเองมีส่วนป่ารอบบริเวณโรงเรียนวัดประดิษฐาราม และสวนยางในชุมชนปลูกแซมด้วยพันธุ์ไม้ต่างๆ”^{๒๕}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูสมุห์ยม จิตตสัวโร พระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ที่ว่า

^{๒๑} สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๒} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๓} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๕} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะไม่ให้ลูกศิษย์จุดไฟเผาขยะนอกจากสถานที่คือ บ่อขยะเท่านั้น ท่านยังเป็นผู้นำญาติโยมช่วยกันปลูกต้นไม้โดยที่ท่านจะกำหนดพื้นที่ให้ และต้นไม้ที่ปลูกลงสู่พื้นดินจะต้องเป็นแถวเป็นระเบียบเรียบร้อยเมื่อทำภารกิจเสร็จเครื่องมือในการใช้สอยต่างก็ต้องล้างจนสะอาดเรียบร้อยและจัดไว้ในที่ที่เก็บไว้อย่างเรียบร้อยเช่นกัน”^{๒๖}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้พัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจนเป็นผลที่ทำให้วัดได้เป็นอาราม”^{๒๗}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ชอบเป็นธรรมชาติ ท่านจึงชวนให้ชาวบ้านช่วยกันปลูกต้นไม้ในวัดและนอกวัด โรงเรียน ท่านเป็นพระที่รักษาธรรมชาติเห็นต้นไม้ที่ท่านชอบท่านจะนำเอามาปลูกไว้คอยดูแลตลอดท่านบอกจะเอาไว้ให้ลูกหลานได้ดู ได้เห็นเพราะต่อไปจะไม่มีการรู้จัก”^{๒๘}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ทำให้แม่น้ำตาปีที่อยู่ใกล้วัดท่านมีน้ำที่สะอาด ชาวบ้านได้ใช้สอย”^{๒๙}

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ทำให้ในชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างคงเหลืออยู่ให้เด็กรุ่นหลังได้ดูได้เห็น เช่น ไม้ป่า และทำให้ในชุมชนเองมีส่วนป่ารอบบริเวณโรงเรียนวัดประดิษฐาราม และสวนยางในชุมชนปลูกแซมด้วยพันธุ์ไม้ต่างๆ และท่านยังได้พัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรอบๆ บริเวณวัดจนเป็นผลที่ทำให้วัดได้เป็นอาราม

๔.๑.๖ ด้านการสาธารณูปการในชุมชน

สาธารณูปโภค คือ บริการสาธารณะที่จัดทำเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในสิ่งอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น การไฟฟ้า การประปา การเดินทางประจำทาง โทรศัพท์ ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว และนายธีระศักดิ์ เจริญรูป ที่ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ทำให้ชุมชนบริเวณวัดได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา”^{๓๐}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ท่านสามารถใช้วัดประดิษฐารามในการประกอบศาสนกิจต่างๆ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขขึ้น

^{๒๖} สัมภาษณ์, พระครูสมุห์ยม จิตตสวโร, วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๗} สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๘} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๒๙} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๐} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

พื้นฐาน จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไสหรัฯ เด็กๆ สามารถเข้าเรียนชั้นพื้นฐานจากโรงเรียนวัดประดิษฐาราม”^{๓๑}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูสมุห์ยม จิตตสวโร พระครูพิสิฐปุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุณเฒ ที่ว่า

“พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) จะกำหนดพื้นที่ในการก่อสร้างสิ่งต่างๆ รูปแบบต่างๆ ขนาด ด้วยตัวท่านเอง ถ้ามีการก่อสร้างผิดพลาดจากรูปแบบท่านได้กำหนดไว้ จะต้องมีความเดียวคือเรื่องที่ดินเท่านั้น และจะแบ่งพื้นที่การสร้างหรือทำสิ่งต่างๆ ว่าเป็นสัดส่วนเรียบร้อยหมดทุกอย่าง”^{๓๒}

“พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) เป็นผู้นำในการก่อสร้างต่างๆ ภายในบริเวณวัด ตลอดจนถนนหนทางในชุมชนมากมาย เช่น สร้างกุฏิ สร้างโรงเรียนประชาบาล หรือโรงเรียนวัดประดิษฐาราม ท่านได้ประสานกับหน่วยงานราชการในการขอกำลังแรงงานและเครื่องจักรกลจากแขวงทางจังหวัดนครศรีธรรมราชในการก่อสร้างถนนเข้าวัด”^{๓๓}

“พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ทำให้เกิดความสะดวกในการรักษาพยาบาลยามเจ็บไข้ได้ป่วย มีโรงเรียนให้เด็กได้ศึกษา มีสถานที่ออกกำลังกายของชุมชนทำให้เกิดสุขภาพที่ดี ทั้งด้านจิตใจและร่างกาย”^{๓๔}

“พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เด็กๆ และประชาชนหลายอย่าง เช่น สะพานข้ามแม่น้ำตาปี”^{๓๕}

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านการสาธารณูปการในชุมชนของพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้สร้างสาธารณูปการขึ้นในวัดอย่างมากมาย จนครบถ้วนในการให้บริการประชาชน เป็นวัดที่มีสาธารณูปการที่สัปปายะ ที่สะดวกสบายพร้อมแก่ให้บริการประชาชนในพื้นที่และผู้มีศรัทธาในการเข้ามาประกอบบุญพิธีของวัด ซึ่งสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่พ่อท่านนวล ได้สร้างไว้ได้ใช้ประโยชน์ใช้สอยอย่างคุ้มค่า เช่น ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับพุทธศาสนิกชน เป็นแหล่งศึกษาเป็นสถานที่ฝึกอบรมศีลธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นความมุ่งหมายของสาธารณูปการก็เพื่อบำรุงรักษาวัดและส่งเสริมสร้างวัดให้เป็นที่อำนวยความสะดวกต่อประชาชนหรือสังคมผู้เป็นเจ้าของวัดนั้นให้วัฒนาสถาพรสืบไป

^{๓๑} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๒} สัมภาษณ์, พระครูสมุห์ยม จิตตสวโร, วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๓๓} สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐปุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๔} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๕} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุณเฒ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

๔.๒ ผลของการพัฒนาชุมชนระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับสังคม

จากการศึกษาบทบาทและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้แบ่งผลงานไว้โดยชัดเจนเป็น ๖ ประการ คือ บทบาทด้านการสงเคราะห์ บทบาทด้านการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ บทบาทด้านการศึกษา บทบาทด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน บทบาทด้านการพัฒนาสาธารณะประโยชน์ บทบาทด้านการสาธารณูปการในชุมชน ซึ่งเกิดประโยชน์แก่บุคคลผู้ศรัทธา แก่ชุมชนและสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องพิสูจน์ยืนยันได้ โดยมีรายละเอียดที่จะได้นำเสนอ ดังนี้

๔.๒.๑ ระดับบุคคล

บทบาทและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชน เพราะถือได้ว่าท่านเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวบ้าน โดยท่านได้นำหลักธรรมที่สอนและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มาใช้ในการอบรมและสั่งสอนพระภิกษุสามเณร และชาวบ้านโดยทั่วไป จากการเผยแผ่โดยการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง และด้วยปฏิบัติที่ตรงตามนำเลื่อมใสศรัทธา ทำให้เกิดผลแก่บุคคลในหลายด้าน ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว นายธีระศักดิ์ เจริญรูปและนายวิญญา พูลสวัสดิ์ ไว้ว่า

“โดยส่วนใหญ่พระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ใช้วิธีการพัฒนาชุมชนและประชาชนโดยให้ลูกศิษย์นำหลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน”^{๓๖}

“พระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นพระที่มีวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การดำเนินงานของท่านในการพัฒนาวัดพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการไปอย่างเคร่งครัด และเน้นแบบแผนเชิงเดียวกับวัตรปฏิบัติของท่าน ส่งผลให้ลูกศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือปฏิบัติตามพระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ด้วย”^{๓๗}

“พระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับการปฏิบัติธรรม คือ ท่านใช้ศีล ๕ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน เพราะท่านจะย้ายอยู่เสมอให้คนในชุมชนตั้งมั่นอยู่ในศีล ๕”^{๓๘}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธรรมโรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธิบุญนิติ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นคนที่ระวังเรื่องการพูด สำรวมกิริยา มีจริยวัตรที่ตรงตามเคยมีคนที่กัน ท่านก็สอนให้คนรอบข้างในชุมชนเข้าใจว่าการทำร้าย ความรุนแรง

^{๓๖} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๗} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๓๘} สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

มันไม่ดี ให้สำรวมระวัง คำพูดก็คือ สิ่งสำคัญก่อนพูดควรมีสติ ท่านเลยได้ชื่อว่าพ่อท่านนวล วาจาสิทธิ์ คนในชุมชนถ้ามาวัดเพื่อจะอยากจะทำเจอบ้างท่านก็จะสำรวมระวัง”^{๓๙}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระที่ปฏิบัติ ตามคำสอนตาม หลักธรรมของพระพุทธองค์ โดยเป็นแบบอย่างให้ชาวบ้านและชาวบ้านได้เอาแบบอย่างของหลวงพ่ มาเป็นหลักธรรมดำรงชีวิตที่ติงาม”^{๔๐}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นพระที่ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระ พุทธองค์โดยเป็นแบบอย่างได้อย่างดี”^{๔๑}

๔.๒.๒ ระดับชุมชน

วัด คือ ศูนย์รวมความศรัทธา ประชาชนละแวกใกล้ ไกล เดินทางมาเพื่อจะพบเจอ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เพื่อจะมาปรึกษาปัญหาต่างๆ พ่อท่านนวลก็จะให้ คำแนะนำกลับไป ว่าควรจะทำอย่างไร ท่านมีแบบอย่างความเป็นผู้นำ ท่านช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของ ประชาชนที่เข้ามาพบท่านอย่างน้อยท่านก็รับฟังปัญหาเหล่านั้น ทำให้ผู้ที่เข้ามาปรึกษาอย่างน้อยก็ได้ ระบายความรู้สึก ดังการให้สัมภาษณ์ของนายณรงค์ชัย หินแก้ว นายธีระศักดิ์ เจริญรูป และนาย วิญญา พูลสวัสดิ์ ดังนี้

“ข้าพเจ้าได้มีโอกาสสัมผัสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนร่วมกับ พระครูวิสุทธิบุญ ดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) โดยวิธีการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ กับพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เช่น ร่วมกิจกรรมทอดผ้าป่าเพื่อจัดหาทุนและอุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน ต่างๆ”^{๔๒}

“พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลโดยทั่วไป เป็นผู้ที่เอาใจใส่ดูแลวัดและชุมชนด้วยดีตลอดมาทุกครั้งที่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ท่านจะนัด ประชุมปรึกษาหารือกับลูกศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องตลอด

ข้าพเจ้ามีโอกาสร่วมคิดหารือ และร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวัดและชุมชนมาโดยตลอด ทั้งในฐานะลูกศิษย์ทั้งในฐานะผู้นำชุมชน”^{๔๓}

“กระผมได้มีโอกาสร่วมในการพัฒนาชุมชนของพ่อท่านนวลหลายครั้ง จะขอยกตัวอย่าง การสะพานข้ามคลองบริเวณวัดบางวงศ์ วิธีการในการพัฒนาท่านได้ประชุมกับแกนนำในชุมชนและให้ เงินสนับสนุนในการหาวัสดุที่ใช้ในการสร้างสะพานและไปให้กำลังใจแก่ผู้ที่มีาร่วมในการก่อสร้าง

^{๓๙} สัมภาษณ์, พระครูพิสิษฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๐} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๑} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๒} สัมภาษณ์, นายณรงค์ชัย หินแก้ว, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๓} สัมภาษณ์, นายธีระศักดิ์ เจริญรูป, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

สะพาน การสร้างสะพานแห่งนี้ทำให้กระผมได้เห็นภูมิปัญญาชาวบ้านในการก่อสร้างสะพานที่ได้รับ การถ่ายทอดมาจากคนรุ่นก่อนซึ่งไม่เคยเห็นมาก่อน”^{๔๔}

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระครูพิสิฐบุญญากร พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต และพระอธิการณัฐพล เขมคุโณ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นแบบอย่างท่านทำให้เห็นวัดกับ ชุมชนก็เหมือนกันวัดจะสะอาด ชุมชนก็จะต้องสะอาด จริงๆ แล้วเรื่องนี้นานมาก แล้วผมอาจลืมเลือน แต่สัมผัสได้ว่าพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) อยากให้คนสูบบุหรี่แล้วเลิก บุหรี่เป็นยา เสพติดตัวแรกที่จะนำชุมชนเข้าไปสู่ชุมชนอันตราย พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ช่วย ให้คำแนะนำในการเลิกบุหรี่ และสารเสพติด ท่านเป็นพระที่ใจดีมากตอนที่ท่านมีชีวิตอยู่ใครมาขอพร ใครมาปรึกษาปัญหาท่านก็จะรับฟัง ทำให้ผมได้เรียนรู้ ถ้าคนเราฟังมากกว่าพูด และมีเมตตาจิตต่อ เพื่อนในสังคมจะทำให้สังคมน่าอยู่ ผมสัมผัสได้ถึงความรัก ความเมตตาที่พ่อท่านมอบให้ประชาชน”^{๔๕}

“ผมได้ไปเข้าร่วมกับพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) หลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็น ไปร่วมงานต่างๆ เช่น พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นประธานวางรากฐานอาคาร สร้างโรงพยาบาลหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลถ้ำพรรณรา โรงพยาบาลทุ่งใหญ่ โรงพยาบาลพระแสง และโรงเรียนหลายแห่งที่เขาได้นิมนต์ไป ตามอนามัย ตามวัดต่างๆ หลวงพ่อยังคงสร้างถนนจากปาก ทางเข้าวัดตลอดถึงสถานที่ที่อยู่ใกล้วัด ท่านได้ร่วมสร้างสะพานข้ามแม่น้ำตาปี จากอำเภอกงใหญ่ให้ เชื่อมต่อกับอำเภอกงพรรณรา จากอำเภอกงใหญ่เชื่อมต่อกับอำเภอพระแสงและหลายอย่าง ท่านเป็น พระที่เมตตาช่วยเหลือตามกำลังของท่าน”^{๔๖}

“ได้มีการช่วยเหลือในด้านติดต่อประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานของรัฐ ได้ติดตาม พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เพื่อดูงานที่ได้ทำไปแล้ว และได้ติดตามหลวงพ่อไปตาม งานต่างๆ ในฐานะพระติดตาม”^{๔๗}

๔.๒.๓ ระดับสังคม

พระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ท่านทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำ มีรายได้เพียงพอ ในการครองชีพ ประชาชนได้รับความเสมอภาค ความยุติธรรม มีคุณภาพชีวิต พ่อท่านนวลได้ ตระหนักถึงการอย่างมีคุณธรรม ป้องกันและแก้ไข ผลกระทบที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม หรือชุมชน

^{๔๔} สัมภาษณ์, นายวิญญา พูลสวัสดิ์, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๔๕} สัมภาษณ์, พระครูพิสิฐบุญญากร, เจ้าคณะตำบลบางรูป, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๖} สัมภาษณ์, พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

^{๔๗} สัมภาษณ์, พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ, วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

โดยรอบและพร้อมทั้งสนับสนุนสังคม สร้างความเข้มแข็ง และอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างเสมอมา เช่น สร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันพร้อมแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน ส่งเสริมด้านคุณภาพชีวิต และสนับสนุนรายได้เข้าสู่ชุมชน ส่งเสริมด้านการศึกษา

สรุป พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ท่านได้รับการยอมรับนับถือ เชื่อถือ และศรัทธาจากประชาชนว่าสามารถโน้มน้าวให้บุคคลปฏิบัติตามได้ง่าย หลักธรรมที่สอนและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวิธีการปกครองพระภิกษุสามเณร และบุคลากรของวัดที่อยู่ในปกครองของท่าน จากการเผยแผ่โดยการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง และด้วยปฏิปทาที่งดงามนำเลื่อมใสศรัทธาทำให้เกิดผลแก่บุคคล ซึ่งได้ปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างซึ่งธรรมที่ท่านนำมายึดถือปฏิบัติคือ สติปัฏฐาน ๔ โดยในทุกอิริยาบถของท่านจะเห็นได้ว่าท่านคอยย้ำเตือนศิษยานุศิษย์ซุ่มซับ และยึดถือปฏิบัติด้วยการทำอะไรทุกอย่างให้บริบูรณ์ด้วยสติ ท่านจะสอนให้ประชาชนในชุมชนใช้ปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริง ไม่เชื่อมงาย ทำให้พุทธศาสนิกชนไม่ศรัทธานอกพระพุทธศาสนา ยึดมั่นและศรัทธาในพระรัตนตรัย เชื่อในคุณงามความดี และกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นคำสอนผ่านวาทกรรมของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ว่าให้ทำแต่ความดี ท่านได้เอาใจใส่สอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ให้ปฏิบัติเป็นไปตามธรรมวินัย และบทบาทในฐานะพระอุปัชฌาย์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) เป็นผู้คัดเลือกผู้บวชด้วยตนเอง เพื่อความงดงามในความเป็นสมณสาธูปของหมู่คณะ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีการอบรมพระภิกษุสามเณรให้มีสมณสัญญา มีอาจารย์ที่น่าศรัทธาเลื่อมใส อบรมการทำวัตรสวดมนต์โดยพร้อมเพรียงกัน หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอน หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แนะนำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นไปตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา พยายามหาอุบายวิธีสกัดกั้นสังฆกรรมปฏิกูลให้เกิดขึ้น ด้านการศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นการเผยแผ่ในฐานะพระผู้ให้ จึงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน ได้นำหลักธรรมในพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากความเจริญทางด้านวัตถุและความซับซ้อนของสังคม โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการละเมิดศีลธรรมดั่งาม อันจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาสังคมปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาทางการเมือง และปัญหาความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการในชุมชนสังคม เป็นต้น พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้ช่วยสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยการสร้างวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมกิจกรรม และเกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ทำให้เกิดความรักสามัคคี และท่านได้สั่งสอนประชาชนอยู่เสมอในเรื่องของความรักความสามัคคี จากการที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมชุมชนจากส่วนที่ขาด เช่น การ ศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์โดยการให้ทุน ให้การส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน การสาธารณูปการ การสร้าง

วัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจ กิจกรรม และเป็นสถานประกอบบุญพิธี และการสาธารณสงเคราะห์ด้านต่างๆ เช่น การดำเนินสร้างและการสนับสนุนการสร้างโรงพยาบาล การดำเนินการก่อสร้างโรงเรียน การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป เช่น การช่วยเหลือผู้คนที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะภัยทางธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย เหล่านี้ถือว่าเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนอื่นทั้งนั้นรวมเป็นถึงการสงเคราะห์คนวัยชรา สถานเด็กกำพร้า เหล่านี้เป็นต้น เป็นผลทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน สังคม ดีขึ้นในภาพรวม เกิดความ สะดวกสบายแบบยั่งยืนมาถึงปัจจุบัน

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ในการพัฒนาชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ๒) เพื่อวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๙ รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) รวมถึงศึกษาจากเอกสาร โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึง บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ) ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ตรงกับวันพฤหัสบดี แรม ๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีจอ บิดามารดาและเครือญาติประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่บ้านไสหาร้า (หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งสัง) ปัจจุบัน หมู่ที่ ๑ ตำบลบางรูป อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ประกอบด้วยผลงานการที่เกิดขึ้นกับบุคคล ได้แก่ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างตามแนวสติปัญญา ๔ ด้านความเชื่อท่านจะสอนให้ประชาชนใช้ปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริง ไม่เชื่อมงาย ทำให้พุทธศาสนิกชนไม่ศรัทธานอกพระพุทธศาสนา ยึดมั่นและศรัทธาในพระรัตนตรัย เชื่อในคุณงามความดี และกฎแห่งกรรม ด้านทัศนคติ ท่านทำให้ประชาชนผู้พบเห็น สัมผัส และฟังธรรมคำสั่งสอนของท่านมีทัศนคติต่อวัด ต่อพระพุทธศาสนาที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เป็นบวก ทำให้เปิดพื้นที่ในการฟัง การเรียนรู้และปฏิบัติตาม และด้านพฤติกรรม ด้วยการเผยแผ่คำสอนผ่านบุคลิกภาพของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้ เป็นผู้ที่สุขุม เยือกเย็น พุดน้อย พุดแต่สาระสำคัญ เรียบร้อย จากบทบาทส่วนบุคคลดังกล่าวส่งผลได้เกิดผลงานที่เกิดขึ้นกับสังคม/ชุมชน พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้เผยแผ่ในฐานะพระผู้ให้ จึงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน ได้นำหลักธรรมในพุทธศาสนาใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากความเจริญทางด้านวัตถุและความซับซ้อนของสังคม โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการละเมิดศีลธรรมดั่งงาม อันจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาสังคมปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาทางการเมือง และปัญหาความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการในชุมชนสังคม เป็นต้น ผลงานที่เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ ด้วยความเป็นพระผู้สร้าง พระผู้ให้ และด้วยวัตรปฏิบัติของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อ

ท่านนวล ปรีสุทโธ) สามารถเป็นแบบอย่างให้กับคณะสงฆ์ ปรับเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดีต่อ พระสงฆ์และสร้างแรงศรัทธาให้เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างมาก และผลที่เกิดขึ้นกับ พระพุทธศาสนา บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของท่าน ได้สร้างผลดีมากมายกับ พระพุทธศาสนา ได้แก่ รูปแบบวิธีการปกครองของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ความเป็นพระนักพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสงเคราะห์ ทำให้องค์ประกอบ ต่างๆ ด้านศาสนาพัฒนาขึ้น ได้แก่ การพัฒนาศาสนวัตถุ การดำเนินบทบาทด้านศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการพัฒนาศาสนธรรม และการเผยแผ่ การประกอบพิธีกรรมที่ถูกต้อง ตาม หลักการพระพุทธศาสนา ช่วยสร้างศรัทธาที่ถูกต้อง เป็นการเผยแผ่ศาสนธรรม

๕.๑.๒ บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ)

บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ผู้มีตำแหน่งทางการปกครองทางคณะสงฆ์ เช่น เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนทั้งทางจิตใจและทางวัตถุ เพื่อประโยชน์สุขของสังคม กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยเห็นได้ชัดเจนในหลายแง่มุมที่มี บทบาทการพัฒนา

ชุมชนพัฒนาที่แท้จริง คือ เศรษฐกิจและจิตใจต้องแก้ไขไปพร้อมกัน การแก้ไขปัญหา ชุมชนจะต้องให้ความสำคัญต่อกลุ่มคนที่มีปัญหาหนักที่สุดลำดับ แรก นั่นคือ กลุ่มคนที่ยากจน โดยเฉพาะที่อยู่ชนบท ปัญหาสังคมเมืองที่กำลังแออัดด้วยการพัฒนาวัตถุจนเกินขอบเขตและการหลงไหล ของคนในชนบทเป็นเครื่องยืนยันชัดเจนว่าการพัฒนาชนบทที่ผ่านมามีผลเสีย คนในชนบทไม่สามารถ พึ่งตนเองได้และมิได้รับการส่งเสริมให้ครองชีพได้อย่าง ปกติ บนพื้นฐานอาชีพเกษตร เมื่อชาวบ้านถูก ละเลย

แนวทางการส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนนอกจากจะส่งเสริมให้มี ความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนธรรม พิธีกรรมที่ถูกต้องแล้ว ควรส่งเสริมให้รู้จักประยุกต์หลักธรรม และการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตามศักยภาพ เพื่อให้วัดกลับมามีบทบาทอีกครั้ง ทั้งนี้ นักวิชาการ ด้านศาสนาและด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับการพัฒนา ด้านจิตใจอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) เพื่อสรุปให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า

๑. บทบาทการเป็นผู้นำทางจิตใจ

บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ในการเป็นผู้นำทางจิตใจ ได้แก่ สร้าง ศรัทธา ให้ความรู้กับประชาชนในชุมชน โดยรับภาระในการศึกษาอบรมสั่งสอน พระภิกษุ สามเณรตาม หลักพระธรรมวินัย เป็นธุระให้ความรู้ชาวบ้านตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา พระครูวิสุทธิบุญ ดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ยังได้สร้าง บำรุงรักษาศาสนสมบัติของวัด จนวัดมีความเจริญรุ่งเรืองเป็น

ศูนย์กลางของชุมชน สำหรับให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการบำเพ็ญกุศลตามสมควร ท่านปฏิบัติหน้าที่ในความเป็นเจ้าอาวาส เป็นอย่างดี โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีการแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมในการปกครองดูแล การควบคุมให้ปฏิบัติตามวินัยสงฆ์ มีการวางกฎระเบียบของวัด และการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะปฏิบัติยึดแนวที่ว่า สติปัญญา ๔ คือ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัย แม่นยำในการสวดมนต์ พิธีทางด้านศาสนาต่างๆ

๒. บทบาทการพัฒนาจิตใจ

บทบาทการพัฒนาจิตใจของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) เป็นบทบาทในการพัฒนาจิตใจของประชาชน โดยที่การพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับ ศาสนาและพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงควรมีบทบาทในการพัฒนาจิตใจของประชาชน การพัฒนาชุมชน จะไม่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน หากประชาชนในชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาจิตใจ ดังนั้นในด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน ท่านก็เป็นผู้นำในการประพฤติปฏิบัติจนวัดไสหร้า ได้ชื่อว่า เป็นสำนักเรียนทั้งปริยัติและปฏิบัติ ที่ญาติโยมในพื้นที่โดยรอบมุ่งหวังที่จะฝากบุตรหลานเข้ามาบวช เพื่อจะได้ศึกษาธรรมวินัยและการขัดเกลาพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จัดให้มีการเรียนสำหรับพระภิกษุสามเณรที่บวชประจำอยู่วัดบ้านไสหร้า พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ใช้ความเมตตาแผ่ขยายถึงจิตใจของคนในชุมชนบ้านไสหร้า และศิษยานุศิษย์ ให้มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีความสามัคคี ประกอบกับที่ท่านพูดน้อยจึงทำให้มีศิษยานุศิษย์มีความเคารพ ศรัทธา เชื่อมั่น และดำรงอยู่ในศีล ๕ ไม่ประพฤตินอกกลุ่มนอกรทาง

๓. บทบาทการเป็นผู้เรียนรู้

การเป็นผู้เรียนรู้ของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) และการนำความเข้าใจในด้านต่างๆ เช่น ด้านกฎหมาย การสื่อสารและเทคโนโลยีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของรัฐบาล แผนพัฒนาชุมชนของระดับตำบล อำเภอและจังหวัดเพื่อให้สอดคล้องการแผนแม่บทย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือสังคม ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนและชาวบ้าน การติดตามข่าวสารของทางราชการทิศทางการพัฒนาของรัฐบาล หากมีกฎหมายมาศึกษา ตลอดถึงพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประมวลกฎหมายว่าด้วยเรื่องต่างๆ อีกทั้งพ่อท่านยังเป็นพระที่ทันสมัยให้ลูกศิษย์หาข้อมูลต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต

๔. บทบาทการเป็นผู้สอนศีลธรรม

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะอธิบายชี้แจงหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้แก่บุคคลในชุมชนในระดับต่างๆ ได้แก่ หลักการประพฤติปฏิบัติขั้นมูลฐานซึ่งเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นสำหรับประชาชนทั่วไป ได้แก่ เบญจศีล ๕ และเบญจธรรม ๕ เพื่อเป็น

การวางรากฐาน เมื่อปฏิบัติได้แล้วพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทฺธฺ) จะนำการปฏิบัติธรรม ชั้นกลางและชั้นสูง คือ กุศลธรรมมา ๑๐ มรรค ๘

๕. บทบาทการเป็นที่ปรึกษา

การให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ของประชาชนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต การแก้ปัญหาความรุนแรงของคนในสังคม การรักษาวัฒนธรรม การบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้าง เสนาสนะของวัดต่างๆ ที่มาขอคำปรึกษา หน่วยงานเอกชน บริษัท ห้างร้าน การให้คำปรึกษาการ โครงการวางรากฐานสิ่งก่อสร้างภายในวัดประดิษฐานารามและวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลบางรูป โดยให้คำปรึกษาทุกขั้นตอนและติดตามจนงานออกมาสมบูรณ์

๖. บทบาทการเป็นผู้ปลูกจิตสำนึก

การปลูกต้นกล้าคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อพัฒนาไปถึงการปลูกฝังจิตใต้สำนึก ท่านเป็นต้นแบบ-ต้นธรรมเพื่อให้คนในสังคมนำคุณธรรมของพ่อท่าน เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี หลักอหิงสาความไม่เบียดเบียน หลักสังคหวัตถุ ๔ ของการดำเนินชีวิตในสังคม การรักษาประเพณีท้องถิ่น การสำนึกกรักบ้านเกิด หลักเศรษฐกิจพอเพียง การพิจารณาปัจจัย ๔ พื้นฐานการดำรงชีวิต โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทฺธฺ) จะยกบุคคลที่มีคุณธรรมมาเป็นแบบอย่าง

๗. บทบาทการเป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทฺธฺ) จัดวัดให้ร่มรื่น สะอาด สงบ ไม่อนุญาตให้ การก่อสร้างเสนาสนะที่ต้องโค่นต้นไม้และทำนรณรงค้ให้ปลูกต้นไม้เพิ่ม โดยท่านจะทำเครื่องหมายไว้ บนพื้นที่ที่จะปลูกต้นไม้ในโอกาสวันสำคัญพระพุทธศาสนา การจัดหาพันธุ์ไม้ที่มีความเกี่ยวข้องกับทาง พระพุทธศาสนา เช่น ต้นไม้อัสสัถยพฤกษ์ (ต้นพระศรีมหาโพธิ์) ต้นไม้รัง (ต้นสาละ) ต้นชพลานิโครธ (ต้นไม้ไทร) ต้นมัจฉาลินท์ (ไม้จิก) ต้นราชาตนะ (ต้นไม้เกด) ต้นปาริฉัตตัก (ต้นทองหลาง)

๘. บทบาทการเป็นผู้รวมกลุ่ม

การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน การรวมกลุ่มทำกิจกรรม กิจกรรมวันสำคัญเนื่องใน กิจกรรมต่างๆการสร้างเสริมอาชีพ การสร้างนิคมพึ่งตนเอง พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทฺธฺ) จะเป็นศูนย์กลางของการรวมกลุ่ม การประสานเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การให้ความรู้ของกลุ่ม ต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความสามัคคีเป็นหมู่คณะ เพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งปัจจุบันวัดประดิษฐานาราม รณรงค้ให้ประชาชนรักษาศีล ๕ จนได้รับเลือกให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง คือหมู่บ้านรักษาศีล ๕ กลุ่ม สำคัญต่างๆที่พ่อท่านให้การส่งเสริม เช่น กลุ่มปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่ม ฌาปนกิจประจำตำบล กลุ่มส่งเสริมอาชีพพัฒนาอาชีพคนกริดยางพารา กลุ่มอนุรักษ์ประเพณีและ วัฒนธรรม

๕.๑.๓ ผลงานในการพัฒนาชุมชนของ พระครูวิสุทธิบุญดิลก (นวล ปริสุทโธ)

พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ท่านเริ่มพัฒนาชุมชนบ้านไสहर้า โดยเริ่มสร้างโรงเรียนวัดประดิษฐาราม และสนับสนุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี แต่ฐานะยากจน โดยได้ก่อตั้งกองทุน หลวงพ่อ นวล ปริสุทโธ และได้ก่อตั้งกองทุนเพื่อเป็นทุนการศึกษา แก่พระภิกษุ และ สามเณร นอกจากนั้น ท่านยังเริ่มก่อสร้างสิ่งต่างๆ ในวัด เช่น กุฏิ โรงธรรม หอฉัน และ บ่อน้ำสาธารณะ สร้างถนน สิ่งปฏิสังขรณ์ เมรุเผาศพ ศาลาพักร้อน ชุมประต้วัด และโรงทานเอนกประสงค์ ท่านมักจะคอยอบรมสั่งสอนสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ให้ยึดมั่นในหลักธรรมของพุทธศาสนาในการดำรงชีวิต และทำแต่ความดี หลวงพ่อท่านมีศีลวัตรปฏิบัติอันงดงาม จนทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใส ซึ่งมีรายละเอียดที่จะนำเสนอทั้งหมด ๖ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน

พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้ริเริ่มและชักชวนชาวบ้านไสहर้าในการเริ่มก่อสร้างที่พักสำหรับพระภิกษุที่เดินทางผ่านมาพัก ณ วัดไสहर้า และเริ่มก่อสร้างถนน ซึ่งแต่เดิมเป็นทางเกวียน ท่านเห็นขอความร่วมมือจากชาวบ้านเจ้าของที่ดินจนได้ที่ดินที่มีขนาดในการก่อสร้างถนน ซึ่งในการก่อสร้างถนนนั้นเพื่อใช้ในการสัญจรตั้งแต่ขณะนั้นจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งได้รับการพัฒนาและช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเสมอมา จากแรงและพลังศรัทธาที่ศิษยานุศิษย์ที่มีต่อหลวงพ่อก่อนหน้า นวล ปริสุทโธ ท่านใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการอบรมประชาชนประจำตำบลบางรูป ให้ความช่วยเหลือชุมชนจนสืบทอดมาเป็นมูลนิธิให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านต่างๆ จนถึงปัจจุบัน ท่านเป็นผู้นำชาวบ้านให้เกิดความเจริญ เกิดการพัฒนา พ่อท่านเป็นพระที่มุ่งปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จึงเกิดเป็นพลังให้สังคมเชื่อถือมาตลอด พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) เป็นพระที่เสียสละเป็นแบบอย่างให้สังคมเพื่อให้ชุมชนเกิดความเจริญ เกิดการพัฒนา พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเลยเกิดเป็นพลังให้สังคมเชื่อถือตลอดมา ณ ปัจจุบัน

พระครูวิสุทธิบุญดิลก (พ่อท่านนวล ปริสุทโธ) ได้ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือทั้งด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ในด้านต่างๆ ได้แก่ การปลูกสร้างศาสนสถานต่างๆ ทั้งภายในวัดและวัดต่างๆ เช่น สร้างกุฏิ ๒๐ หลัง ประสานงานกับแขวงทางนครศรีธรรมราชในการก่อสร้างถนน สร้างโรงธรรม สร้างโบสถ์แบบถาวร สร้างศาลาการเปรียญ สร้างเมรุและศาลาคูเมรุ สร้างโรงทาน สร้างชุมประต้วัด ศาลาพักร้อน อาคารเอนกประสงค์ เช่น ที่ประชุมทำกิจการต่างๆ ของหน่วยงานราชการและชุมชน สร้างอาคารอำนวยการและอื่นๆ อีกมากมาย การสร้างโรงเรียนประชาบาล จัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสุขภาพ บริจาคให้กับโรงพยาบาลต่างๆ จัดตั้งกองทุนสาธารณะประโยชน์ ช่วยเหลือวัดต่างๆ และหน่วยงานสถานที่สำคัญต่างๆ ตลอดจนผู้ที่ลำบากยากจน

๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจนเจ้า การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญา นอกจากศาสนศึกษาเพื่อมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม แก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่

๑. การตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปรีสุทโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน

หลวงพ่อท่านนวล ปรีสุทโธ ได้ก่อตั้งกองทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ทาง บ้านขาดแคลนทุนทรัพย์ในการส่งลูกหลานให้เรียนต่อในระดับชั้นสูงๆ มอบทุนให้กับนักเรียนและได้ มอบเงินช่วยเหลือโรงเรียนทุกปี ท่านให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ได้ให้โอกาสแก่เด็กและ เยาวชนเป็นจำนวนมาก

๒. เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้เป็นผู้ริเริ่มในการก่อตั้งโรงเรียนวัด ประดิษฐาราม ขึ้นในปี ๒๕๐๑ เพื่อเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน โดยเปิดการศึกษาใน ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ทำให้เด็กและเยาวชนในตำบลไสหร้า ได้มีโอกาสใน การศึกษาในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้บ้าน สอนหนังสือให้กับเด็กๆ ลูกหลานของคนในชุมชนบ้านไสหร้า รวมทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐารามขึ้นที่ชุมชนบ้านไสหร้า เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ของลูกหลานชาวบ้านไสหร้า ทั้งยังได้มอบที่ดินส่วนหนึ่งของวัดให้เป็นโรงเรียนจนถึงทุกวันนี้ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) มีบทบาทในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยวิธีการ สอนให้เด็กบวช หรือลูกศิษย์เรียนรู้หลักธรรมะคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุข

๓. สนับสนุนสื่ออุปกรณ์และบูรณะซ่อมแซมโรงเรียน

ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะคอย สอบถาม ครู นักเรียน อยู่เสมอ ว่าขาดเหลือสิ่งใด ต้องการให้ท่านช่วยเหลือสิ่งใด ซึ่งสื่ออุปกรณ์ หาก โรงเรียนมีความจำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน หากจัดหาไม่ได้ด้วยงบประมาณของรัฐ ก็ จะขอให้ท่านพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) เป็นผู้อนุเคราะห์ ซึ่งท่านก็ให้การอนุเคราะห์ เรื่อยมา จนกระทั่งโรงเรียนมีความพร้อมในด้านต่างๆ ซึ่งพร้อมยิ่งกว่าโรงเรียนของรัฐในระดับเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการให้การสนับสนุน การศึกษาสงเคราะห์ของท่าน

๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

บทบาทสำคัญของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ด้านการศึกษา ท่านให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้ที่จะอยู่ในวัดไสหร้า ได้นั้นจะต้องมีการศึกษาตามหลักไตรสิกขา โดยตัวท่านเองได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่าง

๑) พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นตัวอย่างในการศึกษา

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) สอบได้นักธรรมชั้นโท และได้เป็นครูสอนนักธรรมของสำนักเรียน อ.ทุ่งใหญ่ แต่ด้วยบุคลิกของหลวงพ่อที่เป็นคนพูดน้อย พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ท่านจะปฏิบัติยึดแนวที่ว่า สติปัฏฐาน ๔ คือ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ท่านเป็นเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัย แม่นยำในการสวดมนต์ พิธีทางด้านศาสนาต่างๆ ท่านตั้งใจศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แล้วได้นำคำสอนอบรมศิษยานุศิษย์ที่เข้ามาบวชและคนในชุมชนเพื่อนำไปปฏิบัติสืบทอดต่อไป

๒) การสร้างวัดไสหร้า ให้เป็นที่ศึกษาขัดเกลาพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จัดให้มีการเรียนสำหรับพระภิกษุสามเณรที่บวชประจำอยู่วัดบ้าน ไสหร้า ท่านใช้ความเมตตาแผ่ขยายถึงจิตใจของคนในชุมชนบ้านไสหร้า และศิษยานุศิษย์ ให้มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีความสามัคคี ประกอบกับที่ท่านพูดน้อยจึงทำให้มีศิษยานุศิษย์มีความเคารพ ศรัทธา เชื่อมมั่น และดำรงอยู่ในศีล ๕ ไม่ประพฤตินอกกลุ่มนอกรทาง

จากบทบาทการพัฒนาด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จนถึงปัจจุบัน วัดประดิษฐารามกลายเป็นศูนย์วิปัสสนาเคลื่อนที่แห่งประเทศไทย และศูนย์ฝึกสติปัฏฐาน ๔ ศูนย์อบรมคุณธรรมจริยธรรมทั้งข้าราชการและประชาชนทุกระดับชั้น

๓) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมงานศาสน์เดือนสิบให้ประชาชนร่วมกันสืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มากมาย และได้ต่อยอดให้สามารถพัฒนาและถ่ายทอดสู่รุ่นลูกรุ่นหลานได้ ท่านเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ทั้งในงานบุญประเพณีต่างๆ เพื่อรักษาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ดูกัน เช่น งานเทศกาลเดือนสิบ งานทานไฟ งานตำข้างเมา ท่านได้แนะนำให้ชาวบ้านในชุมชนให้มีความสามารถตามกำลังความคิดของท่านเพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้การทำงานแต่ละอย่างไปใช้ได้ ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ในสังคมและชุมชน ท่านแนะนำบอกกล่าวในหน้าที่การงานในการงานของชาวชุมชนตามความสามารถที่ท่านมีอยู่

๔) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณะประโยชน์ พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติแก่ประชาชนทั่วไป ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน แยกโดยลักษณะ คือ

๑. การช่วยเหลือแก้อุทธรณ์สถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง โดยท่านเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการก่อสร้างถนนบ้านไสหาร้า-หนองหรั่ง ซึ่งมีระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร จากบ้านไสหาร้าไปยังบ้านหนองหรั่ง นอกจากนั้นท่านยังสร้างสะพานวิสุทธิบุญดิตรัต

๒. พระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะไม่ทำลายทรัพย์สินของราษฎรชาติที่มีอยู่ นอกจากนั้นแล้วพระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) จะปลูกหรือสร้างขึ้นมาทดแทน พระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นคนที่รักธรรมชาติ แนะนำคนในชุมชนให้รู้จักประโยชน์จากธรรมชาติ ไม่ทำลายธรรมชาติ นำคนในชุมชนปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ และไปร่วมงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามสถานที่ต่างๆ โดยท่านได้ชวนชาวบ้านในชุมชน ช่วยกันปลูกป่ารักษาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในชุมชน พอมีพอกินมีใช้ได้ตลอด และชักชวนชาวบ้านรักษาแม่น้ำลำคลองในลุ่มน้ำลุ่มน้ำที่อยู่น้ำและชักชวนชาวบ้านปลูกป่ารักษาป่าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในชุมชน รักษาแม่น้ำตาปีไม่ให้ชาวบ้านบุกรุกที่ริมแม่น้ำ

๖) ด้านการสาธารณูปการในชุมชน

วัดไสหาร้าจัดออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้ ๑. พื้นที่เขตวัด ๒. โรงเรียนวัดประดิษฐาราม ๓. อนามัยบ้านไสหาร้า เมื่อพลังแห่งศรัทธาของศิษยานุศิษย์ที่มีต่อพระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เพิ่มมากขึ้น พระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ได้แผ้วเมตตาช่วยเหลือสถานศึกษา อนามัยประจำตำบล โรงพยาบาลประจำอำเภอ และอีกหลายโรงพยาบาล ทั้งในอำเภอ และต่างอำเภอ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ทั้งในชุมชนบ้านไสหาร้าและลุ่มน้ำใกล้เคียง พระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ยังรับภาระและเป็นธุระในการดำเนินการบูรณะวัดวาอารามต่างๆ ทางภาคใต้ัน้บรวมได้ ๓๐ กว่าวัด ด้วยความเมตตาธรรมที่ฝังรากลึกลงสู่จิตใจของศิษยานุศิษย์ ในด้านการสาธารณูปการพ่อท่านจะมีบทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) โดยการประสานงานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง พระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นที่เคารพนับถือจากบุคคลทั่วไปจำนวนมาก พ่อท่านเป็นผู้ประสานในการพัฒนากับบุคคลและองค์กรหน่วยงานราชการต่างๆ ได้อย่างมากมาย พระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) เป็นผู้ผู้นำในการสร้างวัดประดิษฐาราม โรงเรียนวัดประดิษฐาราม อนุญาตให้มีการสร้างสถานีนอนามัยภายในวัดประดิษฐาราม (ปัจจุบันเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไสหาร้า และนำเงินไปบริจาคให้กับโรงพยาบาลต่างๆ

จากบทบาทดังกล่าวส่งผลให้พระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) มีผลงานในการพัฒนาชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับบุคคล

บทบาทและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตรัต (พ่อท่านนวล ปริสุทฺโธ) ท่านมีความเมตตาช่วยเหลือ แก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับญาติโยมที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ ผลงานในด้าน

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เด่น มี ๓ ประการ ได้แก่ การตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปรีสุทโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร เด็กและเยาวชน ที่เรียนดีแต่ยากจน การตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้อบรมสั่งสอนภิกษุสามเณรในปกครอง และประชาชนทั่วไปให้ศึกษาปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ท่านส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านโดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ทั้งในงานบุญประเพณีต่างๆ เพื่อรักษาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลัง

ระดับชุมชน

บทบาทและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยให้การช่วยเหลือในชุมชนโดยการร่วมกับหน่วยงานราชการในการสร้างถนน รักษาแม่น้ำลำคลอง เป็นผู้นำชาวบ้านในการปลูกต้นไม้เพื่อรักษาแม่น้ำตาปีให้คงความอุดมสมบูรณ์ ทุกปีพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะต้องไปร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อการสงเคราะห์ในวันมหิดลที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ สงเคราะห์ผู้ยากไร้ จัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ โดยท่านบริจาคเงินวันมหิดล การสร้างถนนหนทาง โดยท่านเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการก่อสร้างถนน ซึ่งมีระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร จากบ้านไสหรั้าไปยังบ้านหนองหรั่ง

ระดับสังคม

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ท่านทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำ มีรายได้เพียงพอในการครองชีพ ประชาชนได้รับความเสมอภาค ความยุติธรรม มีคุณภาพชีวิต พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้ตระหนักถึงการอย่างมีคุณธรรม ป้องกันและแก้ไข ผลกระทบที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม หรือชุมชนโดยรอบและพร้อมทั้งสนับสนุนสังคม สร้างความเข้มแข็ง และอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างเสมอมา เช่นสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันพร้อมแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน ส่งเสริมด้านคุณภาพชีวิต และสนับสนุนรายได้เข้าสู่ชุมชน ส่งเสริมด้านการศึกษา

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

๑) พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) สอนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล พระภิกษุ สามเณร และชาวบ้านโดยทั่วไป ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คำสอนของท่าน และหลักปฏิบัติของท่านไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคมในการอยู่ร่วมกัน

๒) พระภิกษุ สามเณร และชาวบ้านโดยทั่วไป ควรนำเอาหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักไตรสิกขาไปใช้ เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

๓) พระภิกษุ สามเณร และชาวบ้านในชุมชน ควรนำกระบวนการของศีล กระบวนการของพระวินัย เป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งสามารถช่วยในการพัฒนาจิตใจของตนเอง เพื่อเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบเหมือนพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) และควรเรียนรู้และใช้กระบวนการดังกล่าวเพื่อความยั่งยืนตลอดไป

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านในสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจยุคปัจจุบัน

๒) ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคปัจจุบัน

๓) ควรมีการศึกษาการนำหลักปฏิบัติของพระพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือ :

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. คู่มือการบริหารกองทุนหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร:
ธันวาคม ๒๕๔๗.

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยการคณะสงฆ์และการพระ
ศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.

คณิศร จันทบุตร. สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:
ภาพพิมพ์, ๒๕๓๒.

คุณ โทจันทร์. บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนา. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๕.

จักรรัช ธีระกุล. สังคมวิทยาเบื้องต้น. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๒.

จางงศ์ อติวัฒน์สิทธิ์. แนวคิดเชิงพุทธเกี่ยวกับการพัฒนาประชากร: สังคมวิทยาตามแนวพุทธ
ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกรมการศาสนา,
๒๕๓๐.

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ.
กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๒๖.

จิตยา สุวรรณชฎ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.

บุญศรี พานะจิตต์. โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟิก จำกัด, ๒๕๔๕.

พระครูพิสิฐปัญญากร. หนังสือที่ระลึกเนื่องในวันครบรอบ ๙๓ ปี ชาตกาลของพระครู
วิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ). นครศรีธรรมราช: วัดประดิษฐาราม, ๒๕๕๗.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). ธรรมบุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗๗. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิ
พุทธธรรม, ๒๕๓๘.

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ). ชีวิตประวัติและวิทยาคมหลวงปู่อินทร์ สิริทนต์ พระเถระผู้
ทรงวิทยาคมเรืองนาม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระมหาณรงค์ จิตตโสภโณ. **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕.

พระมหาสุภา อุทโท. **พระสงฆ์ไทยในสองทศวรรษหน้า พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๖๐**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์สุขใจ, ๒๕๔๒.

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ – ๒๕๓๕. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕.

พระราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต). **การพัฒนาคน**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๐.

_____. **มหาวิทยาลัยสงฆ์ในสังคมไทย การศึกษาบทบาทของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.
กรุงเทพมหานคร: สหประชาพานิชย์, ๒๕๒๗.

พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล และเมธอมลาย ราชภัณฑารักษ์. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗.

พินิจ ลาภธนานนท์. **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

พุทธทาสภิกขุ. **พุทธศาสนากับความสำเร็จของสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๑๗.

ไพฑูรย์ เครือแก้ว . **ลักษณะสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิธการพิมพ์, ๒๕๓๘.

มนัส ภาคภูมิ. **“หน้าที่ อำนาจ และบทบาทของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนา ๔๔”**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔.

รังสรรค์ ทิมพันธ์พงศ์ และจาง อติวัฒน์สิทธิ์. **“การสังเคราะห์กรณีศึกษาผู้ประกอบการอาชีพภาคพาณิชย์
กรรม และบริการ”**. รายงานการวิจัย. กองวิจัยการศึกษา: สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, ๒๕๓๒.

รัชนิกร เศรษฐ์. **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๒.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **การพัฒนาชุมชนประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
๒๕๓๒.

ส.สุทธิพันธ์. **พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ ยอดอริยวาจาสิทธิ์แห่งลุ่มแม่น้ำตาปี**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
สถาพรบุ๊คส์ จำกัด, มปป.

สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

สมภาร พรหมทา. **พุทธปรัชญา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๔๘.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕.

แสวง รัตนมงคลมาศ. **การตัดสินใจทางสังคม การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วม**. เอกสารประกอบการเรียนวิชา พค. ๗๐๑. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๖.

อภิชัย พันธเสน. **พัฒนาชนบทไทย: สมุทัยและมรรค ตอนที่ ๓ ความหวัง ทางออกและทางเลือกใหม่**. กรุงเทพมหานคร: มุลินิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๙.

(๒) วิทยานิพนธ์ :

จารุพร เฟิงสกุล. “ความคาดหวังของผู้นำชุมชนต่อบทบาทนักพัฒนาในการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนพื้นที่การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตภาคใต้”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต**. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

ฉลอง พันธุ์จันทร์และคณะ. “การส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนบ้านท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๑ (๒๕๕๓): ๓.

พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวุฑโฒ. “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูปลัดกัญไธ้ ชุตินฺธโร. “บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูปลัดอาทิตย์ อตถเวที (ของดี) “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค ๒”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระครูพิสิฐบุญญากร. “ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิสุทธิบุญญิตต์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ)”. **วิทยานิพนธ์ สาขาพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิตร อธิปญโญ). “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน : กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอลอง จังหวัดแพร่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนามหาบัณฑิต**

(**พระพุทธศาสนา**). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระครูสุทธกิจจิวิธาน ปภสฺสโร (แสงอรุณ). “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัด
แกวฟากูฬามณี กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนา
สังคม)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูสุวรรณวรรการ. “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระปิ่นสุทธเสีย สุทฺธธมฺโม (เจ้า). “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระปริญา ตดมฺโม (จันทะมงคล). “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัด
เชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหาสุภา อุทฺโท. “บทบาทพระสงฆ์ในทศวรรษหน้า (๒๕๔๑ - ๒๕๖๐)”. **วิทยานิพนธ์พัฒนา
ชุมชนมหาบัณฑิต**. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

พระมหาสุระพงษ์ สุรวโส (สีหมอก). “ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารการพัฒนาชุมชน:
กรณีศึกษา พระครูโพธิวิรุคฺณ วัดโพธิการาม ตำบลโพนสูง อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัด
ร้อยเอ็ด”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)**.
บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕.

พระอนุชิต ชูเนียม. “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์กับ
ผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรดิษฐ์”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัย
และพัฒนาท้องถิ่น**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์, ๒๕๕๐.

ยุทธพงษ์ แสงโสดา. “บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ปัญหาสังคมไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มสังคม
ทรัพย์ จังหวัดจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔.

สุดธิดา เรื่องยังมี. “การปฏิบัติตามบทบาทของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา ตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาปีที่๓ ๒” .วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๔.

(๓) การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์. พระครูสมุห์ ยม จิตตสวโร. น้องชาย.

สัมภาษณ์. พระครูพิสิฐปุญญากร. เจ้าอาวาสวัดประดิษฐาราม.

สัมภาษณ์. พระอธิการณัฐพล เขมคุโณ. ลูกศิษย์.

สัมภาษณ์. พระสมุห์ทวีศิลป์ ธมมรโต. ลูกศิษย์.

สัมภาษณ์. นายณรงค์ชัย หินแก้ว. ลูกศิษย์.

สัมภาษณ์. นายธีระศักดิ์ เจริญรูป. รองนายก อบต.

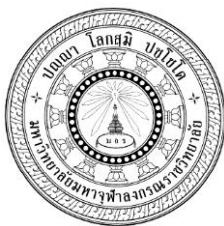
สัมภาษณ์. นายวิญญา พูลสวัสดิ์. เจ้าหน้าที่บัญชีในสมัยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปรีสุทโธ) ยังมี
ชีวิต.

สัมภาษณ์. นายเฉลิมพร กามูณี. ลูกศิษย์.

สัมภาษณ์. นายสมปอง เกลี้ยงเกลา. ข้าราชการครูชำนาญการ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

บทบาทของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์(นวล ปริสุทโธ)ในการพัฒนาชุมชน

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระครูวิสุทธิบุญ
ดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)ในการพัฒนาชุมชน:

คำชี้แจงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตและผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์

(นวล ปริสุทโธ)

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญ
ดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ..... สกุล/ฉายา.....

อายุ.....ปี ตำแหน่ง..... อาชีพ.....

การศึกษา..... หมายเลขโทรศัพท์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. เลิกสัมภาษณ์เวลา.....น.

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปิริสุทโธ)

๒.๑ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปิริสุทโธ) ในด้านต่อไปนี้ มีอะไรบ้าง?

๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน.....

.....
.....
.....

๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....

.....
.....
.....

๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา.....

.....
.....
.....

๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน.....

.....
.....
.....

๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....

.....
.....
.....

๖) ด้านการสาธารณสุขการในชุมชน.....

.....

.....

.....

๒.๒ วิธีการที่พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (หลวงพ่อนวล ปริสุทโธ) ใช้ในการพัฒนาชุมชนด้านต่อไปนี้ เป็นอย่างไรบ้าง

๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน.....

.....

.....

.....

๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....

.....

.....

.....

๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา.....

.....

.....

.....

๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน.....

.....

.....

.....

๕) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....

.....

.....

.....

๖) ด้านการสาธารณูปการในชุมชน.....

.....

.....

.....

**๒.๓ ผลประโยชน์ที่เกิดกับสังคมจากการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (หลวงพ่อนวล
ปริสุทฺโธ) เป็นอย่างไรบ้าง**

๑) ด้านการสงเคราะห์ชุมชน.....

.....

.....

.....

๒) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....

.....

.....

.....

๓) ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

**๒.๕ ท่านเห็นว่าพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์(นวล ปริสุทโธ) มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนของ
พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)ควบลู่สอดคล้องกับการปฏิบัติธรรมะอย่างไรบ้าง**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

**ตอนที่ ๓ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์
(นวล ปริสุทโธ)**

**๓.๑ ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)
ในด้านต่างๆอย่างไรบ้าง?**

.....
.....
.....
.....

๑) บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านการสงเคราะห์ชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

๒) บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

๓) บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

๔) บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
ภาพการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระครูพิสิฐบุญญากร เจ้าอาวาสวัดประดิษฐาราม วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐

สัมภาษณ์ พระครูสมุห์ ยม จิตตสวโร รองเจ้าอาวาสวัดประดิษฐาราม วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

สัมภาษณ์ พระสมุห์ทวีศิลป์ ฌมมรโต ลูกศิษย์ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

สัมภาษณ์ นายวิญญา พูลสวัสดิ์ เจ้าหน้าที่บัญชีในสมัยพระครูวิสุทธีบุญดิตถ์ ยังมีชีวิตอยู่
วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สัมภาษณ์ นายเฉลิมพร กามูณี ลูกศิษย์ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสมปอง เกลี้ยงเกลา ข้าราชการครูชำนาญการ วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐

สัมภาษณ์ นายธีระศักดิ์ เจริญรูป รองนายก อบต.บ้านไสหร้า วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

ภาคผนวก ค.

ภาพกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทโธ)

ภาพพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (นวล ปริสุทฺโธ) พ.ศ. ๒๕๕๔
สร้างเหรียญที่ระลึก รุ่นเจริญทรัพย์ช่วยเหลือพระสงฆ์อาพาธ

ด้านการสงเคราะห์ชุมชน

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทฺธฺ) ท่านมีความเมตตาช่วยเหลือ ทุกปีพ่อท่านจะต้องไปร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อการสงเคราะห์ในวันเมหิตลที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ สงเคราะห์ผู้ยากไร้

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภาทรงเสด็จเป็นประธานในการสร้างโบสถ์ วัดสระเกศ ตำบลทุ่งสัง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และพ่อท่านได้รับอาราธนา นิมนต์ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์และได้มอบเงินสบทบทุนในการสร้างโบสถ์อีกด้วย

ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้ก่อตั้งกองทุนพ่อท่านนวล ปรีสุทโธ กองทุนเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร เด็กและเยาวชน ที่เรียนดีแต่ยากจน

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนวัดประดิษฐาราม เมื่อ ปี ๒๕๐๑ และการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์และบูรณะซ่อมแซมโรงเรียนวัดประดิษฐาราม และโรงเรียนอื่นๆ

ด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ในฐานะเจ้าอาวาสได้วางกฎระเบียบสำหรับผู้ที่ยังบรรพชาอุปสมบทเข้ามาในวัดประดิษฐาราม (วัดไสหร้า) จะต้องเป็นผู้สนใจใคร่เรียนรู้ เพราะจะต้องเรียนทั้งคัมภีร์และวินัยสงฆ์ โดยในการศึกษา คัมภีร์คัมภีร์นั้น จะจัดให้มีการศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน โดยพระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) จะส่งเสียให้เรียน ในระดับต่างๆ ทั้งแผนกปริยัติธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา

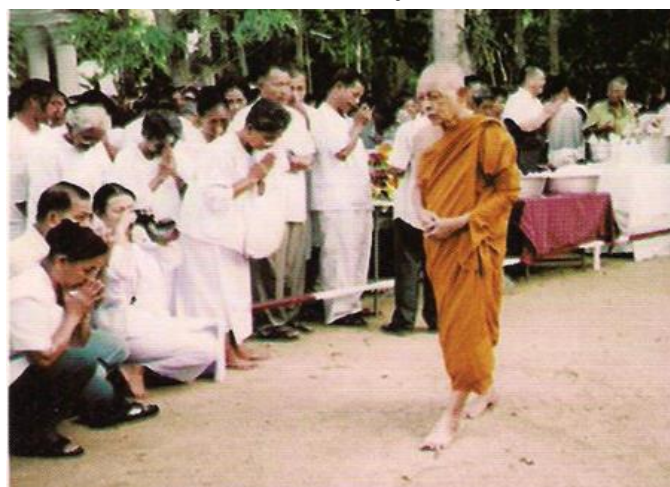

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ซึ่งตัวท่านเองได้ศึกษาปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา และอบรมสั่งสอนประชาชนทั่วไปให้ศึกษาปฏิบัติตามหลัก ไตรสิกขา โดยได้ให้การศึกษอบรมในเรื่อง ศีล สมาธิ และปัญญา

ด้านการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) นอกจากท่านจะเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้วยวัตรปฏิบัติของท่านแล้ว ท่านยังเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้าน ท่านมีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมงานศาสน์เดือนสิบให้ประชาชนร่วมกันสืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ทั้งในงานบุญประเพณีต่างๆ เพื่อรักษาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ดูกัน เช่น งานเทศกาลเดือนสิบ งานทานไฟ งานดำข้าวเม่า งานก่อเจดีย์ทราย

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) หลวงพ่อเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ท่านให้การช่วยเหลือในชุมชนโดยการร่วมกับหน่วยงานราชการในการรักษาแม่น้ำลำคลองในละแวกตำบลในชุมชน เป็นผู้นำชาวบ้านในการปลูกต้นไม้เพื่อรักษาแม่น้ำตาปีให้คงความอุดมสมบูรณ์

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ในปีพ.ศ. ๒๕๕๓ ท่านได้ร่วมกับประชาชนที่มาร่วมงานสำคัญเนื่องในวันวิสาขบูชา โดยได้เป็นองค์ประธานในการปลูกต้นไม้บริเวณโดยรอบวัดเพื่อให้เกิดความร่มรื่นแก่พุทธศาสนิกชน

ด้านการสาธารณูปการในชุมชน

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ได้แผ้วเมตตาช่วยเหลือสถานศึกษา อนามัยประจำตำบล โรงพยาบาลประจำอำเภอ และอีกหลายโรงพยาบาล ทั้งในอำเภอและต่างอำเภอ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ทั้งในชุมชนบ้านไสหรีและละแวกใกล้เคียง

พระครูวิสุทธิบุญดิตถ์ (พ่อท่านนวล ปรีสุทโธ) ท่านได้มาดูแลความก้าวหน้าในการสร้างกุฏิสงฆ์และวางศิลาฤกษ์ลงเสาเอก และยังรับภาระและเป็นธุระในการดำเนินการบูรณะวัดวาอารามต่างๆ ทางภาคใต้ัน้รวมได้ ๓๐ กว่าวัด ด้วยความเมตตาธรรมที่ฝังรากลึกลงสู่จิตใจของศิษยานุศิษย์ : ซึ่งสามารถใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับพุทธศาสนิกชน เป็นแหล่งศึกษา เป็นสถานที่ฝึกอบรมศีลธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นความมุ่งหมายของสาธารณูปการก็เพื่อบำรุงรักษา วัดและส่งเสริมสร้างวัดให้เป็นที่อำนวยความสะดวกต่อประชาชนหรือสังคม

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระณัฐนันท์ คุณากโร (เพชรสวัสดิ์)
- วัน เดือน ปี เกิด : วันจันทร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๖
- สถานที่เกิด : หมู่ ๔ ต.ทุ่งสง อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๒๔๐
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๓๓/๑ ม.๖ ต. บางรูป อ. ทุ่งใหญ่ จ. นครศรีธรรมราช
- ประวัติการศึกษา : พ.ศ. ๒๕๕๙ พุทธศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
- อุปสมบท : ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔
- สังกัดวัด : วัดประดิษฐาราม หมู่ ๑ ตำบลบางรูป อ.ทุ่งใหญ่
จ. นครศรีธรรมราช
- ประสบการณ์การทำงาน : พ.ศ. ๒๕๕๕ พระวิทยากร
พ.ศ. ๒๕๕๖ เลขานุการ เจ้าคณะตำบลบางรูป อ.ทุ่งใหญ่
พ.ศ. ๒๕๕๗ พระวิทยากรประจำวัดประจำวัดประดิษฐาราม
ทางค่ายพุทธบุตร คุณธรรม จริยธรรมด้าน
นักเรียน และสามเณรทุกรุ่น